The page features a decorative design with three overlapping blue circles of varying sizes and shades, arranged diagonally from the top right towards the bottom right. Thin blue lines intersect these circles, creating a geometric pattern.

**Α.Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2009

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΩΝ
ΚΡΑΤΙΚΩΝ &
ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ
(ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ, ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ,
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ)**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:
ΚΑΛΜΟΥΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΠΑΛΙΒΑΚΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ**

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ**

Πίνακας Περιεχομένων

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1.2	ΣΚΟΠΟΣ	5
1.3	ΔΟΜΗ	6
1.4	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	7
2	Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	8
2.1	Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ	8
2.2	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ	9
2.3	ΒΑΣΙΛΕΙΑ Ι	10
2.4	ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ Ι ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ	13
2.5	ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙ	15
2.6	ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙ ΑΝΑ ΠΥΛΩΝΑ	16
2.6.1	ΠΥΛΩΝΑΣ Ι	16
2.6.2	ΠΥΛΩΝΑΣ ΙΙ	19
2.6.3	ΠΥΛΩΝΑΣ ΙΙΙ	20
2.7	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ	22
2.8	ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ	22
2.9	ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΙΙ	23
3	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	26
3.1	Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	26
3.1.1	Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	27
3.1.2	ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	30
3.1.3	ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	33
3.1.4	ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	36
4	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	37
4.1	Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	37
4.1.1.	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	37
4.2	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ-ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	38
4.3	ΟΡΓΑΝΩΣΗ	39
4.3.1	Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	39

4.3.2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	39
4.3.3. ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΙ ΑΤΥΠΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ	41
4.4 ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	41
4.5 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ & ΕΛΕΓΧΟΣ «ΕΠΟΠΤΕΙΑ».....	43
5 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	47
5.1 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ	47
5.2 ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥΣ	48
5.3 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	49
5.4 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΙΔΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	53
5.5 ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΙΔΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	54
5.6 ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΧΡΗΜΑ	56
5.7 ΕΙΔΙΚΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ.....	57
5.8 ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	60
5.9 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ	62
5.10 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΟΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.....	64
6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	66
6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	66
6.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	67
7 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	69
7.1 ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.....	69
7.1.1 ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΕΙΡΕΣΙΑ.....	69
7.1.2 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΕΙΡΕΣΙΑ.....	70
7.1.3 ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΕΙΡΕΣΙΑ.....	70
7.2 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ	71
7.3 ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΣ	72
7.3.1 Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ	72
7.3.2 ΠΑΓΙΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	72
7.3.3 ΧΡΗΣΤΕΣ	72
7.3.4 ΣΚΟΠΟΣ.....	72
7.3.5 Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.....	72
7.3.6 ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ / ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ	73
7.3.7 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ.....	73
7.3.8 ΜΗΝΥΜΑΤΑ.....	73
7.3.9 ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ (αρχείων και μηνυμάτων).....	73

7.3.10	ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΔΙΑΛΕΙΠΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ.....	74
7.3.11	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΙΣ	74
7.3.12	ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΕΛΑΤΩΝ.....	74
7.3.13	ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	74
7.3.14	ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΦΥΛΑΞΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	74
7.3.15	ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΣ	74
8	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η είσοδος της Ελλάδας στην Ευρωζώνη αποτελεί πρόκληση για την ελληνική οικονομία. Η χώρα μας κλήθηκε και καλείται πλέον να αντιμετωπίσει επί ίσοις όροις τον ανταγωνισμό με τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης και να φτάσει το βιοτικό επίπεδο καθώς και την οικονομική ανάπτυξη αυτών. Η υιοθέτηση προτύπων καλής διαχείρισης και η από κοινού προσπάθεια όλων των φορέων της οικονομίας θα συμβάλει στην κατεύθυνση αυτή. Το τραπεζικό σύστημα είναι αναμφισβήτητα ένας κλάδος που έχει καλύψει το μεγαλύτερο έδαφος προς την προσπάθεια αυτή, λόγω του νευραλγικού του ρόλου στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Τα τελευταία χρόνια, μετά από ριζική αναδιάρθρωσή του, ο τραπεζικός κλάδος συμβάλλει ουσιαστικά στην πορεία ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου όλων μας. Πιο συγκεκριμένα, τα σημαντικότερα επιτεύγματα των τελευταίων ετών του δυναμικού αυτού κλάδου είναι:

- Προσφέρουν τώρα περισσότερα και καλύτερης ποιότητας προϊόντα και υπηρεσίες.
- Έχουν βελτιώσει την παραγωγικότητά τους μέσω επενδύσεων σε υψηλή τεχνολογία και σε ανθρώπινο κεφάλαιο.
- Έχουν μειώσει σημαντικά το κόστος χρηματοδότησης για επιχειρήσεις και νοικοκυριά.
- Δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη άλλων κλάδων της οικονομίας.
- Πρωτοπορούν στη διεθνοποίηση της ελληνικής οικονομίας.
- Προωθούν τον εκσυγχρονισμό των ελληνικών επιχειρήσεων.
- Γίνονται πιο διαφανείς.
- Ανταποκρίνονται ουσιαστικά στην κοινωνική ευθύνη, την οποία έχουν.

1.2 ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της πτυχιακής εργασίας είναι η σφαιρική εξέταση του τραπεζικού κλάδου της Ελλάδος. Προσπάθειά μας είναι η κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των τραπεζών, υπό το πρίσμα των θεσμοθετημένων κανόνων και του πλαισίου περί κεφαλαιακής επάρκειας της Επιτροπής της Βασιλείας. Η επίτευξη των παραπάνω στόχων θα πραγματοποιηθεί μέσα από:

- Την παρουσίαση της δομής του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

- Την αναγνώριση των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα.
- Του ανταγωνισμό και των παραγόντων που επηρεάζουν το περιβάλλον όπου λειτουργούν.
- Την μελέτη των τραπεζικών δραστηριοτήτων.
- Την περιγραφή του κώδικα τραπεζικής δεοντολογίας και του τραπεζικού μεσολαβητή, ως θεσμοθετημένου οργάνου που λειτουργεί νομίμως στην Ελλάδα.
- Την μελέτη και ανάλυση του ρόλου της Επιτροπής της Βασιλείας, του πρώτου και δεύτερου Συμφώνου αυτής για την κεφαλαιακή επάρκεια καθώς και της σπουδαιότητας αυτών.

1.3 ΔΟΜΗ

Η δομή της εργασίας σχετίζεται κατά πολύ με τους τεθέντες στόχους. Δηλαδή, στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται ουσιαστικά αναγνώριση της σπουδαιότητας του ρόλου της Επιτροπής της Βασιλείας. Η τελευταία, προκειμένου να διασφαλιστεί η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών καθώς και η καλύτερη διαχείριση των κινδύνων που αναλαμβάνουν, προέβη στη θέσπιση του Συμφώνου I, το οποίο αντικαταστάθηκε εκ των υστέρων από το Σύμφωνο II. Το νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας θα αποτελέσει αναμφισβήτητο σταθμό ανάπτυξης του κλάδου. Προς το παρόν είναι προαιρετική η τήρηση αυτού, ωστόσο στο μέλλον θα γίνει υποχρεωτική, γεγονός που καθιστά απαραίτητη την ενημέρωση όλων γύρω από αυτό. Στη συνέχεια γίνεται περιγραφή της διάρθρωσης του τραπεζικού συστήματος, στην οποία περιλαμβάνεται ανάλυση των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα, του υφιστάμενου ανταγωνισμού μεταξύ αυτών, του βαθμού συγκέντρωσης και του ρυθμού ανάπτυξης του κλάδου. Ακολουθεί αναλυτική περιγραφή και σύγκριση των τραπεζικών εργασιών, οι οποίες αφορούν στις καταθέσεις, στα δάνεια, στη λειτουργία του πλαστικού χρήματος, στην ηλεκτρονική τραπεζική καθώς και στην σύγκριση της δομής και λειτουργίας των κρατικών και των εμπορικών τραπεζών. Κλείνοντας γίνεται μια σύντομη περιγραφή του ρόλου και της σπουδαιότητας του κώδικα τραπεζικής δεοντολογίας, θεσπισμένου από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, όπου περιλαμβάνεται και η ανάλυση του ρόλου της Τειρεσίας Α.Ε. και του τραπεζικού μεσολαβητή.

1.4 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Αναφορικά με τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της εργασίας, έγινε προσπάθεια συγκέντρωσης πληροφοριών τόσο από βιβλία ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος, όσο και από δημοσιευμένα άρθρα, ηλεκτρονικές πηγές και πληροφορίες από τις ίδιες τις τράπεζες.

Πάνω στις προαναφερθείσες πηγές έγινε προσπάθεια κατανόησης του τραπεζικού συστήματος και του ρόλου του στην οικονομία, ενώ ταυτοχρόνως διεθνής βιβλιογραφία πάνω στο θέμα του πρώτου και δεύτερου Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας, ολοκλήρωσε την επίτευξη των στόχων.

Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν η συγγραφή της παρούσας εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2 Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

2.1 Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Η Επιτροπή της Βασιλείας (Basel Committee) ιδρύθηκε στο τέλος του 1974, μετά από πρωτοβουλία των διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών της «Ομάδας των 10» χωρών (Βέλγιο, Καναδάς, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία, Ολλανδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ), με σκοπό τη διαμόρφωση ομοιόμορφων κανόνων ελέγχου και εποπτικών πρακτικών για το τραπεζικό σύστημα. Κεντρικός της άξονας είναι η διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος.

Η ίδρυση της επιτροπής πραγματοποιήθηκε σε μια περίοδο μεγάλης αβεβαιότητας στη διεθνή οικονομία και ιδιαίτερα στο χώρο του συναλλάγματος, των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των τραπεζών. Στο χώρο του συναλλάγματος η αβεβαιότητα ήταν αποτέλεσμα της κατάρρευσης του συστήματος των σταθερών ισοτιμιών, το οποίο είχε υιοθετηθεί από τις ανεπτυγμένες χώρες το 1944 στο Breton Woods των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Άμεσο αποτέλεσμα της κατάρρευσης αυτής ήταν η εμφάνιση του συναλλαγματικού κίνδυνου στον χρηματοοικονομικό χώρο. Η εξέλιξη αυτή σε συνδυασμό με την πρώτη πετρελαϊκή κρίση, που συνέπεσε χρονικά, και τη συνακόλουθη οικονομική ύφεση δημιούργησε σημαντικά προβλήματα και στην τραπεζική αγορά. Έτσι, αναδείχθηκε απαραίτητη η προσφυγή στη διεθνή συνεργασία ώστε αφενός μεν να κατανοηθεί το διεθνές τραπεζικό σύστημα και αφετέρου να υιοθετηθούν εποπτικοί κανόνες και πρότυπα κατάλληλα για τη διασφάλιση της σταθερότητας.

Το αρχικό όνομα της Επιτροπής ήταν Committee on Banking Regulation and Supervisory Practices (Αγγελόπουλος, 2005). Συνεδρίασε για πρώτη φορά το Σεπτέμβριο του 1975. Σήμερα συνεδριάζει 4-5 φορές το έτος. Τα μέλη προέρχονται από το Βέλγιο, τον Καναδά, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ιαπωνία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία, την Ισπανία (συμμετέχει από το 2001), τη Σουηδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις Η.Π.Α. Οι χώρες αντιπροσωπεύονται από τις Κεντρικές Τράπεζες ή από άλλη αρχή επιφορτισμένη με την προληπτική εποπτεία του τραπεζικού συστήματος.

2.2 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την επίτευξη της αποστολής της προωθεί, στηρίζει και διευκολύνει την ανάπτυξη διαλόγου μεταξύ των χωρών-μελών της σε θέματα τραπεζικής εποπτείας. Απώτερος σκοπός της πολιτικής αυτής είναι η δημιουργία και προώθηση ομοιόμορφης ερμηνείας εννοιών σχετικών με το τραπεζικό σύστημα και τη λειτουργία του, ώστε να διαμορφωθεί μια αποτελεσματική τραπεζική εποπτεία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η Επιτροπή της Βασιλείας δεν έχει κάποια τυπική υπερεθνική εποπτική εξουσία ή αρμοδιότητα, οποιασδήποτε μορφής. Οι προτάσεις της, τα εποπτικά πρότυπα, οι εποπτικοί κανόνες και οι σχετικές οδηγίες που διαμορφώνει δεν επιβάλλονται. Αντίθετα, εισηγείται πρακτικές με συμβουλευτικό χαρακτήρα, προσδοκώντας ότι θα γίνουν αποδεκτές από τις εθνικές αρχές και βάσει τούτων θα προτείνουν ενέργειες, υποχρεωτικής ή άλλης μορφής, που ανταποκρίνονται με τον καλύτερο τρόπο στα δεδομένα της οικείας αγοράς. Με τον τρόπο αυτό η επιτροπή ή ενθαρρύνει τη σύγκλιση προς μία κοινή προσέγγιση και κοινώς αποδεκτούς κανόνες, χωρίς να προσπαθεί να επιβάλλει λεπτομερή εναρμόνιση των εποπτικών τεχνικών που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη. Βασικά εργαλεία για την επίτευξη του σκοπού της είναι τα ακόλουθα:

- Ανταλλαγή πληροφοριών για τις ρυθμίσεις θεμάτων εποπτείας σε εθνικό επίπεδο.
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κανόνων και τεχνικών εποπτείας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος.
- Θέσπιση ελάχιστων προτύπων και κανόνων εποπτείας σε δραστηριότητες και θέματα κάθε φορά που υπάρχει ανάγκη να γίνει αυτό.

Η Επιτροπή της Βασιλείας ενημερώνει τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών της Ομάδας των Δέκα, οι οποίοι συναντιούνται στην Τράπεζα των Διεθνών Διακανονισμών (διεθνής οργανισμός που στηρίζει τη διεθνή οικονομική και νομισματική συνεργασία και λειτουργία ως τράπεζα των κεντρικών τραπεζών· τα γραφεία της βρίσκονται στη Βασιλεία της Ελβετίας) και ζητά από αυτούς την προσυπογραφή, τη στήριξη και τη δέσμευση για ανάληψη βασικών πρωτοβουλιών για την προώθηση των προτάσεών της.

Μεταξύ των βασικότερων στόχων της Επιτροπής είναι η σμίκρυνση του χάσματος στην εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων σε διαφορετικές χώρες. Η κάλυψη του στόχου αυτού επιδιώκεται με την προώθηση δύο βασικών αρχών:

- Όλα τα τραπεζικά ιδρύματα στον κόσμο πρέπει να έχουν συστήματα εποπτείας.

- Τα εποπτικά συστήματα πρέπει να είναι επαρκή.

Πρακτικά οι προσπάθειες της Επιτροπής της Βασιλείας άρχισαν το 1975, όταν εξέδωσε μια πρώτη σχετική εργασία γνωστή ως «Concordat», η οποία ολοκληρώθηκε το 1983 και κοινοποιήθηκε με τον τίτλο «Principles for the Supervision of Banks Foreign Establishments» (www.bis.org). Με το έγγραφο αυτό τέθηκαν οι αρχές για ενιαία εποπτεία από τις εποπτικές αρχές των χωρών υποδοχής και των χωρών προέλευσης, των υποκαταστημάτων και των θυγατρικών τραπεζών σε άλλες χώρες. Με σχετική προσθήκη, το 1990 αντιμετωπίστηκε και η ανάγκη για ενιαία ροή πληροφοριών μεταξύ των τραπεζικών εποπτικών αρχών των διαφόρων χωρών. Η διαμόρφωση των αρχών για το θέμα αυτό ολοκληρώθηκε το 1992 με την αναδιατύπωση σε κείμενο γνωστό ως «Ελάχιστα Πρότυπα». Τα πρότυπα δημοσιοποιήθηκαν και έκτοτε η Επιτροπή προτείνει μηχανισμούς υιοθέτησης αυτών. Η διαχρονική συνεργασία των τραπεζών σε θέματα εποπτείας βοήθησε την επιτροπή στην αντιμετώπιση θεμάτων, όπως:

- Συλλογή πληροφοριών για την εποπτεία από διάφορες χώρες των εγκατεστημένων σ' αυτές ξένων πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Εντοπισμός των εμποδίων στην αποτελεσματική εποπτεία των σχετιζομένων με κανόνες περί απορρήτου σε διαφορετικές χώρες.
- Μελέτη των διαδικασιών παροχής άδειας εγκατάστασης τραπεζών σε διάφορες χώρες.

Τον Οκτώβριο του 1996 η Επιτροπή έδωσε στη δημοσιότητα έκθεση, συνταχθείσα από ομάδα ειδικών μεταξύ των οποίων και εκπρόσωποι υπεράκτιων οργανισμών (offshore companies), με προτάσεις για την υπέρβαση των προβλημάτων ενοποιημένης εποπτείας των διασυνοριακών συναλλαγών των διεθνών τραπεζών. Η έκθεση αυτή προσυπογράφηκε από 140 χώρες που παρακολουθούσαν τη Διεθνή Συνάντηση για την τραπεζική εποπτεία (International Conference of Banking Supervision – ICBS) τον Ιούνιο του 1996, βοηθώντας έτσι στη βελτίωση της ενοποιημένης εποπτείας διεθνώς.

2.3 ΒΑΣΙΛΕΙΑ I

Από τις αρχές του 1980 η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, ταυτόχρονα με την ανάπτυξη των χρηματοοικονομικών κινδύνων, ιδιαίτερα την εποχή εκείνη, άρχισε να επιδεινώνεται η κεφαλαιακή επάρκεια πολλών μεγάλων διεθνών τραπεζών.

Η Επιτροπή, με τη στήριξη των κυβερνήσεων των χωρών της Ομάδας των Δέκα, αποφάσισε να αναλάβει πρωτοβουλίες ώστε να ανακοπεί η επιδείνωση των αποδεκτών μεγεθών της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, τουλάχιστον στις χώρες της ομάδας και να προωθηθεί

μεγαλύτερη σύγκλιση στη μέτρηση της. Επειδή ο κίνδυνος που αναπτυσσόταν τότε με ταχύτερο ρυθμό ήταν ο πιστωτικός, επιτεύχθηκε η ανάπτυξη κοινής πεποίθησης για την ανάγκη ομοειδούς προσέγγισης του πιστωτικού κινδύνου με τον προσδιορισμό συντελεστών στάθμισης, ανάλογα με τον αναλαμβανόμενο με κάθε τοποθέτηση ή χρηματοδότηση κίνδυνο, τόσο για τα εντός, όσο και για τα εκτός ισολογισμού στοιχεία των τραπεζών.

Διαμορφώθηκε έτσι κοινή αντίληψη μεταξύ των μελών της Επιτροπής για την αναγκαιότητα και υιοθέτηση ενός Διεθνούς Συμφώνου (Συνθήκης) με σκοπό την ενδυνάμωση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος διεθνώς. Επιπλέον στόχος της Βασιλείας I, αποτέλεσε και η εξάλειψη των ανισοτήτων του διεθνούς ανταγωνισμού μέσω της πιστής και ομοιόμορφης εφαρμογής της από τις τράπεζες διεθνώς.

Έτσι, τον Δεκέμβριο του 1987, η Επιτροπή της Βασιλείας πρότεινε ένα σύνολο κανονισμών σχετικά με το κατώτατο όριο κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Μετά από σειρά παρατηρήσεων από τα ενδιαφερόμενα μέλη, οριστικοποιήθηκε τελικά ένα σύστημα μέτρησης των κινδύνων, γνωστό ως Σύμφωνο της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια (Basel Capital ή Accord Basel I), το οποίο αφού εγκρίθηκε από τις αρχές των χωρών της Ομάδας των Δέκα, δόθηκε για εφαρμογή στις τράπεζες τον Ιούλιο του 1988, με τελικό χρόνο εφαρμογής την 31-12-1992. Αυτό ενσωματώθηκε σταδιακά στην εγχώρια νομοθεσία της ομάδας των G10 μέχρι το 1992, με εξαίρεση τις ιαπωνικές τράπεζες οι οποίες χρειάστηκαν μια παρατεταμένη μεταβατική περίοδο. Εν τέλει το Σεπτέμβριο του 1993 ανακοινώθηκε ότι όλες οι τράπεζες των χωρών-μελών της Ομάδας των Δέκα με διεθνείς δραστηριότητες κάλυπταν την ελάχιστη απαιτούμενη από το Σύμφωνο κεφαλαιακή επάρκεια.

Ο τρόπος λοιπόν, μέσω του οποίου η Βασιλεία I προσπάθησε να πραγματοποιήσει τους στόχους της ήταν ο προσδιορισμός της απαιτούμενης κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών. Με τον όρο κεφαλαιακή επάρκεια εννοούμε το ύψος των ιδίων κεφαλαίων που είναι υποχρεωμένα να διακρατούν τα πιστωτικά ιδρύματα έναντι των κινδύνων που αναλαμβάνουν. Βάση του συστήματος λοιπόν, του πρώτου συμφώνου αποτελεί υποχρέωση των τραπεζών να καλύπτουν διαρκώς μια ελάχιστη κεφαλαιακή απαίτηση 8%.

Ο συντελεστής αυτός είναι γνωστός ως Δείκτης Φερεγγυότητας και διαμορφώθηκε αρχικά από το λόγο των Έποπτικών Ιδίων Κεφαλαίων της τράπεζας προς τα σταθμισμένα με τον πιστωτικό κίνδυνο στοιχεία του ενεργητικού ως παρανομαστή, ως ακολούθως:

$$\text{Δείκτης Φερεγγυότητας} = \frac{\text{Έποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός Κίνδυνος}}$$

Ή

$$\text{Δείκτης Φερεγγυότητας} = \frac{\text{Έποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός Κίνδυνος}}$$

Σταθμισμένα εντός και εκτός ισολογισμού στοιχεία του ενεργητικού

Δείκτης Φερεγγυότητας $\geq 8\%$

Δηλαδή, η πρώτη μέτρηση του Δείκτη Φερεγγυότητας σχετιζόταν αποκλειστικά με τον πιστωτικό κίνδυνο. Τα ίδια κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων για λόγους κεφαλαιακής επάρκειας, δηλαδή, ο αριθμητής του κλάσματος, έχουν οριστεί από την Επιτροπή, διαφοροποιούμενα σε σημαντικό βαθμό από τα λογιστικά ίδια κεφάλαια. Για το λόγο αυτό αποκαλούνται εποπτικά ίδια κεφάλαια. Στα κεφάλαια συμπεριλαμβάνονται, πέραν του μετοχικού κεφαλαίου και των αποθεματικών (κεφάλαια Tier 1), και κάποιες μορφές ξένων δανείων όπως τα ομολογιακά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης (κεφάλαια Tier 2). Πάντως, σύμφωνα με την Επιτροπή το 50% των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων θα πρέπει να αποτελείται από τα λογιστικά ίδια κεφάλαια (Αγγελόπουλος, 2005).

Η Επιτροπή κατόπιν και μετά από διαβουλεύσεις και δοκιμές του πλαισίου αποφάσισε ότι θα έπρεπε να τεθεί ένα ελάχιστο επίπεδο, το οποίο οι διεθνείς τράπεζες αναμενόταν να πετύχουν ως το τέλος της μεταβατικής περιόδου. Συμφωνήθηκε επίσης, ότι αυτό το επίπεδο θα πρέπει να οριστεί σε ένα σημείο συμβατό με το στόχο της διαχρονικής διασφάλισης συμπαγών κεφαλαιακών δεικτών (capital ratios).

Σε συμφωνία με τα παραπάνω, η Επιτροπή καθόρισε το επίπεδο στόχος του λόγου αυτού στο 8%, ενώ όταν ο λόγος περιλαμβάνει στον αριθμητή μόνο τα λογιστικά ίδια κεφάλαια ο στόχος αυτός περιορίζεται στο 4%. Στη συνέχεια παρατίθεται ένας πίνακας με τις σταθμίσεις που είναι αναγκαίες για τον υπολογισμό του ύψους του σταθμισμένου ενεργητικού, δηλαδή του παρανομαστή του κλάσματος του δείκτη (The New Basel Capital Accord, Basel Committee on Banking Supervision, May 2001).

Μηδενικός συντελεστής στάθμισης (0%)

Ενδεικτικά, μηδενικός συντελεστής εφαρμόζεται σε στοιχεία του ενεργητικού όπως: ταμείο και ισοδύναμα στοιχεία, στοιχεία που αντιπροσωπεύουν απαιτήσεις έναντι κεντρικών κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών της Ζώνης Α (δηλαδή, των χωρών του Ο.Ο.Σ.Α.), στοιχεία που αντιπροσωπεύουν απαιτήσεις που καλύπτονται από τη ρητή εγγύηση των κεντρικών κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών της Ζώνης Α ή της Κοινότητας, στοιχεία εξασφαλισμένα με τίτλους που έχουν εκδοθεί από κεντρικές κυβερνήσεις ή κεντρικές τράπεζες της Ζώνης Α, κοκ.

Συντελεστής στάθμισης 20%

Ενδεικτικά, συντελεστής 20% εφαρμόζεται σε στοιχεία του ενεργητικού όπως: στοιχεία που αντιπροσωπεύουν απαιτήσεις έναντι της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ETE), στοιχεία που αντιπροσωπεύουν απαιτήσεις έναντι πολυμερών τραπεζών ανάπτυξης, στοιχεία ενεργητικού που αντιπροσωπεύουν απαιτήσεις που καλύπτονται από ρητή εγγύηση της ΕΤΕ, στοιχεία που αντιπροσωπεύουν απαιτήσεις που φέρουν τη ρητή εγγύηση ελληνικών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και περιφερειακών κυβερνήσεων ή τοπικών αρχών, στοιχεία που βρίσκονται στη διαδικασία είσπραξης, κοκ.

Συντελεστής στάθμισης 50%

Ενδεικτικά, συντελεστής 50% εφαρμόζεται σε στοιχεία του ενεργητικού όπως: δάνεια που εξασφαλίζονται πλήρως με υποθήκες σε κατοικίες στις οποίες διαμένει ή πρόκειται να διαμείνει ή τις οποίες εκμισθώνει ή θα εκμισθώνει ο οφειλέτης, τίτλοι που εξασφαλίζονται με υποθήκη, κοκ.

Συντελεστής στάθμισης 100%

Συντελεστής στάθμισης 100% εφαρμόζεται σχεδόν σε όλα τα λοιπά εντός ισολογισμού στοιχεία. Όσον αφορά την εφαρμογή στην πράξη, στοιχεία των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας από τράπεζες της Ομάδας των Δέκα φανερώνουν ότι η εισαγωγή της συμφωνίας της Βασιλείας I ακολουθήθηκε από μία αύξηση των επιπέδων των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, είτε μέσω της μείωσης του δανεισμού, είτε μέσω της αύξησης των ιδίων κεφαλαίων (www.bis.org). Η μέση τιμή τους αυξήθηκε από το 9,3% το 1988 στο 11,2% το 1996. Ωστόσο, είναι δύσκολο να διακρίνει κανείς αν αυτές οι αυξήσεις αντανakλούν τις άμεσες επιπτώσεις της Βασιλείας I ή την αντίδραση της αγοράς, αφού η εφαρμογή αυτού του πλαισίου πιθανότατα οδήγησε σε αύξηση της διαφάνειας και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της αγοράς.

Επιπλέον συμπέρασμα που ανέκυψε από μελέτες ως προς τα κέρδη των τραπεζών είναι ότι μακροχρόνια η επίδραση των ελάχιστων ορίων κεφαλαιακής επάρκειας ήταν θετική, γεγονός που αποδεικνύεται από την κατάσταση των τραπεζών τα τελευταία χρόνια: υψηλή κερδοφορία, ικανοποιητική κεφαλαιακή ανάπτυξη και ισχυρή κεφαλαιακή θέση, χωρίς την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής επικινδυνότητας. Από την άλλη βέβαια συγκεκριμένοι τομείς στις Η.Π.Α. στις αρχές της δεκαετίας του '90 πιθανόν να έχουν επηρεαστεί από την εισαγωγή των ορίων αυτών αρνητικά.

Τέλος, όσον αφορά στον δεύτερο στόχο του Συμφώνου, αυτόν της απάλειψης κάθε πηγής δημιουργίας αθέμιτου ανταγωνισμού, αξίζει να αναφερθεί ότι παράγοντες όπως, διαφορές στα λογιστικά σχέδια διαφόρων χωρών, διαφορετικά επίπεδα φορολογικών συντελεστών, και υποχρέωση σε κάποιες χώρες από τις εποπτικές αρχές να διατηρούν οι τράπεζες επιπλέον κεφάλαια σε σχέση με αυτά που απαιτεί η Βασιλεία I, επηρεάζουν τη διαδικασία αυτή με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η επίτευξη του στόχου.

2.4 ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ I ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ

Η συμφωνία της Βασιλείας I ήταν το πρώτο οργανωμένο βήμα προς τη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Αναπόφευκτα όμως είχε και κάποια αδύνατα / αμφιλεγόμενα σημεία για τα οποία ασκήθηκε κριτική και διαπιστώθηκε έτσι η ανάγκη τροποποίησης του αρχικού συμφώνου.

Καταρχάς, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας λάμβανε υπόψη μόνο τον πιστωτικό κίνδυνο και όχι τον λειτουργικό κίνδυνο της αγοράς, με αποτέλεσμα οι τράπεζες να επιλέγουν να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της Βασιλείας I όσον αφορά τον πιστωτικό κίνδυνο μόνο, αυξάνοντας παράλληλα την έκθεσή τους στα άλλα είδη κινδύνου.

Επίσης, διαπιστώθηκε ότι οι τράπεζες μπορεί να προσπαθήσουν να αποκομίσουν κέρδη εκμεταλλευόμενες τη διαφορά που μπορεί να προκύψει ανάμεσα στο δικό τους υπολογισμό του κινδύνου και στις απαιτήσεις των εποπτικών αρχών. Πιο συγκεκριμένα, οι κεφαλαιακοί δείκτες μπορούν να παραποιηθούν είτε με ωραιοποιήσεις των οικονομικών καταστάσεων είτε με εκμετάλλευση της ανεπάρκειας των μεθόδων μείτρησης του κινδύνου.

Έτσι, τον Ιανουάριο του 1996 η Επιτροπή της Βασιλείας για την εποπτεία των τραπεζών πραγματοποίησε ανανέωση της αρχικής συμφωνίας της Βασιλείας του 1988. Ο σκοπός της εισαγωγής της Τροποποιημένης Συμφωνίας της Βασιλείας I (Amendment to the Capital Accord) είναι η παροχή ενός σαφώς καθορισμένου πλαισίου προστασίας από τον κίνδυνο της μεταβολής των τιμών στον οποίο οι τράπεζες εκτίθενται. Έτσι, εξέδωσε μια σειρά προτάσεων συμπεριλαμβανοντας τους κινδύνους της αγοράς που προέρχονται από τις ανοικτές θέσεις των τραπεζών σε:

- Ξένο νόμισμα (Συνάλλαγμα)
- Διαπραγματευόμενους τίτλους χρέους
- Μετοχές
- Εμπορεύματα
- Δικαιώματα Προαίρεσης

Ως τελική ημερομηνία εφαρμογής των νέων διατάξεων και ο συνυπολογισμός των κινδύνων αγοράς στην κεφαλαιακή επάρκεια ορίστηκε η 31-12-1997. Μέχρι την ημερομηνία αυτή, οι τράπεζες ήταν υποχρεωμένες να διαχωρίσουν το χαρτοφυλάκιο τους σε εκείνο που κατείχαν για εισόδημα ή για επένδυση, το οποίο χαρακτηρίστηκε «επενδυτικό χαρτοφυλάκιο» και σε εκείνο που κατείχαν για μεταπώληση ή για διαπραγμάτευση στις δευτερογενείς αγορές, το οποίο χαρακτηρίστηκε «εμπορικό χαρτοφυλάκιο».

Με την προσθήκη των κινδύνων αγοράς ο δείκτης φερεγγυότητας διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

$$\text{Δείκτης Φερεγγυότητας} = \frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός Κίνδυνος} + \text{Κίνδυνοι Αγοράς}}$$

Ή

$$\text{Δείκτης Φερεγγυότητας} = \frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Σταθμισμένο Ενεργητικό} + 12,5 \cdot \text{Κίνδυνοι Αγοράς}}$$

Δ.Φ. ≥ 8%

Προσαρμόζεται λοιπόν ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας συμπεριλαμβάνοντας τον κίνδυνο της αγοράς με ένα σταθμικό συντελεστή 12.5 για τον υπολογισμό του συνολικού κινδύνου, με σκοπό τη διασφάλιση της συνέπειας στον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων σε σχέση με τον πιστωτικό κίνδυνο και τον κίνδυνο της αγοράς.

2.5 ΒΑΣΙΛΕΙΑ II

Από τη δημοσίευση της Βασιλείας I το εύρος των τραπεζικών δραστηριοτήτων έχει επεκταθεί και η ανάπτυξη σύνθετων δομών επιχειρηματικής ιδιοκτησίας έχει επιταχυνθεί. Ως εκ τούτου, τον Ιούνιο του 1999, η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε την Βασιλεία II (International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards), η οποία αναφέρεται σε ένα αναθεωρημένο πλαίσιο σκοπός του οποίου είναι η αντικατάσταση της Συνθήκης της Κεφαλαιακής Επάρκειας του 1988. Το νέο Σύμφωνο, το οποίο θα καταργήσει σχεδόν εξ ολοκλήρου το Σύμφωνο του 1988 («Βασιλεία I»), επιφέρει ριζικές αλλαγές στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων και υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Η διαδικασία προώθησης του νέου αυτού συμφώνου στηρίχθηκε σε ευρεία συνεργασία με τράπεζες και επιχειρήσεις του χρηματοοικονομικού χώρου γενικότερα. Οι απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών παραδόθηκαν στην Επιτροπή στο τέλος Μαΐου του 2001. Στη συνέχεια η Επιτροπή εξέδωσε το επόμενο κείμενο της νέας συνθήκης. Η Επιτροπή οριοθετεί την έναρξη εφαρμογής της Νέας συνθήκης, τουλάχιστον από τις χώρες της Ομάδας των δέκα, έως το τέλος του 2006. Για χώρες πέραν αυτών ο χρόνος έναρξης μπορεί να υπερβεί τον παραπάνω αναφερόμενο.

Ενδιαφέρον θα ήταν να διευκρινιστεί πρώτα με τι δεν ασχολείται η Βασιλεία II. Πρώτα απ' όλα, η Βασιλεία II δεν προτείνει τη ριζική αλλαγή της φύσης του θεσμικού πλαισίου που αφορά τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών. Για παράδειγμα, δεν αλλάζει την μέθοδο με την οποία υπολογίζονται τα εποπτικά ίδια κεφάλαια. Επίσης, δεν σκοπεύει να επηρεάσει το ελάχιστο επίπεδο του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας σταθμισμένου ως προς τον κίνδυνο, που έχει καθοριστεί στο 8%. Τέλος, η Βασιλεία II δεν αλλάζει τη μεθοδολογία για τον καθορισμό των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων που βασίζεται στην ύπαρξη εξωτερικών κινδύνων αγοράς.

Το νέο αυτό πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών στοχεύει στην καλύτερη εναρμόνιση των κεφαλαιακών απαιτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων με τους τραπεζικούς κινδύνους που αναλαμβάνουν, επιβραβεύοντας τα πιστωτικά ιδρύματα με υγιή χαρτοφυλάκια και αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης κινδύνων. Επομένως, αποτελεί ισχυρό κίνητρο για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων, καθώς και για τη διαμόρφωση νέων πρακτικών στην αναγνώριση, τη μέτρηση, την παρακολούθηση και τη διαχείριση των κινδύνων. Άρα, στόχος του παραμένει η διατήρηση της ασφάλειας και σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος αλλά και η προώθηση του ανταγωνισμού με ίσους όρους.

Οι στόχοι αυτοί λοιπόν, για να επιτευχθούν οδήγησαν στο να αποτελείται το νέο Σύμφωνο από τρεις πυλώνες, αμοιβαία ενισχυόμενους, οι οποίοι αφορούν:

1. Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (Εναλλακτικές Μέθοδοι Υπολογισμού)
2. Εποπτεία της Κεφαλαιακής Επάρκειας και των εσωτερικών συστημάτων αξιολόγησης των Πιστωτικών Ιδρυμάτων
3. Αποτελεσματική ενημέρωση του κοινού και πειθαρχία μέσω της αγοράς.

Με τον πρώτο και δεύτερο πυλώνα επιδιώκεται η ανάπτυξη και επέκταση των τυποποιημένων κανόνων κεφαλαιακής επάρκειας που τέθηκαν στη συνθήκη του 1988. Μεταξύ των νέων σημαντικών προτάσεων που εμπεριέχει η πρόταση είναι και η δυνατότητα ανάπτυξης εσωτερικών συστημάτων αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου και η χρήση αυτών, μετά από πιστοποίηση από τις εποπτικές αρχές, αντί των ισχυόντων σήμερα τυποποιημένων κανόνων. Με τον τρίτο πυλώνα επιδιώκεται ενθάρρυνση ανάληψης ασφαλών πρακτικών από τις τράπεζες. Η χρήση του όρου «πυλώνας» είναι συμβολική, σημαίνει ότι αυτά τα τρία στοιχεία, δρώντας μαζί και όχι μεμονωμένα, θα στηρίξουν την τράπεζα ενάντια στη χρηματοοικονομική κατάρρευση.

Όλοι μαζί συνεισφέρουν στην επίτευξη ενός υψηλότερου επιπέδου ασφάλειας και σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Βασική επιδίωξη της Επιτροπής λοιπόν είναι η παράλληλη εφαρμογή και τήρηση των τριών πυλώνων, ώστε το πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας να αποβεί περισσότερο αποτελεσματικό. Ωστόσο, η Επιτροπή της Βασιλείας αναγνωρίζει ότι η τελική ευθύνη για τη διαχείριση των κινδύνων και την εξασφάλιση ότι το κεφάλαιο διατηρείται σε ένα επίπεδο συμβατό με το προφίλ κινδύνου της τράπεζας παραμένει στην διοίκηση της τράπεζας.

Τα αναμενόμενα από την εφαρμογή οφέλη αναμένονται σε δύο επίπεδα. Καταρχάς, βελτιώνονται και επεκτείνονται οι κανόνες και οι ρυθμίσεις για την κεφαλαιακή επάρκεια, οι οποίοι πλέον θα αναφέρονται όχι μόνο στις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, αλλά και παράλληλα στην εποπτεία και στην πειθαρχία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Παράλληλα, αυξάνεται ουσιαστικά, η ευαισθησία, των κεφαλαιακών απαιτήσεων στους αναλαμβανόμενους κινδύνους.

Η Επιτροπή ταυτοχρόνως επιδιώκει την ανάδειξη και τη δυναμική προώθηση της διαχείρισης των κινδύνων και την ενθάρρυνση των τραπεζών για σημαντικές βελτιώσεις στη μέτρηση, αντιστάθμιση και μεταφορά των κινδύνων. Η εφαρμογή σύγχρονων πρακτικών διαχείρισης των κινδύνων αποτελεί τη βασική προϋπόθεση και για την πειθαρχία στην αγορά.

2.6 ΒΑΣΙΛΕΙΑ II ΑΝΑ ΠΥΛΩΝΑ

2.6.1 ΠΥΛΩΝΑΣ I

Σ' αυτόν τον πυλώνα γίνεται μερική τροποποίηση του τρόπου υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Ενώ τα εποπτικά ίδια κεφάλαια, στον αριθμητή του κλάσματος του δείκτη φερεγγυότητας, και η ελάχιστη κεφαλαιακή επάρκεια ίση με 8%, παραμένουν ως έχουν, τροποποιείται ο παρανομαστής του κλάσματος. Πιο συγκεκριμένα, οι τροποποιήσεις αφορούν τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου, παρεμβαίνοντας στα σταθμισμένα στοιχεία του ενεργητικού, στις σταθμίσεις αυτών και κυρίως στις μεθόδους στάθμισης. Παράλληλα προσθέτει στον παρανομαστή τον λειτουργικό κίνδυνο, διαμορφώνοντας τον δείκτη φερεγγυότητας ως εξής:

$$\text{Δείκτης Φερεγγυότητας} = \frac{\text{Εποπτικά ίδια κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός Κίνδυνος} + 12,5 \cdot \text{Κίνδυνοι Αγοράς} + \text{Λειτουργικός Κίνδυνος}}$$

Δ.Φ. ≥ 8%

Η νέα Συνθήκη δεν μεταβάλλει την αντιμετώπιση των κινδύνων αγοράς, παρά μόνο τον τρόπο υπολογισμού για καθέναν από τους άλλους δύο κινδύνους.

Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος μπορεί να μετρηθεί είτε:

- Χρησιμοποιώντας την τυποποιημένη μέθοδο (standardized approach), η οποία διατηρεί τα κυριότερα στοιχεία της υφιστάμενης μεθόδου, βάσει της πρώτης συνθήκης, με τις δεδομένες, σταθερές και ενιαίες σταθμίσεις των στοιχείων του ενεργητικού.
- με τις μεθόδους των εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης (internal ratings-based approach, δηλαδή IRB). Σ' αυτή τη μέθοδο η τράπεζα είναι εκείνη που υπολογίζει τον κίνδυνο των διαφόρων θέσεων που αναλαμβάνει. Ωστόσο, για να αποφευχθεί υποεκτίμηση των κινδύνων από τις τράπεζες κάποιες απ' τις σταθμίσεις των κινδύνων παρέχονται απ' τις εποπτικές αρχές βασισμένες σε συγκεκριμένα μοντέλα.

Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς μετριέται όπως έχει καθοριστεί στην προηγούμενη συμφωνία.

Λειτουργικός κίνδυνος

Η επιτροπή ορίζει το λειτουργικό κίνδυνο ως τον κίνδυνο πιθανής ζημιάς, οφειλόμενης σε ελλείψεις ή ανεπιτυχείς εσωτερικές στην τράπεζα διαδικασίες ελέγχου, σε ανθρώπινες ενέργειες (λάθη ή απάτη), σε ανεπαρκή συστήματα διοίκησης και πληροφορικής και σε εξωτερικά γεγονότα. Προτείνει τρεις εναλλακτικές μεθόδους υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων αναφορικά με αυτόν τον κίνδυνο, τις εξής (Overview of the new Basel Capital Accord, Basel Committee on Banking Supervision, April 2003):

- **Προσέγγιση του βασικού δείκτη** (Basic Indicator Approach -BAA). Η προσέγγιση αυτή χρησιμοποιεί έναν μόνο δείκτη ο οποίος λειτουργεί σαν προσέγγιση της συνολικής έκθεσης στον κίνδυνο της τράπεζας. Για παράδειγμα, εάν οριστεί ως δείκτης τα ακαθάριστα έσοδα των τριών τελευταίων χρήσεων, κάθε τράπεζα θα πρέπει να διατηρεί κεφάλαια έναντι του λειτουργικού κινδύνου ίσα με ένα σταθερό ποσοστό (15%) του μέσου όρου των ακαθαρίστων εσόδων

των τριών τελευταίων χρήσεων. $KBIA = GI * 15\%$ Όρου, GI ο μέσος όρος των ακαθάριστων εσόδων των τριών τελευταίων χρήσεων.

- **Τυποποιημένη Μέθοδος (Standardized Approach).** Χρησιμοποιείται από τράπεζες που πληρούν κάποιες ελάχιστες προϋποθέσεις. Σ' αυτή τη μέθοδο, γίνεται διαχωρισμός των τραπεζικών δραστηριοτήτων σε οκτώ τμήματα, για καθένα από τα οποία υπάρχει ήδη ένας προϋπολογισμένος συντελεστής beta (Πίνακας 1). Τα απαιτούμενα κεφάλαια για κάθε τμήμα υπολογίζονται πολλαπλασιάζοντας τον δείκτη του λειτουργικού κινδύνου με τον συντελεστή beta. Τα συνολικά απαιτούμενα κεφάλαια έναντι του λειτουργικού κινδύνου θα είναι το άθροισμα των κεφαλαίων που υπολογίστηκαν για κάθε τμήμα.

Πίνακας 1	
Business Lines	Beta Factors
Corporate Finance	18%
Trading and sales	18%
Retail Banking	12%
Commercial Banking	15%
Payment and Settlement	18%
Agency services	18%
Asset management	18%
Retail brokerage	12%
Πηγή: www.bis.org	

- **Εναλλακτική Τυποποιημένη Μέθοδος (Advanced Measurement Approach –AMA).** Για τις 6 κατηγορίες των 8 παραπάνω, εφαρμόζεται η μεθοδολογία της τυποποιημένης μεθόδου. Για τις υπόλοιπες δύο - Retail Banking και Commercial Banking- εφαρμόζεται η μεθοδολογία:

$$[(\text{Μέσος όρος 3 τελευταίων ετών χρηματοδοτήσεων Retail}) + 0,035 * \beta 3] + [(\text{Μέσος όρος 3 τελευταίων ετών χρηματοδοτήσεων Commercial}) * \beta 4]$$

2.6.2 ΠΥΛΩΝΑΣ II

Ο πυλώνας αυτός αναφέρεται στην ανάγκη καθιέρωσης διαδικασιών ελέγχου της κεφαλαιακής επάρκειας. Καταρχάς, εστιάζει στην ανάγκη παρακίνησης των τραπεζών από τις εποπτικές αρχές για εγκατάσταση μηχανισμών ελέγχου και μεθόδων διαχείρισης κινδύνων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ενθαρρύνεται και η συνεργασία μεταξύ εποπτικών αρχών και τραπεζών. Επιπλέον, αναφέρεται στο γεγονός ότι οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να διενεργούν εσωτερικές επιθεωρήσεις και αξιολογήσεις των εργαλείων μετρήσεις κινδύνου, κατά τις οποίες θα πρέπει να γίνεται συνολική αποτίμηση των κινδύνων στους οποίους είναι εκτεθειμένες οι τράπεζες.

Η επιτροπή έχει υιοθετήσει 4 βασικές αρχές, προς στις οποίες θα πρέπει να εναρμονίζονται οι τράπεζες προκειμένου να αντιμετωπίσουν ενδεχόμενους μελλοντικούς κινδύνους, και οι οποίες είναι (The New Basel Capital Accord, Basel Committee on Banking Supervision, May 2001):

- Αρχή I
Οι τράπεζες πρέπει να έχουν μια διαδικασία για τον υπολογισμό του συνολικού κεφαλαίου τους σε σχέση με το προφίλ κινδύνου και μια στρατηγική για την διατήρηση των επιπέδων αυτού του κεφαλαίου. Μια ολοκληρωμένη διαδικασία υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας θα πρέπει να περιλαμβάνει: α) αρχές και διαδικασίες, σχεδιασμένες έτσι ώστε να εξασφαλίσουν ότι όλοι οι ουσιώδεις κίνδυνοι συμπεριλαμβάνονται στους υπολογισμούς, β) διαδικασίες για τη συσχέτιση της στρατηγικής της τράπεζας και του επιπέδου του κεφαλαίου με τους κινδύνους και γ) εσωτερικούς και εξωτερικούς ελέγχους ώστε να διασφαλιστεί η ακεραιότητα του συστήματος διοίκησης. Η ευθύνη για την εδραίωση και διατήρηση αυτής της διαδικασίας έγκειται στη διοίκηση της τράπεζας.
- Αρχή II
Οι εποπτικές αρχές πρέπει να ελέγχουν και να αξιολογούν τους εσωτερικούς υπολογισμούς και τις στρατηγικές της κεφαλαιακής επάρκειας, ως επίσης, και την ικανότητά τους να εγγυώνται τη συμμόρφωση με τους εποπτικούς δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα αν δεν ικανοποιούνται με τα αποτελέσματα αυτής της διαδικασίας.
- Αρχή III
Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να απαιτούν από τις τράπεζες να λειτουργούν με δείκτες κεφαλαίου πάνω των καθορισμένων.

- Αρχή IV
Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να παρεμβαίνουν σε περίπτωση που εντοπίζεται κίνδυνος πτώσης των επιπέδων κεφαλαίου. Προκειμένου να αποφευχθεί μια τέτοια πτώση, κάτω από τα επίπεδα που απαιτούνται από την Επιτροπή, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να απαιτούν άμεσες διορθωτικές κινήσεις.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στη νέα Συνθήκη συμπεριλαμβάνεται και η αναγκαιότητα διαμόρφωσης και εφαρμογής ενός «στρες τεστ» (stress test) ή αλλιώς προσομοίωση καταστάσεων κρίσης, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη ακραία σενάρια ώστε να υπολογίζει και την επίδραση των ακραίων οικονομικών εξελίξεων στη λειτουργία της τράπεζας. Μάλιστα, τον Ιούνιο του 2006, η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας, στα πλαίσια αυτού του πυλώνα, παρουσίασε βασικές κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής αναφορικά με τη μεθοδολογία της προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης καθώς επίσης και διαφορετικές μεθοδολογίες προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ανά κίνδυνο (πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος αγοράς και κίνδυνος ρευστότητας).

2.6.3 ΠΥΛΩΝΑΣ III

Σκοπός του πυλώνα είναι συμπληρώσει τα θέματα κεφαλαιακής επάρκειας του πρώτου πυλώνα και τα θέματα εποπτείας του δεύτερου πυλώνα. Πιο συγκεκριμένα, η επιτροπή με αυτόν τον πυλώνα, επιδιώκει να ενθαρρύνει την πειθαρχία μέσω της αγοράς, ούτως ώστε να συνεχιστεί η προσπάθεια ενίσχυσης της κεφαλαιακής επάρκειας αλλά και η προώθηση της ασφάλειας και σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Ουσιαστικά, η επιτροπή δεν αρκείται δεν έλεγχο των τραπεζών από τις εποπτικές αρχές. Μέσω των παρακάτω διατάξεων, που καλύπτουν τέσσερις περιοχές, τους υποχρεώνει να δημοσιοποιούν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία σχετιζόμενα με τους αναλαμβανόμενους χρηματοοικονομικούς και λοιπούς κινδύνους (International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards – A Revised Framework, Basel Committee on Banking Supervision June 2004).

- Απαιτήσεις σε κεφάλαια: Θα πρέπει να καταγράφεται και να εξηγείται ο τρόπος με τον οποίο οι επενδύσεις συμμετέχουν στον υπολογισμό του κινδύνου και στις υποχρεώσεις κεφαλαίου.
- Δομή κεφαλαίων: Θα πρέπει να υπάρχει λεπτομερής αναφορά της φύσης και του σκοπού όλων των στοιχείων του κεφαλαίου και των υποχρεώσεων που απορρέουν από τα κεφάλαια.
- Έκθεση στον κίνδυνο: Θα πρέπει να υπάρχει απόλυτη διαφάνεια όσον αφορά στην έκθεση των τραπεζών στους κινδύνους αλλά και όσον αφορά στην διαχείριση του κινδύνου αυτού από τις τράπεζες.

- Κεφαλαιακή επάρκεια: Θα πρέπει να είναι γνωστό το επίπεδο κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, τόσο για το σύνολο των δραστηριοτήτων όσο και για μεμονωμένες περιοχές δραστηριότητας που εμπεριέχουν ρίσκο.

Σε περίπτωση που κάποια τράπεζα δεν συμμορφώνεται με τις συστάσεις που αφορούν στις γνωστοποιήσεις που υπαγορεύει ο τρίτος πυλώνας, πρέπει να αναμένεται η λήψη μέτρων από τις εποπτικές αρχές για τη διόρθωση αυτής της κατάστασης. Η ισχύς των μέτρων αυτών εξαρτάται από τη φύση, τις επιπτώσεις και τη διάρκεια της μη συμμόρφωσης. Επιπλέον, θέμα που ανακύπτει μέσα από τον τρίτο πυλώνα είναι η συχνότητα των γνωστοποιήσεων. Οι ετήσιες γνωστοποιήσεις κρίνονται ανεπαρκείς ενώ οι γνωστοποιήσεις σε εξαμηνιαία ή και τριμηνιαία βάση είναι καταλληλότερες. Εν τέλει, εάν επιχειρήσουμε να απεικονίσουμε σχηματικά τη Βασιλεία II, προκύπτει το παρακάτω γράφημα:



ΣΕ= Σταθμισμένο Ενεργητικό
 Πηγή: www.Google.gr (Μελέτη της KPMG, 2004)
 Γράφημα 9: Βασιλεία II

2.7 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II

Από δημοσιευμένα στοιχεία για κάθε μία τράπεζα χωριστά και κατόπιν αναλύσεως αυτών, προκύπτει ότι το επίπεδο του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας τόσο για τις τράπεζες του εσωτερικού όσο και για τις τράπεζες του εξωτερικού, κινείται άνω του 9%. Πιο αναλυτικά, και για τα έτη 2002-2004, παρατηρούμε (πίνακας 2) για τις τράπεζες του εσωτερικού, ότι ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας για το 2002 κινήθηκε από 9,8% (Alpha Bank) έως 17,60% (Probank), ενώ το 2004 από 10,6% (Eurobank) έως 15,10% (Probank). Η περίπτωση του αυξημένου δείκτη της Probank εξηγείται από το γεγονός ότι αποτελεί νέα τράπεζα για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα που κρατά σε υψηλά επίπεδα την κεφαλαιακή της επάρκεια προκειμένου να ενισχύσει την αξιοπιστία της απέναντι στο ελληνικό κοινό.

Πίνακας 2			
Κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών του εσωτερικού			
Τράπεζες εσωτερικού	2002	2003	2004
Alpha Bank	9.8	14.6	14
Εθνική	10.4	12.9	14.8
Εμπορική Bank	10.5	9	11.7
Euro bank	11.96	10.44	10.6
Τράπεζα Πειραιώς	11.7	11.4	13.1
Probank	17.60	20.75	15.10

Όσον αφορά στις τράπεζες του εξωτερικού παρατηρούμε για το 2002, διακύμανση μεταξύ του 9,8% (Commonwealth Bank of Australia) και του 14,64% (Citibank), ενώ το 2004, αντίστοιχα, από 10,25% (Commonwealth Bank of Australia) έως 16,6% (Credit Suisse).

2.8 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II

Οι προτάσεις της Βασιλείας II οι οποίες τέθηκαν σε εφαρμογή το 2007 επέφεραν σημαντικές αλλαγές στην κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών αλλά και στα συστήματα διαχείρισης των κινδύνων. Στο σύνολο, επηρέασαν καθοριστικά τη φιλοσοφία διοίκησης των πιστωτικών ιδρυμάτων, η δε αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που απορρέουν από το νέο θεσμικό πλαίσιο οδήγησαν σε αλλαγές το τραπεζικό λόγω των

συνεπακόλουθων συγχωνεύσεων ή εξαγορών.

Οι νέες προτάσεις για τη κεφαλαιακή επάρκεια ενσωμάτωσαν στη διοίκηση των πιστωτικών ιδρυμάτων σύγχρονα συστήματα μέτρησης των κινδύνων τα οποία έχουν αναπτυχθεί τη τελευταία δεκαετία και χρησιμοποιούνται από μεγάλες τράπεζες.

Η εφαρμογή των συστημάτων αυτών απαιτήσε μία εντελώς νέα οργάνωση των πιστωτικών ιδρυμάτων όπου άρχισαν να υπάρχουν ροές πληροφοριών μεταξύ όλων των επιπέδων και όπου ο κίνδυνος υπολογίζεται πλέον σε κάθε δραστηριότητα/ απόφαση. Σε αυτή τη νέα οργάνωση τα κεφάλαια της τράπεζας έχουν σαν σκοπό την απορρόφηση όλων, δυνητικά, των ζημιών που μπορούν να εμφανιστούν. Η κάθε μονάδα λήψης απόφασης αντιμετωπίζει ένα όριο που ορίζεται όχι σε όρους ονομαστικής ή και τρέχουσας αξίας των θέσεων που αναλαμβάνει αλλά σε όρους οικονομικού κεφαλαίου δηλαδή της μέγιστης ζημιάς που μπορεί να προέλθει από τις θέσεις που έχει.

Η εσωτερική συνέπεια του συστήματος απαιτεί ότι το άθροισμα των επιμέρους ορίων που έχουν κατανεμηθεί στις μονάδες λήψης απόφασης θα πρέπει να αθροίζεται στο ύψος των συνολικών κεφαλαίων της τράπεζας.

Η εφαρμογή αυτών των μεθόδων έχει θετικές επιπτώσεις σε θέματα όπως η ποιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης των πιστωτικών ιδρυμάτων δεδομένου ότι η διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι περισσότερο ευδιάκριτη. Επίσης, ο έλεγχος των διαδικασιών γίνεται ευκολότερος καθώς επίσης και η δημοσιοποίηση πλήθους πληροφοριών στους επενδυτές. Οι μικρομεσαίες τράπεζες βέβαια υπέστησαν αυξημένες πιέσεις από τις εποπτικές αρχές, τους επενδυτές και τους ανταγωνιστές να υιοθετήσουν τη Βασιλεία II ή πιο προηγμένες μεθόδους μέτρησης του κινδύνου που προτείνονται από τη Βασιλεία II. Τα υψηλά κόστη στις τράπεζες αυτές αποτελούν τη σημαντικότερη πρόκληση και ακολουθούνται από μια έλλειψη συνεπών και τυποποιημένων στοιχείων, κατάλληλων υπολογιστικών μοντέλων και πλαισίων ανάλυσης.

Υπολογίζεται ότι οι μεγάλες Ευρωπαϊκές τράπεζες συνολικά ξόδεψαν κατά μέσο όρο €115 εκατ., προκειμένου να υιοθετήσουν εξ ολοκλήρου τις οδηγίες της επιτροπής της Βασιλείας (Basel II) (Άρθρο «Προς έναν ενιαίο χώρο πληρωμών σε ευρώ», Newsletter- τεύχος 5, Αύγ.-Σε τ 2003). Για τις μικρότερες τράπεζες το ποσό αυτό ήταν μεγαλύτερο.

2.9 ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II

Το Σύμφωνο της Βασιλείας II, όπως προαναφέρθηκε, μπορεί να περιλαμβάνει προτάσεις με θετικές συνέπειες όσον αφορά στη διοίκηση των πιστωτικών ιδρυμάτων (αξιόλογες μετρήσεις του κινδύνου που οδηγούν στο καθορισμό ικανοποιητικού ύψους ιδίων κεφαλαίων), ωστόσο έχει δεχθεί κριτική.

Η κριτική που έχει ασκηθεί αφορά τόσο θέματα «ακαδημαϊκού» ενδιαφέροντος που σχετίζονται με τη λογική συνέπεια των μέτρων όσο και πρακτικής εφαρμογής τους, όπως η ανάγκη ύπαρξης εξαιρετικά ειδικευμένου

προσωπικού. Μία γενικής αποδοχής κριτική θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η παρακάτω.

Μία βασική επιδίωξη των κεντρικών τραπεζών που συμμετέχουν στην επιτροπή της Βασιλείας είναι να καθορίσουν κοινούς κανόνες για τα πιστωτικά ιδρύματα έτσι ώστε να διασφαλισθεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης και κατ' επέκταση των συνθηκών του «δίκαιου» ανταγωνισμού. Όμως, παρατηρούμε ότι οι προτάσεις αποκλίνουν σε αρκετές περιπτώσεις από αυτό το στόχο. Για παράδειγμα, έχουν εντοπισθεί διάφορες περιπτώσεις που μας οδηγούν στην αντίθετη κατεύθυνση, όπως :

- η μεγάλη ευχέρεια που παρέχεται στις εποπτικές αρχές της κάθε χώρας στον έλεγχο των συστημάτων μέτρησης του κινδύνου (δεύτερος άξονας των προτάσεων),
- στις εξαιρέσεις στον εκάστοτε γενικό κανόνα που έχει θεσπισθεί, συνήθως μετά από πίεση διαφόρων ενδιαφερομένων, π.χ. η δυνατότητα που δίνεται έτσι ώστε στεγαστικά επαγγελματικά δάνεια «ανεπτυγμένων» αγορών ακινήτων να σταθμίζονται με συντελεστή 50% αντί για 100% που είναι ο κανόνας
- δεν λαμβάνεται μέριμνα για τον αθέμιτο ανταγωνισμό από κρατικές τράπεζες.
- ή τράπεζες που απολαμβάνουν κρατικών εγγυήσεων που μπορούν να εκδίδουν δάνεια μειωμένης εξασφάλισης με υψηλή αξιολόγηση από τις εταιρίες εκτίμησης κινδύνου ή αντλούν κεφάλαια από τις κεφαλαιαγορές με χαμηλότερο κόστος.

Επίσης, εκείνο που πρέπει να γίνει αντιληπτό είναι ότι οι κίνδυνοι είναι ενδογενείς για το σύστημα και για τις τράπεζες σε περιόδους κρίσεων. Κατά συνέπεια η εκτίμηση του κινδύνου ούτε ακριβής μπορεί να είναι αλλά ούτε προστατεύει σε περιόδους κρίσης.

Τέλος, τα προτεινόμενα συστήματα μέτρησης κινδύνου υπολογίζουν τη μέγιστη ζημιά με δεδομένη πιθανότητα να κάνουν σφάλμα (δηλαδή 0,5% να είναι μεγαλύτερη από την υπολογιζόμενη). Αλλά εκείνο που επίσης μας ενδιαφέρει είναι και το ύψος του πιθανολογούμενου σφάλματος. Δηλαδή, πρέπει να γνωρίζουμε την κατανομή της ζημιάς που υπερβαίνει την εκτίμηση.

Επιπλέον, όσον αφορά στα χαρακτηριστικά του λειτουργικού κινδύνου, το σύμφωνο είναι αόριστο ενώ ταυτοχρόνως για τη μέτρηση του απαιτείται άντληση στοιχείων από βάσεις δεδομένων οι οποίες αυτή τη στιγμή είναι σχεδόν ανύπαρκτες.

Επίσης, έχει υποστηριχθεί ότι η Βασιλεία II ενδέχεται να προκαλέσει ένα «προκυκλικό φαινόμενο». Ειδικότερα, για τις τράπεζες που θα επιλέξουν να χρησιμοποιήσουν την προηγμένη μέθοδο, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του πιστωτικού κινδύνου θα τείνουν να αυξάνονται κατά τη διάρκεια της οικονομικής καθόδου και αντίθετα, να μειώνονται κατά τη διάρκεια της οικονομικής ανόδου. Ως αποτέλεσμα, η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών θα επιδεινώνεται κατά την περίοδο των οικονομικών υφέσεων προκαλώντας

προβλήματα στην άντληση κεφαλαίων από την αγορά. Κατά συνέπεια, οι τράπεζες θα βρίσκονται υπό πίεση να περιορίσουν το δανεισμό τους, ενώ αντίθετα θα τον αυξάνουν υπέρμετρα κατά τη διάρκεια της οικονομικής ανόδου.

Αν η Βασιλεία II δεν καταφέρει να εξαλείψει όλες τις προαναφερθείσες αδυναμίες της τότε θα υπάρξουν αποσταθεροποιητικές τάσεις που θα βλάψουν το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

3.1 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

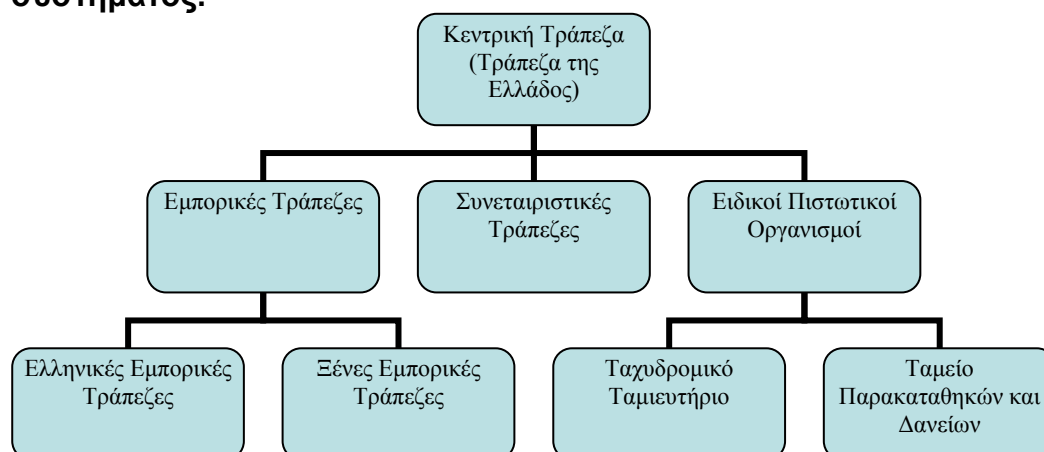
Στο σύγχρονο χρηματοοικονομικό περιβάλλον καθίσταται αναγκαία η ύπαρξη χρηματοοικονομικών οργανισμών, αφού ο ρόλος τους στη διαμόρφωση πολιτικής προσφοράς χρήματος είναι καθοριστικός. Η μορφή δε, αυτών που δραστηριοποιούνται σε μια οικονομία, σχετίζεται με το θεσμικό πλαίσιο, το βαθμό απελευθέρωσης των αγορών και το βαθμό ανάπτυξης της οικονομίας.

Κυριότερος αντιπρόσωπος των χρηματοπιστωτικών οργανισμών είναι τα πιστωτικά ιδρύματα (τράπεζες). Σήμερα πλέον, κατόπιν βασικών αλλαγών που έχουν επέλθει στον ευρωπαϊκό και στον διεθνή χρηματοπιστωτικό χώρο, μπορούμε να μιλάμε για τράπεζες πολλαπλών δραστηριοτήτων, δηλαδή τράπεζες ή γενικότερα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν τη δυνατότητα δραστηριοποίησης στην προσφορά όλων των προϊόντων και υπηρεσιών του χρηματοπιστωτικού χώρου, κατόπιν εγκρίσεως τούτης από τις εποπτεύουσες αρχές.

«Τράπεζες είναι οι επιχειρήσεις αίτινες, ανεξαρτήτως έτερου σκοπού αυτών, δέχονται κατ' επάγγελμα καταθέσεις χρημάτων ή άλλων αξιών» (Αγγελόπουλος 2005). Αυτός είναι ο ορισμός που πρωτοδόθηκε για τις τράπεζες στον νόμο 5076/1931 «περί Ανωνύμων Εταιρειών και Τραπεζών». Ωστόσο σήμερα βάσει του νόμου 2076/1992 εκσυγχρονίζεται το πλαίσιο λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα, αφού ως πιστωτικό ίδρυμα ορίζεται η επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό και στη χορήγηση πιστώσεων για λογαριασμό της. Παρότι υπάρχουν κι άλλες μορφές χρηματοοικονομικών οργανισμών που δραστηριοποιούνται στην αγορά χρήματος, οι τράπεζες είναι η πιο σημαντική μορφή από όλους τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς μιας οικονομίας.

Έτσι, οι βασικές κατηγορίες τραπεζών όπως έχουν διαμορφωθεί στην Ελλάδα με βάση τις νομοθετικά προσδιοριζόμενες δραστηριότητες αυτών, παρουσιάζονται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 1. Δομή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.



3.1.1 Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η κεντρική εκδοτική τράπεζα της χώρας. Ιδρύθηκε το 1977 και άρχισε να λειτουργεί το Μάιο του 1928 ως η κεντρική τράπεζα της Ελλάδας. Εκτός από το κεντρικό της κατάστημα στην Αθήνα, λειτουργούν και 27 υποκαταστήματα σε όλη την επικράτεια.

Οντας ενταγμένη από την 1^η Ιανουαρίου του 2001 στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών, λειτουργεί βάσει των αξόνων πολιτικής και οδηγιών της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Ακολουθώντας λοιπόν, τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες αυτής, είναι επιφορτισμένη με τις εξής δραστηριότητες:

- Εφαρμογή των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας
- Άσκηση νομισματικής πολιτικής
- Διατήρηση σταθερότητας τιμών
- Έκδοση τραπεζογραμματίων
- Άσκηση εποπτείας στα πιστωτικά ιδρύματα και σε άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς
- Ταμειακή διαχείριση των εσόδων και εξόδων του Δημοσίου
- Διαχείριση έκδοσης και αποπληρωμής των τίτλων (ομολόγων-εντόκων γραμματίων) του Δημοσίου.

Ουσιαστικά, η Τράπεζα της Ελλάδος στηρίζει την οικονομία με την άσκηση της νομισματικής, της πιστωτικής και της συναλλαγματικής πολιτικής ενώ ταυτόχρονα έχει το προνόμιο έκδοσης τραπεζογραμματίων.

Από τις σημαντικότερες ωστόσο, λειτουργίες της Τράπεζας της Ελλάδος είναι η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Βάσει του καταστατικού της, η εν λόγω εποπτεία ασκείται επί των πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν στην Ελλάδα περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων τους στην αλλοδαπή, καθώς και επί των υποκαταστημάτων πιστωτικών ιδρυμάτων σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο εποπτικός αυτός ρόλος που έχει αναλάβει στόχο, έχει την εξασφάλιση της σταθερότητας του συστήματος και την προστασία του συναλλακτικού κοινού. Για το σκοπό αυτό εκδίδει οδηγίες και κανονισμούς

σχετικούς με τη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων, την κεφαλαιακή τους επάρκεια, τους κινδύνους που αναλαμβάνουν καθώς και τις επενδυτικές τους δραστηριότητες.

Η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να ελέγχει όλα τα βιβλία και τα αρχεία των πιστωτικών ιδρυμάτων της χώρας για τυχόν παραβάσεις στο πλαίσιο της άσκησης προληπτικού και κατασταλτικού ελέγχου. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης από κάποιο πιστωτικό ίδρυμα, η Τράπεζα της Ελλάδος έχει τη δικαιοδοσία να επιβάλλει σε αυτό τα απαραίτητα μέτρα ώστε να συμμορφωθεί με τις επιταγές του Νομοθετικού Πλαισίου των πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς επίσης και να επιβάλει πρόστιμα, να ορίσει διαχειριστή και τέλος (όταν δεν υπάρχει συμμόρφωση ή υπάρχει περίπτωση μη φερεγγυότητας) να ανακαλέσει την άδεια λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος και να το θέσει υπό ειδική εκκαθάριση υπό την επίβλεψή της. Παράλληλα, σε περίπτωση ανεπαρκούς ρευστότητας του πιστωτικού ιδρύματος, η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να δώσει την εντολή υποχρεωτικής παράτασης πληρωμής των υποχρεώσεων και απαιτήσεων του πιστωτικού ιδρύματος για την περίοδο η οποία μπορεί να υπερβαίνει τους δυο μήνες (μπορεί να παραταθεί για ένα επιπλέον μήνα) και να ορίσει διαχειριστή υπό την επίβλεψή της.

Προκειμένου να ολοκληρωθεί το έργο της εποπτείας, σημαντικό στοιχείο αποτελούν οι επιτόπιοι έλεγχοι καθώς με αυτούς διαπιστώνεται κατά πόσον πληρούνται οι όροι λειτουργίας των εποπτευόμενων ιδρυμάτων, ενώ εντοπίζονται τυχόν αδυναμίες όπως, λανθασμένες εκτιμήσεις της πιθανής ζημιάς από την άσκηση της δραστηριότητας. Τα αποτελέσματα των επιτόπιων ελέγχων τίθενται υπόψη των αρμοδίων στελεχών των εποπτευόμενων ιδρυμάτων και στη συνέχεια είτε λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα είτε επιβάλλονται κυρώσεις.

Τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία υπάγονται στην εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος, παρουσιάζονται παρακάτω, στον πίνακα 1.

1. ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ (ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2009)

I. Πιστωτικά ιδρύματα που υπάγονται στο καθεστώς της ενιαίας άδειας λειτουργίας (κοινοτικό διαβατήριο) του Ν. 3601/2007 (Οδηγία 2006/48/ΕΚ)

A. Πιστωτικά Ιδρύματα με έδρα στην Ελλάδα
1. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
2. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
3. ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.
4. ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
5. ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.
6. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.
7. ΤΡΑΠΕΖΑ Ε.Φ.Γ. EUROBANK - ERGASIAS Α.Ε.
8. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
9. ΜΑΡΦΙΝ ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.
10. ASPIS BANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
11. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
12. ΤΡΑΠΕΖΑ MILLENNIUM BANK Α.Ε.
13. ΠΡΟΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.
14. ΤΡΑΠΕΖΑ PROBANK Α.Ε.
15. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.
16. FBV ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.

17. AEGEAN BALTIC BANK A.E.
18. ΕΜΠΟΡΙΚΗ CREDICOM ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.
19. ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Τ.Ε.
20. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΑΜΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
21. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
22. ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΥΝ.Π.Ε.
23. ΑΧΑΪΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΥΝ.Π.Ε.
24. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΑΝΙΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.
25. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
26. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Ν. ΕΒΡΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
27. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
28. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Ν. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
29. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΥΒΟΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
30. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
31. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΕΡΙΑΣ "ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΙΣΤΗ" ΣΥΝ.Π.Ε.
32. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΡΑΜΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
33. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΕΣΒΟΥ - ΛΗΜΝΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
34. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
35. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΕΡΡΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.
B. Υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης
1. A.B.N.-AM.RO BANK N.V.
2. BNP PARIBAS
3. HSBC BANK plc
4. THE ROYAL BANK OF SCOTLAND
5. BAYERISCHE HYPO UND VEREINSBANK A.G.
6. INTESA SANPAOLO S.p.
7. F.C.E. BANK. Plc
8. GMAC BANK GmbH
9. BNP PARIBAS SECURITIES SERVICES
10. FIDIS BANK GmbH
11. BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE
12. CITIBANK International plc
13. UNION DE CREDITOS INMOBILIARIOS S.A.
14. ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΙΑ ΛΙΜΙΤΕΔ
15. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΙΑ ΛΙΜΙΤΕΔ
16. EUROHYPO AG
17. VOLKSWAGEN BANK GmbH
18. FORTIS BANK SA/NV
19. SOCIETE GENERALE BANK AND TRUST
20. BMW AUSTRIA BANK GmbH
21. MERCEDES-BENZ BANK POLSKA SPOLKA AKCYJNA
22. BANCA IMI
23. DEUTSCHE BANK AG
24. BNP PARIBAS WEALTH MANAGEMENT

II. Πιστωτικά ιδρύματα που δεν υπάγονται στο καθεστώς της ενιαίας άδειας λειτουργίας (κοινοτικό διαβατήριο) του Ν. 3601/2007 (Οδηγία 2006/48/ΕΚ)

A. Υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης
1. BANK OF AMERICA N.A.
2. AMERICAN EXPRESS BANKING CORPORATION
3. BANK SADERAT IRAN
4. INTESA SANPAOLO BANK ALBANIA - GREEK BRANCH
5. KEDR CLOSE JOINT STOCK COMPANY COMMERCIAL BANK
6. T.C. ZIRAAT BANKASI A.S.

B. Πιστωτικά ιδρύματα που έχουν εξαιρεθεί από την εφαρμογή του Ν. 3601/2007
1. ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ

3.1.2 ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Οι εμπορικές τράπεζες έχουν μετεξελιχθεί σε σύγχρονα πιστωτικά ιδρύματα παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Η εμπειρία τους σχετίζεται με πάσης φύσης τραπεζικές εργασίες διαμεσολαβώντας μεταξύ πλεονασματικών και ελλειμματικών μονάδων με σκοπό την άντληση καταθέσεων και τη χορήγηση δανείων.

Παραδοσιακά, οι εργασίες των εμπορικών τραπεζών διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

- Παθητικές εργασίες. Στις παθητικές εργασίες, δηλαδή στις εργασίες που αποτελούν στοιχεία κυρίως του παθητικού τους, περιλαμβάνονται οι κάθε μορφής καταθέσεις (όψεως, ταμιευτηρίου, προθεσμίας, κ.λ.π.) καθώς και κάθε άλλη δραστηριότητα για άντληση και προσέλκυση κεφαλαίων από διάφορες πηγές.
- Μεσολαβητικές εργασίες. Εδώ περιλαμβάνονται όλες οι υπηρεσίες που παρέχονται από τις εμπορικές τράπεζες έναντι αμοιβής ή προμήθειας, εκτός του επιτοκίου, όπως κίνηση κεφαλαίων, εισπράξεις αξιών, ενοικίαση θυρίδων, αγοραπωλησία συναλλάγματος, κ.ο.κ..
- Στις ενεργητικές εργασίες, δηλαδή στις εργασίες που αποτελούν στοιχεία κυρίως του ενεργητικού τους, περιλαμβάνονται οι χρηματοδοτήσεις και οι λοιπές εργασίες παροχής πίστης, όπως οι εγγυητικές επιστολές ή οι ενέγγυες πιστώσεις, καθώς και οι επενδύσεις κάθε μορφής όπως οι τοποθετήσεις σε χρεόγραφα ή σε ξένα νομίσματα.

Αναλυτικότερα, οι εργασίες που δύναται να διεξάγουν οι εμπορικές τράπεζες περιλαμβάνουν:

- Αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων
- Χορήγηση πιστώσεων συμπεριλαμβανομένων και των πράξεων πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring)
- Χρηματοδοτική μίσθωση (leasing)
- Πράξεις διενέργειας πληρωμών και μεταφορά κεφαλαίων
- Έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής (πιστωτικών και χρεωστικών καρτών, ταξιδιωτικών και τραπεζικών επιταγών)
- Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων

- Συναλλαγές για λογαριασμό του ίδιου του πιστωτικού ιδρύματος ή της πελατείας του σε:

1. Μέσα της χρηματαγοράς (αξιόγραφα, πιστοποιητικά καταθέσεων, κτλ.)
2. Συνάλλαγμα
3. Προθεσμιακά συμβόλαια χρηματοοικονομικών τίτλων ή χρηματοοικονομικά δικαιώματα
4. Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και νομισμάτων
5. Κινητές αξίες
6. Συμμετοχές σε εκδόσεις τίτλων και παροχή συναφών υπηρεσιών περιλαμβανομένων ειδικότερα και των υπηρεσιών αναδόχου εκδόσεως τίτλων
7. Παροχή συμβούλων σε επιχειρήσεις σχετικά με τη διάρθρωση του κεφαλαίου, τη βιομηχανική στρατηγική και συναφή θέματα και συμβούλων, καθώς και υπηρεσιών, στον τομέα συγχωνεύσεως και εξαγοράς επιχειρήσεων
8. Μεσολάβηση στις διαπραπτικές αγορές
9. Διαχείριση χαρτοφυλακίου ή παροχή συμβούλων για τη διαχείριση χαρτοφυλακίου
10. Φύλαξη και διαχείριση κινητών αξιών
11. Εμπορικές πληροφορίες, περιλαμβανομένων και των υπηρεσιών αξιολογήσεως πιστοληπτικής ικανότητας πελατών
12. Εκμίσθωση θυρίδων

Στην ελληνική επικράτεια δραστηριοποιούνται τόσο ελληνικές όσο και ξένες εμπορικές τράπεζες.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΥΝΟΛΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 31/12/2007					
	Δίκτυο καταστημάτων / υποκαταστημάτων				Σύνολο προσωπικού
	Νομός Αττικής	Νομός Θεσ/νίκης	Λοιπή Χώρα	Σύνολο	
ΣΥΝΟΛΟ	1523	392	1892	3807	67113
A. Πιστωτικά ιδρύματα	1519	392	1742	3653	63248
B. Π.Ι. με τη μορφή Π.Συνεταιρ.	4		150	154	1102
Γ. Τράπεζα της Ελλάδος*				87*	2763
A1. Ελληνικά Π.Ι.	1346	369	1670	3385	57312
1. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	206	54	315	575	
2. Alpha Bank	170	40	169	379	6960
3. Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος	87	34	197	318	5930
4. EFG Eurobank – Ergasias	185	51	163	399	7695
5. Τράπεζα Πειραιώς	138	42	139	319	4878
6. Γενική Τράπεζα της Ελλάδος	64	15	63	142	1934
7. Marfin - Egnatia	76	22	62	160	2567
8. Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος	107	32	331	470	5801
9. Τράπεζα Αττικής	32	9	28	69	1110
10. Millenium Bank	89	26	37	152	1385
11. Proton Τράπεζα	19	2	7	28	232

12. Τράπεζα Probank	46	6	31	83	980
13. Πανελλήνια Τράπεζα	9	5	13	27	254
14. First Business Bank	10	2	4	16	242
15. Aspis Bank	33	8	31	72	997
16. Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο	52	18	72	142	1302
17. Τ.Παρακατ.& Δανείων	2	1	1	4	436
18. Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος	1			1	242
19. Aegean Baltic Bank	1			1	40
A2. Υποκ/τα Αλλοδαπών Π.Ι.	173	23	72	268	5936
<i>A2i. Μέλη της Ε.Ε.</i>					
20. Bayerische HVb	1			1	60
21. HSBC Bank	19	2	1	22	588
22. BNP Paribas (Hellas)	1			1	169
23. ABN AMRO	2			2	70
24. CETELEM	1	1		2	111
25. Royal Bank of Scotland	1			1	78
26. INTESA SANPAOLO S.p.A.	1			1	14
27. CITIBANK	69	5	11	85	1626
28. F.C.E. Bank Plc	1			1	33
29. EUROHYPO AG.	1			1	5
30. Union de Credits Inmobiliarios	2	1	1	4	40
31. FIDIS BANK	1			1	19
32. Τράπεζα Κύπρου	64	13	59	136	2845
33. BNP Securities Services	1			1	44
34. Fortis Bank	1			1	27
35. Daimlerchrysler Bank Polska	1				12
36. Deutsche Bank	1				14
37. Banca IMI	1				5
<i>A2ii. Μη μέλη της ΕΕ</i>					
38. Bank of America National Association	1			1	33
39. American Express	3			3	96
40. American Bank of Albania	3	1		4	29
41. KEDR	1				18

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΥΝΟΛΟΥ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 31/12/2007**

	Δίκτυο καταστημάτων / θυρίδων				Σύνολο προσωπικού
	Νομός Αττικής	Νομός Θεσ/νίκης	Λοιπή Χώρα	Σύνολο	
B. Π.Ι.με τη μορφή πιστωτικού συνεισμού	4		150	154	1102
1. Εβρου			5	5	25
2. Αχαΐκή			10	10	90
3. Δωδεκανήσου			17	17	120
4. Χανίων	1		22	23	165
5. Παγκρήτια	3		49	52	421
6. Ιωαννίνων			4	4	33
7. Λαμίας			6	6	42
8. Θεσσαλίας			5	5	39
9. Καρδίτσας			1	1	14
10. Κορινθίας			8	8	28
11. Ευβοίας			7	7	42
12. Πιερίας			1	1	13

13. Δράμας			2	2	16
14. Λέσβου			11	11	37
15. Σερρών			2	2	17

ΠΗΓΗ: www.hba.g

Επισημαίνεται ότι η πυκνότητα του δικτύου των καταστημάτων στην Ελλάδα σε σχέση με τον πληθυσμό είναι 32 υποκαταστήματα ανά 100.000 κατοίκους (Πηγή Τράπεζα της Ελλάδος, έκθεση του Διοικητή για το έτος 2005).

3.1.3 ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες αποτελούν άλλον ένα διαδεδομένο τύπο χρηματοοικονομικών οργανισμών. Συναντώνται σε πάρα πολλές χώρες, ενώ διεθνώς ο αριθμός τους υπολογίζεται ότι υπερβαίνει τις 50.000 (Αγγελόπουλος, 2006). Στην Ελλάδα εμφανίστηκαν στην αρχή της δεκαετίας του 1990 και εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, τόσο κατά την ίδρυση και τις μεταβολές τους (θροτοποίηση καταστατικού) όσο και κατά τη λειτουργία τους. Σκοπός της εποπτείας αυτής που ασκείται είναι από τη μία πλευρά, η προστασία των καταθετών, και από την άλλη πλευρά η προστασία της αξιοπιστίας του τραπεζικού συστήματος, άρα και της σταθερότητας αυτού.

Η ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία των τραπεζών αυτών στηρίζονται στις αρχές της συνεταιριστικής επιχείρησης. Το πρώιμο στάδιο των συνεταιριστικών τραπεζών είναι ο πιστωτικός συνεταιρισμός, στις δραστηριότητες του οποίου περιλαμβάνονται η παροχή δανείων, εγγυήσεων, ασφαλειών ή άλλων χρηματοοικονομικών διευκολύνσεων στα μέλη του (Κιντής, 2004). Μετά την έναρξη λειτουργίας ως πιστωτικό ίδρυμα, ο πιστωτικός συνεταιρισμός δύναται να δέχεται καταθέσεις, να χορηγεί πιστώσεις και γενικά να διενεργεί κάθε είδους τραπεζικές εργασίες, εκτός αν κάποια από αυτές έχει ειδικά απαγορευτεί για τις συνεταιριστικές τράπεζες. Γενικός σκοπός πάντως είναι η εξυπηρέτηση και προώθηση των συμφερόντων των μελών τους. Η παροχή των υπηρεσιών στα μέλη, από την άλλη, αξίζει να αναφερθεί, ότι εξαρτάται από τις συνεταιριστικές μερίδες που αυτοί κατέχουν.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές και ως εκ τούτου αντλούν κεφάλαια από τις αποταμιεύσεις της περιοχής τους, μέσω της χρηματοδότησης από τα μέλη τους. Ουσιαστικά, οι συνεταιριστικές τράπεζες συντελούν στην οικονομική ανάπτυξη των περιοχών όπου και εγκαθίστανται μέσω της αξιοποίησης των κεφαλαίων των κατοίκων των περιοχών αυτών. Μπορούν ωστόσο να επεκταθούν εκτός νομού αν το εγκρίνει η Τράπεζα της Ελλάδας μετρώντας υποδομές, συστήματα ασφαλείας, προσωπικό και κυρίως διαθέσιμα κεφάλαια. Αν αυτά είναι επαρκή δίνεται έγκριση επέκτασης.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα είναι οι εξής:

Συνεταιριστική Τράπεζα Λαμίας: Αποτελεί μετεξέλιξη του Πιστωτικού Συνεταιρισμού Τεχνοεργατών Λαμίας ΣΥΝ.ΠΕ.

Αχαϊκή Συνεταιριστική Τράπεζα: Μετεξέλιξη του πιστωτικού συνεταιρισμού Αχαϊκή Πίστη που ιδρύθηκε τον Αύγουστο του 1993. Ως πιστωτικό ίδρυμα άρχισε να λειτουργεί το 1994, οπότε και εγκρίθηκε η λειτουργία του από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα: Ιδρύθηκε το 1993 ως συνεταιρισμός και το 1995 μετεξελίχθηκε σε Παγκρήτια Τράπεζα.

Συνεταιριστική Τράπεζα Ιωαννίνων: Άρχισε να λειτουργεί ως τράπεζα το 1993. Μέχρι τότε, λειτουργούσε ως Πιστωτικός Συνεταιρισμός, από το 1979, οπότε και ιδρύθηκε.

Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων: λειτούργησε το 1995.

Συνεταιριστική Τράπεζα Δωδεκανήσου: Ξεκίνησε να λειτουργεί ως τράπεζα το 1995. Μέχρι τότε, από το 1994, λειτουργούσε ως Πιστωτικός Συνεταιρισμός.

Συνεταιριστική Τράπεζα Έβρου: Λειτουργεί από το 1996 με έδρα την Αλεξανδρούπολη.

Συνεταιριστική Τράπεζα Τρικάλων: Λειτουργεί ως τράπεζα από το 1998. Πριν από τη μετεξέλιξη σε τράπεζα λειτουργούσε ως πιστωτικός συνεταιρισμός για ένα χρόνο.

Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας: Ιδρύθηκε το 1998 μετά από σχετική άδεια που χορήγησε η Τράπεζα της Ελλάδος στον έως τότε λειτουργούντα πιστωτικό συνεταιρισμό Ν. Καρδίτσας.

Συνεταιριστική Τράπεζα Κορινθίας: Οι εργασίες της ως τράπεζα άρχισαν το 1998.

Συνεταιριστική Τράπεζα Εύβοιας: Μετεξέλιξη του πιστωτικού συνεταιρισμού Ευβοϊκή Πίστη, άρχισε τις εργασίες της ως τράπεζα το 1995.

Συνεταιριστική Τράπεζα Πιερίας: Ως πιστωτικό ίδρυμα ξεκίνησε να λειτουργεί το 1999. Από το 1995 και έως τότε λειτουργούσε ως πιστωτικός συνεταιρισμός.

Συνεταιριστική Τράπεζα Δράμας: Ξεκίνησε τις λειτουργίες της το 1999.

Συνεταιριστική Τράπεζα Λέσβου-Λήμνου: Λειτούργησε ως πιστωτικό ίδρυμα το 1998 μετά από σχετική άδεια που χορηγήθηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος. Το κεντρικό κατάστημα βρίσκεται στη Μυτιλήνη.

Συνεταιριστική Τράπεζα Κοζάνης

Συνεταιριστική Τράπεζα Σερρών

Ακόμη έχουν ιδρυθεί με σκοπό να μετεξελιχθούν σε συνεταιριστικές τράπεζες, άλλοι 20 πιστωτικοί συνεταιρισμοί.

Βλέπουμε λοιπόν, ότι το εγχείρημα των Συνεταιριστικών Τραπεζών άρχισε περίπου πριν 10 χρόνια, οπότε λειτουργούσε μια επιθετική πολιτική των «κλασικών» τραπεζών με νέα προϊόντα, χαμηλά επιτόκια, τεράστια κερδοφορία, συγχωνεύσεις. Ωστόσο, παρά το φαινομενικά δυσμενές περιβάλλον, το εγχείρημα των τοπικών συνεταιριστικών τραπεζών είχε αποτέλεσμα, λόγω του ότι, καταρχάς, έχοντας καθαρά τοπικό χαρακτήρα γνωρίζουν τις ανάγκες των πελατών τους, ενώ σε περιπτώσεις οικονομικής δυσπραγίας αυτών τους χορηγούν ευνοϊκούς όρους.

Βέβαια, το μερίδιο αγοράς που καταλαμβάνουν οι συνεταιριστικές τράπεζες μαρτυρά ότι ένας πολίτης δεν επιθυμεί εύκολα συναλλαγές με μια συνεταιριστική τράπεζα. Ο βασικός λόγος για αυτή την απόκλιση είναι το ότι δεν αισθάνεται τόσο ασφαλής όσο στις συμβατικές τράπεζες. Όμως, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες ανήκουν στο Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων του Ελληνικού Δημοσίου πράγμα που σημαίνει ότι έχουν ακριβώς τις ίδιες εγγυήσεις και ασφάλειες για τα χρήματα των καταθετών με αυτές οποιασδήποτε άλλης τράπεζας. Επιπλέον, υπόκεινται σε καθημερινό έλεγχο από ειδική Επιθεώρηση Συνεταιριστικών Τραπεζών της Τράπεζας της Ελλάδος. Ο θεσμός είναι λοιπόν απόλυτα κατοχυρωμένος και εξασφαλισμένος.

	Δίκτυο καταστημάτων / θυρίδων				Σύνολο προσωπικού
	Νομός Αττικής	Νομός Θεσ/νίκης	Λοιπή Χώρα	Σύνολο	
Β. Π.Ι .με τη μορφή πιστωτικού συνετ/σμού	4		150	154	1102
1. Έβρου			5	5	25
2. Αχαϊκή			10	10	90
3. Δωδεκανήσου			17	17	120
4. Χανίων	1		22	23	165
5. Παγκρήτια	3		49	52	421
6. Ιωαννίνων			4	4	33
7. Λαμίας			6	6	42
8. Θεσσαλίας			5	5	39
9. Καρδίτσας			1	1	14
10. Κορινθίας			8	8	28
11. Ευβοίας			7	7	42
12. Πιερίας			1	1	13
13. Δράμας			2	2	16
14. Λέσβου			11	11	37
15. Σερρών			2	2	17

Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

3.1.4 ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Οι οργανισμοί αυτοί διεξάγουν περιορισμένες τραπεζικές εργασίες. Στην χώρα μας λειτουργούν σήμερα δύο ειδικοί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί για τους οποίους καταβάλλεται προσπάθεια μετατροπής τους σε σύγχρονα πιστωτικά ιδρύματα με δυνατότητα προσφοράς του συνόλου των υπηρεσιών και προϊόντων ενός σύγχρονου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Ονομαστικά οι δύο αυτοί οργανισμοί είναι: Α) Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, και Β) Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. Εκτεταμένη αναφορά γίνεται παρακάτω.

Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, είναι Ν.Π.Δ.Δ. με έτος ίδρυσης το 1919 και βασικούς σκοπούς τη φύλαξη και διαχείριση παρακαταθηκών, τη χορήγηση δανείων, την ταμειακή διαχείριση των κεφαλαίων των ΟΤΑ, κ.α.. Αποτελεί λοιπόν αυτόνομο χρηματοπιστωτικό διαχειριστικό οργανισμό περιφερειακής ανάπτυξης με δική του περιουσία, κίνδυνο και πίστη. Διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο τριετούς θητείας, η σύνθεση και η συγκρότηση του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος και εποπτεύει τον οργανισμό. Παράλληλα εποπτεύεται από την Κεντρική Τράπεζα για δραστηριότητες που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της.

Επειδή έχει τη νομική μορφή Ν.Π.Δ.Δ. δε συμμετέχει στη διατραπεζική αγορά και τα διαθέσιμά του είναι της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, του γραφείου Συμφηφισμού Αθηνών και μέτοχος της ΔΙΑΣ Α.Ε..

Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ιδρύθηκε το 1900. Μέχρι το 2002, που με ψήφιση νόμου μετατράπηκε σε Ανώνυμη Εταιρία, υπήρξε αυτοτελής Δημόσια Υπηρεσία με διοικητική και οικονομική αποκέντρωση, εποπτευόμενη από τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών. Αποστολή τους είναι η καλλιέργεια και η ανάπτυξη πνεύματος αποταμίευσης, η αξιοποίηση των καταθέσεων που συγκεντρώνονται σ' αυτό με τη διάθεσή τους για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και την εκπλήρωση γενικότερων κοινωφελών σκοπών.

Χρησιμοποιεί τα καταστήματα των ταχυδρομείων για τη διεξαγωγή των συναλλαγών που αναπτύσσει με το κοινό, καταφέροντας έτσι να προσελκύσει ένα σημαντικό μέρος της αγοράς.

Σήμερα βρίσκεται σε μια φάση εκσυγχρονισμού με τη μετατροπή του σε Ανώνυμη Εταιρία και τη διεύρυνση των εργασιών του ώστε να καλύπτει το πλήρες φάσμα των αγοραίων τραπεζικών προϊόντων. Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο είναι μέλος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών καθώς και της Ένωσης Ευρωπαϊκών Ταμιευτηρίων και του Παγκόσμιου Ινστιτούτου Ταμιευτηρίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

4.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ο όρος **Διοίκηση** είναι μία ευρύτατη έννοια δια της οποίας προσδιορίζεται γενικά ο τρόπος καλύτερης οργάνωσης ομάδων ανθρώπων προς ταχύτερη επίτευξη συγκεκριμένων στόχων. Συνεπώς ο όρος προσβλέπει μέσω στοχοποίησης στο "**optimum**" της βέλτιστης και αποδοτικότερης λειτουργίας των ομάδων (ανθρώπινου δυναμικού) στις οποίες και από τις οποίες αυτή εφαρμόζεται.

Οι Λειτουργίες της Διοίκησης

Υποδιαίρεση δραστηριοτήτων διοίκησης (Koantz, Wehrich)

- Προγραμματισμός-λήψη αποφάσεων
- Οργάνωση
- Στελέχωση
- Διεύθυνση Ανθρωπίνων πόρων
- Έλεγχος

Τα στάδια αυτά θα μελετήσουμε παρακάτω για τις ελληνικές τράπεζες.

4.1.1. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Σε γενικές γραμμές όμως, η Διοίκηση της Τράπεζας δεσμεύεται για την τήρηση των αρχών του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας που εφαρμόζεται.

Δεσμεύεται στην καθιέρωση και ανασκόπηση της Πολιτικής Ποιότητας ώστε να είναι πάντοτε έγκυρη και προσανατολισμένη στις απαιτήσεις της Τράπεζας. Συμμετέχει ενεργά, καθιερώνοντας και παρακολουθώντας τους στόχους Ποιότητας, ως προς την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών της, την ικανοποίηση των αναγκών του πελάτη, την απόδοση και αποτελεσματικότητα του εφαρμοζόμενου Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας και της πορείας της Τράπεζας. Αναζητά τη γνώμη του πελάτη και τις ανάγκες του, προκειμένου να βελτιωθεί το παρεχόμενο προϊόν, η προσφερόμενη υπηρεσία και η γενικότερη εικόνα της Τράπεζας.

Επενδύει στο προσωπικό της, το παρακινεί στην πρωτοπορία και στην ευαισθητοποίηση αυτού, την οποία και επιβραβεύει. Για τον καλύτερο συντονισμό των εργασιών της Τράπεζας γίνονται συναντήσεις του προσωπικού της σε διάφορα επίπεδα.

Η Διοίκηση λαμβάνει γνώση για τα προβλήματα της Τράπεζας, καθιερώνοντας και συμμετέχοντας σε τακτικές συναντήσεις με το προσωπικό (Συναντήσεις Στελεχών) και ενημερώνεται συστηματικά από τον εκπρόσωπό της. Τα ανώτερα στελέχη παρακινούν τους εργαζόμενους στην επικοινωνία (προτάσεις βελτίωσης, εσωτερικά σημειώματα, προγραμματισμένες

συσκέψεις). Διαθέτει δε, όλους τους απαιτούμενους πόρους για την υποστήριξη της συνεχιζόμενης βελτίωσης της Τράπεζας και την επίτευξη αποτελεσμάτων ενώ μεριμνά για τη συνεχή συμμόρφωση της με νέους νόμους και κανονισμούς.

4.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ-ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων των τραπεζών είναι το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Η έρευνά μας για την θητεία των συμβουλίων αυτών, μας έδειξε ότι το κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα έχει διαφορετικό χρονικό πλαίσιο, το οποίο ορίζεται από το καταστατικό του. Έτσι για παράδειγμα, στην Τράπεζα της Ελλάδος, ο διοικητής ορίζεται με Προεδρικό Διάταγμα μετά από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου και έχει εξαετή θητεία ενώ στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, το Δ.Σ. έχει τριετή θητεία και ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο υπήρξε μέχρι το 2002 αυτοτελής δημόσια υπηρεσία με διοικητική και οικονομική αποκέντρωση, εποπτευόμενη από τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών, ενώ τώρα εκλέγεται από τη γενική συνέλευση και έχει θητεία για πέντε χρόνια.

Άλλα δυο χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που πλέον δεν αποτελούν εξ' ολοκλήρου δημόσια υπηρεσία είναι η Εθνική και η Αγροτική Τράπεζα. Και στις δυο αυτές περιπτώσεις η θητεία είναι τριετής και τα μέλη του Δ.Σ. εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση.

Οι υπόλοιπες εμπορικές, ιδιωτικές τράπεζες έχουν κατά μέσο όρο τρία έτη θητείας για το Δ.Σ. τους με εξαίρεση την ΕΜΠΟΡΙΚΗ και τη ΜΑΡΦΙΝ που έχει τέσσερα και πέντε χρόνια αντίστοιχα.

Ίδιο το σκηνικό και στις συνεταιριστικές τράπεζες. Το πιο σύνηθες είναι η τετραετής θητεία, εκτός από την Συνεταιριστική Χανίων που το Δ.Σ. της έχει πενταετή.

Υπάρχουν όμως και άλλα όργανα που παίρνουν μέρος στη λήψη αποφάσεων. Μερικά από αυτά είναι το Ελεγκτικό Συμβούλιο, η Επιτροπή κτιρίων και προμηθειών, η Επιτροπή πρόσληψης προσωπικού, η Επιτροπή διαφήμισης και προβολής καθώς και η Περιφερειακή Επιτροπή καταστήματος. Να τονιστεί ότι ανάλογα με την έκταση της τράπεζας κάποια από αυτά τα όργανα είναι πιθανόν να μην υπάρχουν και οι αντίστοιχες αποφάσεις να λαμβάνονται από το Δ.Σ. ή τη Γενική Συνέλευση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Συνεταιριστική Σερρών η οποία αριθμεί δύο καταστήματα και το μόνο Διοικητικό όργανό της είναι το Διοικητικό Συμβούλιο.

Στην περίπτωση της Τράπεζας της Ελλάδος, λόγω του εποπτικού ρόλου της, τα όργανα που συμμετέχουν στις αποφάσεις, διαφέρουν από τις υπόλοιπες τράπεζες. Έτσι λοιπόν συναντάμε το Γενικό Συμβούλιο, το Συμβούλιο Νομισματικής Πολιτικής και την Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων. Όσον αφορά τον τρόπο λήψης αποφάσεων δεν εντοπίσαμε κάποιες διαφορές, καθώς όλα τα συμβούλια τις λαμβάνουν κατά πλειοψηφία.

4.3 ΟΡΓΑΝΩΣΗ

4.3.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Με τον όρο **ΟΡΓΑΝΩΣΗ** εννοούμε τη διαδικασία του καταμερισμού της εργασίας μεταξύ των ομάδων ή ατόμων και ο συντονισμός των ενεργειών τους με σκοπό την επίτευξη των στόχων του οργανισμού.

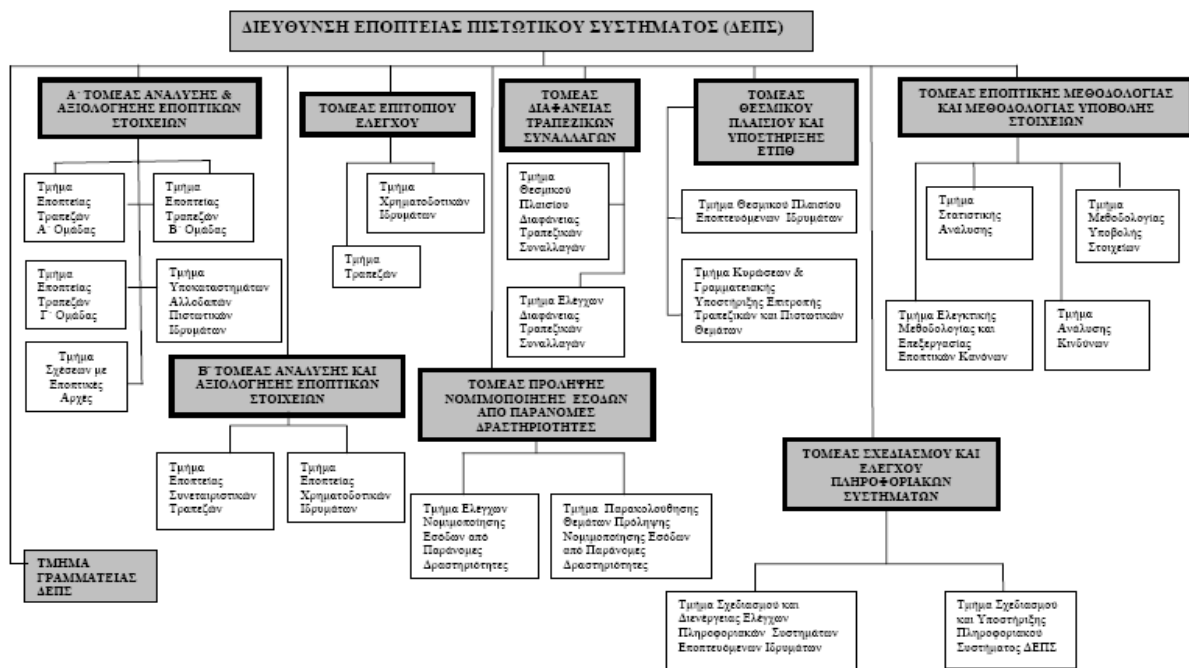
Βασικά στάδια Οργάνωσης

- Σκοπός μονάδας
- Καταμερισμός εργασιών
- Στελέχωση
- Οργανόγραμμα

4.3.2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Κατά τη διάρκεια την έρευνάς μας, μελετήσαμε τα οργανογράμματα διαφόρων τραπεζών (κρατικών και ιδιωτικών), για να κατανοήσουμε καλύτερα την οργάνωσή τους. Διαπιστώσαμε ότι οι κρατικές τράπεζες έχουν ιδιαίτερα περίπλοκη οργάνωση σε σύγκριση με ιδιωτικές αντίστοιχης έκτασης.

Αναλυτικότερα τώρα, η Κεντρική τράπεζα της Ελλάδος, λόγω του εποπτικού της ρόλου, έχει αναπτύξει τμήματα (τομείς) με σκοπό τον έλεγχο, την αξιολόγηση, το θεσμικό πλαίσιο και την υποστήριξη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που εποπτεύει. Λόγω του ότι δεν έχει τραπεζικές εργασίες όπως οι υπόλοιπες τράπεζες, δεν έχει τομείς-διευθύνσεις για την ορθή λειτουργία των καταστημάτων της όπως συναντήσαμε αλλού.



Στους υπόλοιπους δημόσιους, χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, βλέπουμε περίπλοκα οργανογράμματα. Στην Αγροτική Τράπεζα, κυρίαρχο ρόλο στην εποπτεία των διευθύνσεων, έχουν οι δυο υποδιοικητές της που έχουν χωρίσει τις αρμοδιότητες ως εξής: Ο ένας ελέγχει τις λειτουργίες των καταστημάτων και ο άλλος είναι υπεύθυνος για τις διοικητικές υπηρεσίες της τράπεζας. Έτσι διευκολύνεται η ομαλή συνεργασία τους και είναι σαφείς οι ευθύνες του καθενός. Κάτι αντίστοιχο αλλά λιγότερο ξεκάθαρο έχει προσπαθήσει να κάνει η Εθνική Τράπεζα. Έχει τρεις υποδιοικητές που έχουν υπό την εποπτεία τους ξεχωριστές διευθύνσεις ο καθένας τους, καθώς το δίκτυο της τράπεζας είναι το μεγαλύτερο της χώρας μας.

Συγκρίνοντας τώρα τους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς παρατηρούμε ότι η ραγδαία ανάπτυξη του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου τα τελευταία χρόνια και η αλλαγή στη μετοχική σύνθεσή του, έχουν αλλάξει την οργανωτική του δομή. Οι δυο αντιπρόεδροι του Δ.Σ., μέσω της επιτροπής πιστωτικών θεμάτων, ελέγχουν τις δυο γενικές διευθύνσεις που αποτελούν τον κύριο όγκο των εργασιών της. Αυτές είναι η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Λειτουργικών Υπηρεσιών και η Γενική Διεύθυνση Εργασιών Δικτύου. Σε συνεργασία με τους αντίστοιχους αναπληρωτές γενικούς διευθυντές των ελεγχόμενων διευθύνσεων, ρυθμίζεται η ομαλή λειτουργία του Ταμιευτηρίου. Θα πρέπει να τονίσουμε την ύπαρξη δυο αυτόνομων γενικών διευθύνσεων, της Επενδυτικής Τραπεζικής και Θυγατρικών και της Γενικής Διεύθυνσης Περιουσίας, οι οποίες δεν ελέγχονται άμεσα από το Δ.Σ..

Τελειώνοντας με τα κρατικώς ελεγχόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συναντάμε το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Λόγω του μικρού δικτύου που έχει και του διαφορετικού των συναλλαγών του, η αρμοδιότητα εποπτείας όλων των διευθύνσεων, έχει ανατεθεί στον Γενικό Διευθυντή που ορίζεται από το Δ.Σ..

Μελετώντας τις ιδιωτικές, εμπορικές τράπεζες δεν διαπιστώσαμε ιδιαίτερες διαφορές με τις κρατικές. Η σημαντικότερη διαφορά που ανακαλύψαμε είναι ότι δεν τόσο προσωποπαγείς οι τράπεζες αυτές όσο οι κρατικές. Εξαίρεση βέβαια θα μπορούσαμε να πούμε πως αποτελούν η Τράπεζα Κύπρου, όπου ο Διοικητής της ελέγχει όλες τις διευθύνσεις, καθώς και η Aspis που έχει μια αρκετά περίπλοκη δομή και μέσω του Προέδρου του Δ.Σ. ελέγχει τα πάντα!!

Βέβαια θα πρέπει να επισημάνουμε ότι ανάλογα με τον όγκο του δικτύου, η κάθε τράπεζα οργανώνεται και διαφορετικά. Έτσι συναντάμε τη Συνεταιριστική Τράπεζα Σερρών, που αριθμεί δύο καταστήματα, και βλέπουμε ότι το οργανόγραμμά της διαφέρει κατά πολύ από τις υπόλοιπες. Μπορεί ο Γενικός Διευθυντής να ελέγχει όλα τα τμήματα της τράπεζας και να φαντάζεται κανείς ένα μεγάλο όγκο εργασιών, στην πράξη όμως μιλάμε για οκτώ βασικές υπηρεσίες που αριθμούν ένα με τρία άτομα προσωπικό και δύο καταστήματα. Κάτι αντίστοιχο δεν συμβαίνει στην Παγκρήτια Τράπεζα, η οποία αν και συνεταιριστική, έχει ένα αρκετά μεγάλο δίκτυο καταστημάτων και ως εκ τούτου και αναγκών. Γι' αυτό και έχει οργανωθεί σε 9 βασικές διευθύνσεις και τις υποδιευθύνσεις τους.

4.3.3. ΤΥΠΙΚΗ ΚΑΙ ΑΤΥΠΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Σε όλες τις μορφές επιχειρηματικής δραστηριότητας συνυπάρχουν δύο τύποι οργάνωσης: η τυπική και η άτυπη.

Η τυπική οργάνωση έχει σχέση με τον καταμερισμό της εργασίας μεταξύ των μελών ή των ομάδων της τράπεζας και απεικονίζεται στο οργανόγραμμα. Σε όλες τις τράπεζες, κρατικές και ιδιωτικές, παρατηρούμε ότι τα τυπικά κανάλια επικοινωνίας μεταξύ των υπαλλήλων προς τα πάνω, κάτω και παράλληλα, τηρούνται αυστηρά, γιατί η τυπική οργάνωση δεν είναι ο σκοπός αλλά το μέσο για την επιτυχία των στόχων της τράπεζας.

Η άτυπη οργάνωση αναφέρεται στις σχέσεις μεταξύ των ατόμων που εργάζονται στο ίδιο περιβάλλον. Οι σχέσεις αυτές δημιουργούνται αυθόρμητα στα πλαίσια της παρουσίας τους στον ίδιο χώρο για πολλές ώρες. Η οργάνωση αυτή δεν έχει οργανωτική δομή και φυσικά δεν απεικονίζεται στο οργανόγραμμα της τράπεζας. Κυρίως τέτοια οργάνωση παρατηρούμε σε μικρά καταστήματα τόσο κρατικών όσο και ιδιωτικών τραπεζών, αλλά και σε τράπεζες με μικρό όγκο δικτύου. Είναι πολύ πιθανό να συναντήσουμε κάποιο γενικό διευθυντή μικρής τράπεζας, ιδιαίτερα συνεταιριστικών λόγω του τοπικού τους χαρακτήρα, να απολαμβάνει τον καφέ του με υπάλληλο καταστήματος ή να δούμε στελέχη και υπαλλήλους σε νυχτερινή έξοδο για διασκέδαση. Κάτι τέτοιο βέβαια είναι αδύνατο να συμβεί μεταξύ του Διοικητή της Αγροτικής και κάποιου υπαλλήλου ενός καταστήματος σε επαρχιακή πόλη, καθώς το μέγεθος του δικτύου είναι μεγάλο και δεν γίνεται να γνωρίζονται και να έχουν τέτοιες σχέσεις.

4.4 ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Ο όρος «στελέχωση» σε μια επιχείρηση, γενικότερα, έχει να κάνει με το ανθρώπινο δυναμικό της, το πώς δηλαδή και βάσει ποιών κριτηρίων θα επιλέξει τους ανθρώπους οι οποίοι θα απαρτίζουν το ανθρώπινο δυναμικό της. Ευτυχώς ή δυστυχώς στις σύγχρονες επιχειρήσεις ένας άνθρωπος, όσο καλός και αποδοτικός και αν είναι αυτός, δεν μπορεί να κάνει τα πάντα, φτάνει δηλαδή κάποια στιγμή από την οποία και πέρα περνάει το σημείο της «επάρκειας».

Για τον λόγο αυτό πρέπει να ακολουθηθεί κάποια στρατηγική βάσει της οποίας θα επιλεγεί ένα σύνολο ανθρώπων το οποίο θα οργανωθεί και θα εκπαιδευτεί περεταίρω αν αυτό κριθεί αναγκαίο –πράγμα το οποίο θα αναλυθεί σε επόμενη παράγραφο- με σκοπό να στελεχώσει την επιχείρηση. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει κάποια κριτήρια με την βοήθεια των οποίων μπορούμε να στελεχώσουμε ορθότερα μια επιχείρηση :

- Το πρωταρχικό κριτήριο έχει να κάνει με το στάδιο ζωής της επιχείρησης εκτενέστερα:

1. **Εισαγωγή.** Σε αυτό το σημείο χρειαζόμαστε ανθρώπους που αποδεδειγμένα «να ξέρουν τη δουλειά» και να έχουν να επιδείξουν σημαντικά επιτεύγματα στο παρελθόν σε άλλες επιχειρήσεις. Με αυτόν τον τρόπο θα πετύχουμε την (σε όσο το δυνατόν λιγότερο χρόνο) καλύτερη δυνατή αρχική οργάνωση. Φυσικά, βέβαια, οι αμοιβές που θα τους δώσουμε πρέπει να είναι υψηλότερες από τις αντίστοιχες της αγοράς.
2. **Ανάπτυξη.** Σε αυτό το σημείο δεν προσλαμβάνουμε φυσικά τους ακριβότερους (αυτό το έχουμε ήδη πράξει) αλλά νέους και σχετικά άπειρους συνεργάτες, οι οποίοι και θα γαλουχηθούν με τη φιλοσοφία της ομάδας μας, όπως εμείς την έχουμε οραματιστεί. Παράλληλα και καθώς οι εργασιακές ανάγκες μας πλέον μεταβάλλονται, ξεκινούμε εσωτερικές μετακινήσεις στελεχών, τα οποία με αυτόν τον τρόπο αποκτούν πλέον σφαιρική γνώση του αντικειμένου εργασίας τους.
3. **Ωρίμανση.** Σε αυτό το σημείο η βέλτιστη στρατηγική μας αφορά τη διατήρηση των υπαρχόντων θέσεων εργασίας, καθώς σε αντίθετη περίπτωση οι φόβοι μείωσης προσωπικού θα ελαχιστοποιήσουν την απόδοση όλων. Ολοκληρώνουμε τις εσωτερικές μετακινήσεις, με αντικείμενο τώρα την κάλυψη καθηκόντων των αποχωρησάντων συνεργατών.
4. **Παρακμή.** Κατά το τελευταίο στάδιο, το στάδιο της παρακμής, είναι αναγκαίο να προβούμε σε σχέδια και ενέργειες για μείωση προσωπικού και επανατοποθετήσεις. Εάν μπορούμε να απασχολήσουμε το προσωπικό μας σε άλλες εταιρίες του ομίλου μας, καθησυχάζοντας παράλληλα τους ανθρώπους μας ώστε να ελαχιστοποιήσουμε τους φόβους της αλλαγής. Εάν, όμως, δεν έχουμε αντίστοιχες επιλογές, αξίζει να συνεργαστούμε με μια εταιρία απασχόλησης, η οποία και θα αναλάβει τη διαδικασία εύρεσης νέας εργασίας για το προσωπικό μας. Η τελευταία μας κίνηση (πρωτόγνωρη για τη χώρα μας) είναι και η καλύτερη τακτική που μπορούμε να υιοθετήσουμε στο εν λόγω στάδιο.
 - Το δεύτερο κριτήριο με την βοήθεια του οποίου μπορούμε να στελεχώσουμε μια επιχείρηση σωστά είναι η δημιουργία ενός κατάλληλου «Job Description» των συνεργατών μας να μπορούμε δηλαδή να καθορίσουμε το τι θα κάνει ο καθένας τους.

Οι τράπεζες είναι επιχειρήσεις, άρα, με ανάλογα κριτήρια γίνεται η στελέχωση και σε αυτές. Ενδέχεται όμως ανάλογα με το είδος της κάθε τράπεζας να υπάρχουν διαφορές.

Ας αρχίσουμε με τις δημόσιες τράπεζες, η μόνη κατ' εξοχήν δημόσια τράπεζα σήμερα στην Ελλάδα είναι η «Κεντρική Τράπεζα Της Ελλάδος» μετά είναι και η Αγροτική η οποία ενώ ανήκει στο δημόσιο, ένα ποσοστό, της τάξεως του 13% των μετοχών της, ανήκει σε ιδιώτες, η Εθνική και το

Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. Σε αυτές τις τράπεζες λοιπόν η στελέχωση γίνεται ως εξής, το διοικητικό συμβούλιο διορίζεται από το δημόσιο βάσει του καταστατικού, στην συνέχεια διορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο και από το δημόσιο όλοι αυτοί που απαρτίζουν το προσωπικό των μεγαλύτερων υποκαταστημάτων καθώς και του κεντρικού. Αφού στελεχωθούν το διοικητικό συμβούλιο και το προσωπικό των μεγαλύτερων καταστημάτων, βγαίνει μια προκήρυξη η οποία αναφέρει ποιες δεξιότητες (ξένες γλώσσες, βαθμοί πτυχίων, επίπεδο σπουδών, πιστοποίηση γνώσεως χρήσης Η/Υ κ.τ.λ.) και μορφωτικό επίπεδο πρέπει να έχουν οι υποψήφιοι καθώς και καθορίζει την φύση των εργασιών για τις οποίες θα προσληφθούν.

Μόλις καταθέσουν όλα τα δικαιολογητικά, καταμετρώνται τα μόρια συνυπολογίζοντας και την βαθμολογία των υποψηφίων στις γραπτές εξετάσεις του Α.Σ.Ε.Π. – οι οποίες είναι υποχρεωτικές- και επιλέγονται αυτοί που έχουν συγκεντρώσει των υψηλότερο βαθμό. Στην συνέχεια γίνεται πράξη διορισμού και κοινοποιείται στον καθένα από τους υποψηφίους που διορίστηκαν που θα πρέπει να παρουσιαστεί.

Όλη αυτή η λειτουργία γίνεται υπό την επίβλεψη της Διεύθυνσης του ανθρώπινου δυναμικού με την οποία θα ασχοληθούμε στην επόμενη παράγραφο.

Στις ιδιωτικές και στις συνεταιριστικές ακολουθείται μια λίγο διαφορετική σειρά λόγω της διαφορετικής «φύσης» των τραπεζών αυτού του είδους. Το διοικητικό συμβούλιο επιλέγεται από την γενική συνέλευση των μετόχων ή των συνεταίρων στις -συνεταιριστικές τράπεζες-. Το προσωπικό πάλι προσλαμβάνεται κατόπιν προκήρυξης πάλι, μόνο που στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν υποχρεούνται οι υποψήφιοι σε εξετάσεις του Α.Σ.Ε.Π., γενικότερα στις ιδιωτικές και στις συνεταιριστικές τράπεζες οι γραπτές εξετάσεις είναι προαιρετικές και αν κρίνει η διεύθυνση ανθρώπινου δυναμικού ότι πρέπει να πραγματοποιηθούν οι υποψήφιοι εξετάζονται σε συγκεκριμένα μαθήματα. Μεγάλη βαρύτητα έχουν οι δεξιότητες (πιστοποίηση γνώσης χρήσης Η/Υ, πτυχίο ξένων γλωσσών, βαθμός πτυχίου κ.τ.λ.) και το μορφωτικό επίπεδο των υποψηφίων, στην συνέχεια αφού μετρηθούν τα μόρια και γίνει η υποχρεωτική συνέντευξη, αποφασίζεται ανάλογα με τον αριθμό των κενών θέσεων και των αναγκών της κάθε τράπεζας ποιοι και πόσοι θα προσληφθούν . Τέλος γίνεται πάλι πράξη πρόσληψης και ανακοινώνεται στον υποψήφιο που και τότε θα πρέπει να παρουσιαστεί.

4.5 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ & ΕΛΕΓΧΟΣ «ΕΠΟΠΤΕΙΑ»

Οι πρακτικές παρέμβασης των ηγετικών στελεχών διοίκηση στην καθημερινότητα της επιχείρησης υποδεικνύουν τη γενικότερη φιλοσοφία μάνατζμεντ που πρεσβεύουν, η οποία μπορεί να εκτίνεται από τον υπερσυγκεντρωτισμό έως την απόλυτη διάχυση εξουσιών. Η συνεχής αναφορά στην αξία του ανθρώπινου παράγοντα και στην αδιαμφισβήτητη πολύτιμη συμβολή του στην επιτυχή πορεία των επιχειρήσεων και την επίτευξη των στρατηγικών στόχων, συχνά δεν συνάδει με τις μεθόδους και πρακτικές που τελικώς υιοθετούνται από πολλές επιχειρήσεις. Η άποψη αυτή

έχει άλλωστε υποστηριχθεί πολλές φορές, ως αποτέλεσμα ερευνών που έχουν διεξαχθεί τόσο σε διεθνές επίπεδο, όσο και στην Ελλάδα. Η μη υιοθέτηση αποτελεσματικών μεθόδων διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού μπορεί να προκαλέσει σωρεία προβλημάτων στην επιχείρηση. Στη διαπίστωση αυτή αναφέρθηκε και ο καθηγητής πρόεδρος της TPS International, Hubert Rampersad, ο Hubert Rampersad τόνισε, μεταξύ άλλων, ότι η κακή απόδοση των εργαζομένων συχνά αποτελεί δυσβάστακτο κόστος για τις επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε το 2004 η SHL, διεθνής εταιρεία συμβούλων ανθρώπινου δυναμικού, το κόστος εργασιακής αναποτελεσματικότητας για τις επιχειρήσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο ανέρχεται σε 24 δις δολαρίων σε ετήσια βάση. αλλά ζητήματα, όπως η απουσία των εργαζομένων από την εργασία, αλλά και η αδρανής παρουσία επίσης αναδεικνύονται σε καθημερινά πλήγματα για την επιχείρηση. Σύμφωνα με τον H. Rampersad «μεγάλο ποσοστό απουσίας από την εργασία δεν οφείλεται σε ασθένεια, αλλά σχετίζεται με την παθητική συμπεριφορά των εργαζομένων, την έλλειψη ενδιαφέροντος, καθώς και την άρνηση δέσμευσης και ενεργούς εμπλοκής». Από το άλλο μέρος, η φυσική παρουσία στον χώρο εργασία χωρίς ουσιαστική συμμετοχή και δέσμευση των εργαζομένων προς την επιχείρηση (commitment) οδηγεί σε χαμηλή απόδοση, αποτελώντας έναν από τους μεγαλύτερους παράγοντες κόστους των επιχειρήσεων ο οποίος σημειωτέον είναι πολύ δύσκολο να προσδιοριστεί και να ελεγχθεί.

Στα προβλήματα αυτά καλείται να προσφέρει λύσεις η Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού (ΔΑΔ) αναδεικνύοντας έτσι την αυξανόμενη αξία της στο σύγχρονο επιχειρησιακό περιβάλλον. Η συμβολή της ΔΑΔ έγκειται στην υιοθέτηση πολιτικών και πρακτικών που αποσκοπούν στην αύξηση του ενδιαφέροντος, της δέσμευσης και της ενεργού συμμετοχής των εργαζομένων στους στρατηγικούς στόχους και τις αξίες της επιχείρησης, στην αντιμετώπιση τους ως συνεργάτες και όχι ως απλούς εργαζόμενους-διεκπεραιωτές, στη διαμόρφωση εργασιακού περιβάλλοντος, το οποίο ενθαρρύνει την έμπνευση και συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα, καθώς και στην ανταμοιβή της προσφοράς τους στην αναπτυξιακή στρατηγική της επιχείρησης.

Βέβαια η ανταμοιβή των εργαζομένων δεν περιορίζεται στις οικονομικές απολαβές. Αν και είναι σαφές ότι το ύψος των χρηματικών αμοιβών επηρεάζει τον βαθμό ικανοποίησης των εργαζομένων, διεθνείς έρευνες έχουν καταδείξει τη σπουδαιότητα της ύπαρξης άλλων παραγόντων με συχνά μεγαλύτερη επίδραση, όπως η γενικότερη υποστήριξη που προκύπτει από το εργασιακό περιβάλλον (π.χ. ευέλικτα ωράρια), η ποιοτική σύσταση των εργασιακών καθηκόντων (αυτονομία, ουσιαστικό περιεχόμενο), η παροχή ευκαιριών ενίσχυσης της γνώσης και της προσωπικής ανάπτυξης και εξέλιξης, η εργασιακή ασφάλεια, η ποιότητα και το είδος του ασκούμενου μάνατζμεντ, οι κοινωνικές σχέσεις εντός της εργασίας και οι εργασιακές συνθήκες.

Η επιτυχής διαχείριση των ανωτέρω ζητημάτων από πλευράς επιχείρησης αποτελεί ένα από τα κυρίαρχα ζητούμενα στη σύγχρονη εποχή. Η στρατηγική αντιμετώπιση της Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού μπορεί να οδηγήσει σε ικανοποιημένους εργαζομένους και εντέλει στην εργασιακή αποτελεσματικότητα. Αν και έχει υποστηριχθεί σε διάφορες μελέτες η σχετική αδυναμία της σχέσης «ικανοποιημένοι εργαζόμενοι = αποδοτικοί

εργαζόμενοι», μέσω της προβολής του επιχειρήματος ότι ο ικανοποιημένος εργαζόμενος δεν είναι κατ' ανάγκη και αποδοτικός, θα μπορούσε κανείς να επικαλεστεί σειρά άλλων λόγων για τους οποίους η συστηματική ενασχόληση με την απόδοση των εργαζομένων καθίσταται απαραίτητη. Για παράδειγμα είναι σαφές ότι η ικανοποίηση που αντλούν οι εργαζόμενοι από την εργασία τους και από το ευρύτερο εργασιακό περιβάλλον έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των μετακινήσεων από τη μία εταιρεία στην άλλη, την ελαχιστοποίηση των παραπόνων και των απουσιών από τον χώρο της εργασίας, την εξομάλυνση των εργασιακών συγκρούσεων, ενώ σε ορισμένες επιχειρήσεις μπορεί να συμβάλλει και στη μείωση των ατυχημάτων.

Οι εργαζόμενοι που είναι πραγματικά ικανοποιημένοι από την εργασία τους τείνουν να αισθάνονται μεγαλύτερη δέσμευση προς την επιχείρηση ή τον οργανισμό όπου εργάζονται. Συχνά νιώθουν πίστη προς την ηγετική ομάδα της επιχείρησης και το εταιρικό όραμα, άλλοτε δε και εξάρτηση. Αντίθετα οι δυσαρεστημένοι εργαζόμενοι τείνουν να υιοθετούν συμπεριφορές που είναι πιθανόν να βλάψουν την επιχείρηση.

Έτσι λοιπόν και σε μια τράπεζα το «κεφάλαιο» Διεύθυνση Ανθρώπινου δυναμικού είναι πολλή σημαντική γιατί στην ουσία από αυτή εξαρτάται το αν θα αποδίδουν οι εργαζόμενοι ή όχι. Υπάρχει λοιπόν σε όλες τράπεζες, ασχέτως αν αυτές είναι δημόσιες ή ιδιωτικές συνεταιριστικές ή όχι, αυτή η αρχή που καθορίζει και ρυθμίζει πολλά σημαντικά πράγματα.

Αποφασίζει ανάλογα με τις ανάγκες πότε θα δημοσιεύσει προκήρυξη για πρόσληψη προσωπικού, πόσο προσωπικό θα προσληφθεί και σε ποιες θέσεις θα διοριστεί. Επίσης καθορίζει τι μισθούς θα παίρνει το προσωπικό, άλλη μια σημαντικότερη αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού είναι το πως θα τμηματοποιήσει τους τομείς και τις λειτουργίες μιας τράπεζας καθώς και σε ποιους θα αναθέσει τι, σε αυτή την αρμοδιότητα συμπεριλαμβάνεται και το ποιους θα επιλέξει να διοικούν όλους αυτούς τους τομείς τμηματάρχες, προϊστάμενοι κ.τ.λ. τέλος μπορεί να κρίνει ποια υποκαταστήματα μιας τράπεζας μπορεί να χρειάζονται επιπλέον προσωπικό και έτσι να προβεί σε μεταθέσεις ή αν πρέπει κάποιοι υπάλληλοι πρέπει να παρακολουθήσουν σεμινάρια λόγω της αλλαγής ισχυουσών διατάξεων, στην περίπτωση αυτή αξίζει να σημειωθεί πως σε μια τέτοια περίπτωση τα έξοδα του σεμιναρίου τα αναλαμβάνει εξ' ολοκλήρου η τράπεζα..

Σε αυτό το μέρος έρχεται και λαμβάνει χώρα και ο «έλεγχος» η αλλιώς εποπτεία, τα δύο αυτά μέρη της διοίκησης μιας τράπεζας παίζουν σημαντικό ρόλο στην πορεία της τράπεζας και είναι απολύτως αλληλένδετα και εξαρτώνται το ένα από το άλλο. Αν και η βασική μέριμνα του ελέγχου σε όλες τις τράπεζες είναι ουσιαστικά να ελέγχει τι γίνεται με την διαφάνεια σε όλες τις λειτουργίες μιας τράπεζας (ταμεία, επιταγές κ.τ.λ.) και να αναφέρει στο πειθαρχικό συμβούλιο τυχόν λάθη με δόλο ή χωρίς.

Η εποπτική αρχή που είναι μέρος της Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού έχει κυρίως τον ρόλο της αξιολόγησης, κρίνει δηλαδή ποιοι από το προσωπικό μιας τράπεζας αξίζει και πρέπει να πάρουν προαγωγή, ποιοι μπορούν δηλαδή και έχουν την δυνατότητα ενδεχομένως να συντονίσουν να διδάξουν και να διοικήσουν γενικότερα κάποιο τομέα, μπορεί να αποφασίσει για το ποιοι πρέπει να πάρουν αύξηση λόγω αυτών που προσφέρουν, μπορεί ακόμα μετά από εισήγηση να αναφέρει στο υπηρεσιακό συμβούλιο και να τιμωρήσει υπάλληλο που δεν μπορεί ή δεν κάνει σωστά την δουλειά του. Το υπηρεσιακό συμβούλιο είναι μια αρχή η οποία βοηθάει στο να παίρνει τέτοιες

αποφάσεις μετά από εισηγήσεις και μετά από ελέγχους από επιφορτισμένους υπάλληλους με την αρμοδιότητα αυτή. Για παράδειγμα μια εποχή η “Alpha Bank “ είχε εφαρμόσει σώμα υπηρεσιακών ελεγκτών που πήγαιναν σε υποκαταστήματα σαν πελάτες, χωρίς να τους γνωρίζουν οι υπάλληλοι, και αξιολογούσαν την δουλειά και το κατά πόσο εξυπηρετούσαν σωστά ή όχι οι συνάδελφοι τους. Όλα αυτά βέβαια που έχουν αναφερθεί σε αυτό το κεφάλαιο υπάρχουν στο καταστατικό κάθε τράπεζας μαζί με τα άρθρα που αφορούν τον κάθε τομέα και την κάθε λειτουργία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

5.1 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ

Όπως είπαμε στην αρχή του συγγράμματος «Τράπεζα είναι ένας οργανισμός του οποίου η τρέχουσα δραστηριότητα συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων του κοινού και στη χορήγηση δανείων», ο παραδοσιακός ρόλος δηλαδή των τραπεζών είναι αυτός του διαμεσολαβητή ανάμεσα σε αποταμιευτές και πιστούχους με λίγα λόγια τράπεζα είναι ένα ίδρυμα –μια επιχείρηση- που έχει ως κύρια δραστηριότητά να χορηγεί δάνεια και να δέχεται καταθέσεις από το κοινό.

Το τραπεζικό σύστημα συνιστά ένα από τα δομικά στοιχεία κάθε οικονομίας και μέσω των λειτουργιών που επιτελεί συμμετέχει ενεργά, στηρίζοντας τους φορείς της αναπτυξιακής διαδικασίας. Το πόσο αποτελεσματική είναι αυτή η συμβολή, εξαρτάται από δύο κυρίως παράγοντες.

- Από την ύπαρξη αξιόπιστου θεσμικού πλαισίου που διέπει την οικονομική και κοινωνική ζωή και το βαθμό στήριξης της αναπτυξιακής διαδικασίας.
- Από τον τρόπο λειτουργίας και την αποτελεσματικότητα του ίδιου του τραπεζικού συστήματος.

Οι δύο πιο βασικές λειτουργίες του τραπεζικού συστήματος είναι οι εξής:

1. Η μεταφορά και η κατανομή οικονομικών πόρων από την αποταμίευση στην επένδυση σε δυναμικούς, κυρίως, κλάδους και στην ενίσχυση της κατανάλωσης. Οι τράπεζες εξασφαλίζουν την χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων, ενώ ο δανεισμός προς το κράτος, εξασφαλίζει πόρους για τα αναπτυξιακά προγράμματα και τις δημόσιες επενδύσεις, που συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικής δυνατότητας της χώρας.
2. Η δεύτερη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος, που διευκολύνει και επιταχύνει την οικονομική ανάπτυξη, είναι η εξασφάλιση της απαιτούμενης ρευστότητας και της διαχείρισης του συστήματος πληρωμών, στοιχεία απαραίτητα για την ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία της οικονομίας.

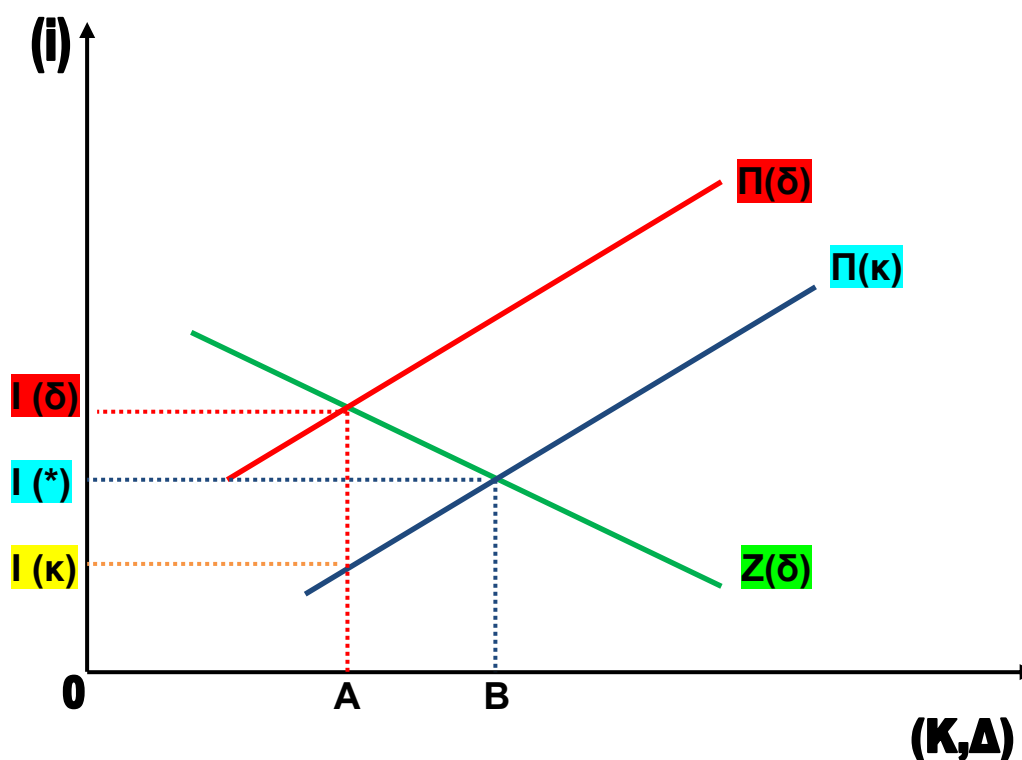
Επιτελώντας αυτές τις δύο βασικές λειτουργίες, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα (και οποιασδήποτε άλλης χώρας τραπεζικό σύστημα) συμβάλλει στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας με την τόνωση της εγχώριας ζήτησης, τη χρηματοδότηση δυναμικών κλάδων της οικονομίας και καινοτόμων επενδυτικών πρωτοβουλιών και τέλος, με τη δυναμική που αυτός καθ' εαυτόν ο τραπεζικός κλάδος αναπτύσσει. Από εκεί και πέρα όμως όλες οι τράπεζες (ιδιωτικές, δημόσιες, συνεταιριστικές κ.τ.λ.) έχουν αναπτύξει διάφορες

λειτουργίες ώστε να ανταπεξέλθουν στον ανταγωνισμό πράγμα με το οποίο θα ασχοληθούμε στις επόμενες παραγράφους.

5.2 ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥΣ

Όπως είπαμε και παραπάνω η τράπεζα είναι ένας οργανισμός που δέχεται καταθέσεις και χορηγεί δάνεια, αυτό σημαίνει ότι κάποιος τρόπος πρέπει να υπάρχει ώστε η τράπεζα από αυτές τις δύο κυριότερες λειτουργίες τις να έχει κάποιο κέρδος. Η κερδοφορία λοιπόν της τράπεζας βασίζεται στην λεγόμενη "ψαλίδα", δηλαδή τη διαφορά ανάμεσα στο επιτόκιο δανεισμού και στο επιτόκιο καταθέσεων. Έτσι αν για παράδειγμα μία τράπεζα χορηγεί ένα δάνειο με επιτόκιο 9% και δέχεται κατάθεση με ετήσιο επιτόκιο 2% η διαφορά αυτή (7%) αποτελεί την ψαλίδα που οδηγεί στα κέρδη της τράπεζας. Βέβαια οι τράπεζες αποκομίζουν και από αλλού χρήματα όπως από προμήθειες ή από συμμετοχές και επενδύσεις τις οποίες θα εξηγήσουμε σε επόμενη παράγραφο.

Στο παρακάτω διάγραμμα θα εξηγήσουμε πώς καθορίζεται το επιτόκιο και πώς μια τράπεζα μπορεί να έχει κέρδος από αυτό.



Στο παραπάνω διάγραμμά:

- Όπου $\Pi(\delta)$: Προσφορά Δανείων
- Όπου $\Pi(\kappa)$: Προσφορά καταθέσεων
- Όπου $Z(\delta)$: Ζήτηση Δανείων
- Όπου $i(\delta)$: Επιτόκιο δανείων
- Όπου $i(\kappa)$: Επιτόκιο καταθέσεων
- Όπου $i(\kappa)$: «Ψαλίδα» Διαφορά Επιτοκίου καταθέσεων και δανείων που επιφέρει την κερδοφορία στην τράπεζα.

Ξεκινώντας από το ότι τα κατώτατα καθώς και τα ανώτατα επιτόκια που επιβάλλουν οι τράπεζες καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική τράπεζα θα αναλύσουμε το παραπάνω διάγραμμα με σκοπό να εξηγήσουμε το πώς καθορίζει η κάθε τράπεζα τα επιτόκιά της. Βλέπουμε ότι οι τράπεζες προσφέρουν δάνεια και καταθέσεις με κάποια επιτόκια τα οποία εξαρτώνται άμεσα από το κεφάλαιο που προβλέπει το καταστατικό της κάθε τράπεζας (εδώ είναι και η ουσιαστική διαφορά σε αυτόν τον τομέα ανάμεσα στις ιδιωτικές και τις δημόσιες καθώς συνήθως οι ιδιωτικές έχουν πολύ μικρότερο μετοχικό κεφάλαιο από τις δημόσιες), από την ζήτηση δανείων και από την πελατεία της κάθε τράπεζας. Αξιοσημείωτο είναι πως οι ιδιωτικές τράπεζες έχουν σχεδόν πάντα και στην ζήτηση αλλά και στην προσφορά υψηλότερα επιτόκια με σκοπό να προσελκύσουν πελατεία αυτό βέβαια τις καθιστά ιδιαίτερα ασταθής διότι με τον τρόπο αυτό μικραίνουν αρκετά την διαφορά των επιτοκίων και επομένως την κερδοφορία τους.

Αλλά ας εξηγήσουμε το διάγραμμα να καταλάβουμε πως επιδρούν τα επιτόκια ανάλογα με την προσφορά και την ζήτηση (καταθέσεων και δανείων). Υποθέτουμε κατ' αρχήν ότι το επιτόκιο είναι εξωγενώς καθοριζόμενο από κάποια νομισματική αρχή ή από τις διεθνείς αγορές, έτσι ώστε μία τράπεζα να είναι αδύνατον να το επηρεάσει. Η τράπεζα έχει μια **καμπύλη προσφοράς καταθέσεων (Π_k)** και μια **καμπύλη προσφοράς δανείων (Π_δ)**. Η **ζήτηση για δάνεια (Z_δ)** έχει αρνητική κλίση. Περιθώριο κέρδους της τράπεζας ($i_\delta - i_k$) αντανακλά το κόστος που πληρώνει συνολικά η κοινωνία για τις διαμεσολαβητικές υπηρεσίες των τραπεζών. Όσο ενισχύεται ο ανταγωνισμός στη χορήγηση δανείων, τόσο το περιθώριο κέρδους συρρικνώνεται. Ακόμη και αν δεν υπήρχαν τράπεζες θα υπήρχε κόστος διαμεσολάβησης, και μάλιστα θα ήταν πολύ υψηλό. Η ύπαρξη συνεπώς του τραπεζικού συστήματος εξασφαλίζει χαμηλό κόστος διαμεσολάβησης. Τέλος, η διαφορά αυτών των επιτοκίων είναι στην ουσία το περιθώριο κέρδους των τραπεζών. Μάλιστα, συγκρίνοντας το περιθώριο επιτοκίων καταθέσεων-χορηγήσεων στην Ελλάδα, με το αντίστοιχο περιθώριο των τραπεζών που λειτουργούν στις υπόλοιπες χώρες της ευρωζώνης, παρατηρούμε υψηλότερα επίπεδα στην Ελλάδα, κατά μέσο όρο περίπου 1,2 ποσοστιαίες μονάδες από τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά (Eurobank Research, Φεβρουάριος 2006). Πάντως, το συμπέρασμα είναι ότι οι ελληνικές τράπεζες (δημόσιες ή ιδιωτικές) επιτυγχάνουν σημαντικά κέρδη ακριβώς λόγω αυτού του περιθωρίου επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων.

5.3 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι σύγχρονες εμπορικές τράπεζες συνδυάζουν πολλά είδη τραπεζικών υπηρεσιών. Από μια ευρεία ανάλυση των δραστηριοτήτων της σύγχρονης τράπεζας, προκύπτει ότι είναι ταυτόχρονα,

- Εμπορική τράπεζα που εξυπηρετεί τις τρέχουσες ανάγκες της πελατείας (Retail bank).

- Τράπεζα δανειοδότησης επιχειρήσεων με βραχυπρόθεσμα και μέσομακροπρόθεσμα δάνεια για τις ανάγκες τους (corporate bank).
- Τράπεζα που εξυπηρετεί οικογενειακές και προσωπικές ανάγκες (personal bank).
- Τράπεζα που εξυπηρετεί τους πελάτες της με εγκατάσταση και χειρισμούς ενός τερματικού υπολογιστή (computer terminal) στο σπίτι ή στο γραφείο τους ή με τη χρησιμοποίηση του τηλεφώνου (phone bank).
- Τράπεζα όπου λειτουργεί ειδικός χώρος δοσοληψιών (dealing room) και από την οποία γίνεται διαχείριση διαθεσίμων και κινδύνων (treasury).

Ουσιαστικά, αυτό είναι το πλαίσιο που καθορίζει τις δραστηριότητες της σύγχρονης τράπεζας. Πιο συγκεκριμένα, αυτές είναι:

1. Αποδοχή καταθέσεων. Είδη καταθέσεων (προϊόντα) :

- Όψεως
- Ταμειυτηρίου
- Προθεσμιακές
- Τρεχούμενος λογαριασμός κατάθεσης
- Καταθέσεις υπό προειδοποίηση
- Πιστοποιητικό καταθέσεων
- Καταθέσεις σε συνάλλαγμα
- Δεσμευμένες καταθέσεις
- Αναπαλλοτρίωτες καταθέσεις
- Μετατρέψιμοι σε συνάλλαγμα λογαριασμοί καταθέσεων
- Καταθέσεις σε κοινό λογαριασμό (joint venture)
- Καταθέσεις με κωδικό αριθμό (number accounts)
- Καταθέσεις στεγαστικού ταμειυτηρίου
- Καταθέσεις σε συνδυασμό με ασφάλεια ζωής
- Repos (συμφωνίες πώλησης και επαναφοράς από την τράπεζα)

2. Πιστώσεις –Χορηγήσεις.

- Άνοιγμα πίστωσης
- Πίστωση έναντι φορτωτικών εγγράφων
- Ενέγγυες πιστώσεις
- Χορηγήσεις βραχυπρόθεσμες
- Πιστωτικές διευκολύνσεις
- Χορηγήσεις μέσο-μακροπρόθεσμες
- Στεγαστικά δάνεια
- Δάνεια καταναλωτικής πίστης

3. Διαχείριση του χαρτοφυλακίου των τραπεζικών χορηγήσεων.

4. Εντολές πληρωμών (εμβάσματα) εσωτερικού και εξωτερικού σε συνάλλαγμα.
5. Έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής.
 - Πλαστικές κάρτες
 - Ταξιδιωτικές επιταγές
 - Πιστωτικές επιστολές
 - Εγγυημένες ιδιωτικές επιταγές
6. Ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων για λογαριασμό πελατών.
7. Αγορά ιδιωτικών επιταγών.
8. Συναλλαγές σε μέσα της χρηματαγοράς (επιταγές, συναλλαγματικές, κ.α.).
9. Πράξεις σε συνάλλαγμα.
 - Καταθέσεις σε συνάλλαγμα
 - Αγορά και πώληση συναλλάγματος
 - Δανεισμός σε συνάλλαγμα
 - Αρμπιπράζ συναλλάγματος
 - Νέα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα σε συνάλλαγμα
 - Προθεσμιακές καταθέσεις σε μελλοντικές χρονολογίες (forward forwards deposits)
 - Προθεσμιακές συμφωνίες σχετικές με τα επιτόκια (forward rate agreements- FRA)
 - Μελλοντικές ή προθεσμιακές συμφωνίες (futures)
 - Συμφωνίες με προτιμησιακά δικαιώματα (options)
 - Προτιμησιακά δικαιώματα ως προς το επιτόκιο (interest rate options)
 - Δικαίωμα κατώτατου ορίου απόδοσης μιας κατάθεσης (floor)
 - Συμφωνία collar επιτοκίων
 - Συμφωνίες ανταλλαγής (swaps)
 - Σύνθετο swap
 - Μακράς διάρκειας προτιμησιακά δικαιώματα (warrants)
10. Διαχείριση χαρτοφυλακίου πελατών.
 - Αγορά και πώληση χρεογράφων για λογαριασμό τους
 - Είσπραξη μερισμάτων μετοχών και τοκομεριδίων ομολόγων και ομολογιών για λογαριασμό τους
 - Παροχή συμβουλών και εμπορικών πληροφοριών και αγοραπωλησίες τίτλων

11. Έκδοση εγγυητικών επιστολών σε ευρώ και συνάλλαγμα.
12. Εκμίσθωση θυρίδων θησαυροφυλακίου.
13. Εξόφληση λογαριασμών πελατών από οφειλές σε ΔΕΗ, ΟΤΕ, κλ.
14. Έκδοση ομολόγων και ομολογιών.
15. Πώληση ομολόγων και ομολογιών.
16. Έκδοση νέων μετοχών για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.
17. Αγορά κρατικών ομολόγων και έντοκων γραμματίων δημοσίου.
18. Διαμεσολάβηση στην πώληση κρατικών τίτλων με προμήθεια.
19. Αγορές και πωλήσεις ευρώ στην διατραπεζική αγορά χρήματος και συναλλάγματος στην αντίστοιχη διατραπεζική αγορά.
20. Αναδοχή σε έκδοση νέων μετοχών από πρωτοεισακτέες και εισηγημένες στο Χρηματιστήριο Αξιών –Προεγγραφές.
21. Ανάλυση έργου θεματοφύλακα στις Ανώνυμες Εταιρίες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων.
22. Άντληση κεφαλαίων από την Τράπεζα της Ελλάδος με ανά προεξόφληση μέρους του χαρτοφυλακίου τους και με ενεχυρίαση τίτλων του δημοσίου.
23. Συμμετοχή σε επιχειρήσεις για στήριξη τους.
24. Συμμετοχή σε χορηγήσεις μεγάλων δανείων μαζί με άλλες τράπεζες με μορφή pool, consortium, syndicate, trust, ανάλογα με το βαθμό δέσμευσης ανάμεσα στις συμπράττουσες τράπεζες.
25. Εφαρμογή του τραπεζικού Marketing με τομείς έρευνας, αγοράς ανάπτυξης εργασιών, διαφήμισης και δημοσίων σχέσεων.
26. Ίδρυση νέων καταστημάτων καθ' θυρίδων.
27. Εκτέλεση χρήματα αποστολών.

28. Τοποθέτηση μηχανημάτων: Αυτόματων Ταμειολογιστικών Μηχανών (ATMs: Automated Teller Machines) για την εξυπηρέτηση των ελατών σε ανάληψη χρημάτων όλο το 24ωρο σ' όλη τη διάρκεια το έτους, Σημείων Πώλησης (POS: Point of Sales) στα οποία γίνεται χρέωση στο λογαριασμό του καταναλωτή και ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων στα σημεία πώλησης (EFT/POS: Electronic Funds Transfer at Point of Sales).

29. Εργασίες ανταποκριτή ξένης τράπεζας.

30. Διάθεση εξειδικευμένων προϊόντων, όπως

- Factoring
- Fortraiting
- Leasing

31. Ίδρυση από ορισμένες τράπεζες ναυτιλιακών υποκαταστημάτων ή τμημάτων ναυτιλίας (Shipping).

32. Σύσταση θυγατρικών επιχειρήσεων για άσκηση παράλληλων δραστηριοτήτων, όπως

- Εταιρείες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου
- Αμοιβαία Κεφάλαια
- Εταιρείες διαχείρισης και ρευστοποίησης στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού της τράπεζας
- Ασφαλιστικές εταιρείες
- Χρηματοπιστηριακές εταιρείες
- Εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου (Venture Capital)

Παρατηρούμε λοιπόν, ότι οι σύγχρονες εμπορικές τράπεζες διενεργούν πλήθος τραπεζικών εργασιών. Ωστόσο, παρακάτω, θα παρουσιαστούν οι βασικότερες εξ αυτών.

5.4 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΙΔΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι καταθέσεις έχουν πρωτεύουσα σημασία για ολόκληρο το τραπεζικό σύστημα. Αποτελούν το σημαντικότερο τμήμα των ξένων κεφαλαίων αλλά και του παθητικού των τραπεζών, ιδιαίτερα των εμπορικών.

Ποσοστό των καταθέσεων της τάξης του 20% περίπου απαιτείται υποχρεωτικά να διατηρείται στο θησαυροφυλάκιο της τράπεζας (Χολέβας, 1995).

Οι συνηθέστερες κατηγορίες καταθέσεων είναι οι ακόλουθες:

- **Καταθέσεις Ταμιευτηρίου**

Περιλαμβάνουν καταθέσεις τις οποίες κάνουν φυσικά πρόσωπα λαμβάνοντας ως ανταμοιβή τους τόκους. Το επιτόκιο σε αυτές τις καταθέσεις όταν είναι υψηλό αποτελεί κίνητρο για αποταμίευση.

- **Καταθέσεις όψεως**

Συνήθως γίνονται από επιχειρήσεις, οι οποίες διενεργούν ταυτόχρονα και αναλήψεις, ώστε να ικανοποιούν τις υποχρεώσεις που έχουν έναντι τρίτων. Η κίνηση του λογαριασμού της κατάθεσης γίνεται με επιταγές, από στέλεχος που παραδίδεται στις επιχειρήσεις.

- **Καταθέσεις τρεχούμενου λογαριασμού**

Είναι παραλλαγή της κατάθεσης ταμιευτηρίου. Ανοίγεται μόνο για φυσικά πρόσωπα που δεν είναι έμποροι, κινείται με επιταγές από στέλεχος που δίνει η τράπεζα για τη διευκόλυνση των τρεχουσών συναλλαγών και το επιτόκιο είναι μικρότερο από αυτό του ταμιευτηρίου, λόγω της παρεχόμενης διευκόλυνσης.

- **Καταθέσεις προθεσμιακές**

Εδώ περιλαμβάνονται όλες εκείνες οι καταθέσεις που συμφωνείται μεταξύ καταθετών και τραπεζών να παραμείνουν στην τράπεζα για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα χωρίς να γίνει καμία ανάληψη. Αν γίνει ανάληψη τους πριν από το χρόνο διάρκειάς τους καταβάλλεται από τον καταθέτη ποινή, ανάλογη με το χρόνο που υπολείπεται μέχρι την κανονική λήξη τους. Η μορφή αυτή καταθέσεων εξυπηρετεί, αφενός, τις τράπεζες λόγω του ότι γνωρίζουν εκ των προτέρων ότι θα έχουν στη διάθεση τους διάφορα ποσά τα οποία δεν θα αναληφθούν, πράγμα που τους επιτρέπει να προγραμματίσουν καλύτερα τις εργασίες τους, αφετέρου εξυπηρετούνται και οι καταθέτες αφού λαμβάνουν μεγαλύτερους τόκους σε σχέση με αυτούς που θα έπαιρναν εάν είχαν τα χρήματα τους σε καταθέσεις ταμιευτηρίου.

5.5 ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΙΔΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το δάνειο αποτελεί την κατεξοχήν πιστωτική σύμβαση. Γι αυτό εξάλλου και το σύνολο των πιστοδοτικών εργασιών των τραπεζών, δηλαδή των εργασιών της παροχής των δανείων, πιστώσεων και εγγυήσεων, ονομάζεται πιστωτική λειτουργία. Για την άσκηση ωστόσο, της πιστωτικής λειτουργίας,

έχουν θεσπιστεί από την πλευρά των τραπεζών κριτήρια επιλογής πιστοδοτούμενων, διαδικασίες, έλεγχοι, κ.α., από την πλευρά δε της πολιτείας, νομισματικό πλαίσιο που καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις της παροχής των δανείων πιστώσεων και εγγυήσεων. Όσον αφορά στα δάνεια προς ιδιώτες, υπάρχουν διάφορες κατηγορίες.

Διακρίνουμε στεγαστικά δάνεια, προσωπικά / καταναλωτικά, επισκευαστικά, και για αγορά αυτοκινήτου. Από την άλλη, όσον αφορά τα δάνεια που δίνονται προς τις επιχειρήσεις διακρίνουμε δάνεια για ανέγερση κτιριακών εγκαταστάσεων, για επέκταση κτιριακών εγκαταστάσεων, για προμήθεια μηχανολογικού εξοπλισμού και για κάλυψη λοιπών αναγκών.

Σε κάθε περίπτωση προκειμένου να παραχωρηθεί δάνειο σε ιδιώτη ή επιχείρηση, οι τράπεζες εκτιμούν την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη, που σημαίνει εκτίμηση ως προς το εάν πρέπει να τον δανειοδοτήσει και σε ποιο ύψος, η οποία γίνεται με βάση το αν αυτός παρέχει τα κατ αρχήν εχέγγυα προκειμένου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει σύμφωνα με τους όρους του τραπεζικού δανείου που παίρνει.

Προκειμένου να εκτιμηθεί η πιστοληπτική ικανότητα ενός ιδιώτη λαμβάνονται υπόψη στοιχεία όπως, η οικογενειακή του κατάσταση, το ετήσιο οικογενειακό του εισόδημα, η σταθερότητα ή μη του εισοδήματος του η τυχόν λήψη δανείων από άλλες τράπεζες και το εκκαθαριστικό σημείωμα φόρου από την αρμόδια Δ.Ο.Υ.

Από την άλλη, προκειμένου να εκτιμηθεί η πιστοληπτική ικανότητα μιας επιχείρησης, τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη, είναι:

- Η περιουσιακή κατάσταση της επιχείρησης, όπως φαίνεται στους πρόσφατους ισολογισμούς.
- Η προσωπικότητα και η επιχειρησιακή συμπεριφορά, του ατόμου εάν η επιχείρηση είναι ατομική, των διαχειριστών και των εταίρων εάν είναι προσωπική εταιρεία, ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη και των διοικούντων.
- Το παρελθόν της επιχείρησης στις συναλλαγές της και κυρίως ελέγχεται μή ως η επιχείρηση στο παρελθόν είχε περιληφθεί σε «μαύρη λίστα» σφραγισμένων επιταγών ή διαμαρτυρημένων συναλλαγματικών.

Πιστωτικός κίνδυνος τραπεζών από δάνεια σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις

Οι τράπεζες μπορεί να αποκομίζουν σημαντικά κέρδη από τα δάνεια, λόγω επιτοκίων δανεισμού, ωστόσο αντιμετωπίζουν και πιστωτικό κίνδυνο από τα ίδια αυτά δάνεια, γεγονός που τις ωθεί να σχηματίζουν προβλέψεις για επισφάλειες. Μάλιστα ακολουθούν πολιτική υψηλών προβλέψεων καθώς η πιστωτική επέκταση σε συνδυασμό με το ποσοστό των καθυστερούμενων δανείων αύξησαν τον αναλαμβανόμενο από αυτές κίνδυνο (Ετήσια Έκθεση του Διοικητή για το 2005, Τράπεζα της Ελλάδος).

Ο πιστωτικό κίνδυνος που αντιμετωπίζουν από τα νοικοκυριά προέρχεται από την οικονομική κατάσταση αυτών πιο αναλυτικά από ενδεχόμενη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματός τους, από ενδεχόμενη αύξηση της ανεργίας καθώς και από ενδεχόμενη αύξηση των επιτοκίων, σε

περιπτώσεις δανείων κυμαινόμενου επιτοκίου.

Από την άλλη, ο πιστωτικός κίνδυνος που προέρχεται από δάνεια προς τις επιχειρήσεις υπάρχει λόγω ενδεχόμενης επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας, λόγω εισαγωγικής διείσδυσης προϊόντων από χώρες χαμηλού κόστους και λόγω επιβράδυνσης της ανόδου των εισοδημάτων.

5.6 ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΧΡΗΜΑ

Η ορολογία «πλαστικό χρήμα» εμφανίσθηκε το 1950 με σκοπό να περιγράψει το πλαστικό δελτίο – κάρτα, που έχει τυπωμένο το όνομα του δικαιούχου και τον κωδικό του αριθμό το οποίο χρησιμοποιείται για την διεκπεραίωση διαφόρων συναλλαγών. Οι πιο συνηθισμένες κατηγορίες πλαστικών καρτών είναι οι ταμιακές κάρτες, οι πιστωτικές και οι χρεωστικές κάρτες. Υπάρχουν επιπλέον και οι «έξυπνες κάρτες-ηλεκτρονικό πορτοφόλι, οι κάρτες διευκόλυνσης και οι κάρτες εγγύησης.

Η ταμιακή κάρτα (Cash Card) ή κάρτα αυτόματων συναλλαγών, εκδίδεται από την εκάστοτε τράπεζα, μόνο όταν ο πελάτης τηρεί τραπεζικό λογαριασμό σε αυτήν. Η τράπεζα με αυτόν τον τρόπο διευκολύνει τον πελάτη της, προκειμένου να πραγματοποιεί καταθέσεις και αναλήψεις από τα εγκατεστημένα χωροταξικά για τον σκοπό αυτό αυτόματα ταμειακά μηχανήματα της τράπεζας (ATM). Η χρήση των αυτόματων ταμειακών μηχανών από τον κάτοχο της κάρτας υλοποιεί χωρίς καθυστέρηση την άσκηση συμβατικών δικαιωμάτων, η δε εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων επιβεβαιώνεται με την έκδοση απόδειξης από το αυτόματο ταμειακό μηχάνημα (ATM).

Οι «έξυπνες κάρτες» - ηλεκτρονικό πορτοφόλι εκδίδονται από ορισμένη τράπεζα και είναι άμεσα συνδεδεμένες με τον τραπεζικό λογαριασμό του κατόχου τους. Το ηλεκτρονικό πορτοφόλι έχει αποθηκευμένο ένα ποσό, το οποίο ο κάτοχος χρησιμοποιεί στις συναλλαγές τους με συμβεβλημένες με την τράπεζα επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές ζητούν από την τράπεζα να τις εξοφλήσει για τα αντίστοιχα ποσά των συναλλαγών, στις οποίες προβαίνει ο κάτοχος της κάρτας με τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις. Αν το ηλεκτρονικό πορτοφόλι «αδειάσει», τότε ο κάτοχος μπορεί να το «γεμίσει» με κάποιο νέο ποσό από τον τραπεζικό του λογαριασμό, διαδικασία πραγματοποιούμενη μέσω των αυτόματων ταμειακών μηχανών.

Η κάρτα διευκόλυνσης διευκολύνει τις όποιες συναλλαγές πραγματοποιεί ο κάτοχος της με συμβεβλημένες με την τράπεζα επιχειρήσεις, με τη διαφορά ότι η εξόφληση της πρέπει να γίνει εφάπαξ μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (το ανώτατο μέχρι 40 ημέρες).

Η κάρτα εγγύησης εκδίδεται από τράπεζα και δεν είναι πιστωτική. Εμφανίζεται πάντα μαζί με μια επιταγή που εκδίδεται από τον κάτοχο της κάρτας, προκειμένου να πιστοποιήσει ότι αυτός είναι φερέγγυος ως προς το ποσό της επιταγής. Στην ουσία πρόκειται για ένα είδος χρεωστικής κάρτας.

Η πιστωτική κάρτα δίνει στον κάτοχο το δικαίωμα να κάνει αγορές διαφόρων ειδών μέχρι ένα περιορισμένο ύψος ποσού που καθορίζει η τράπεζα, χωρίς να πληρώνει μετρητά, τα οποία πληρώνει αργότερα στην τράπεζα ή τα εξοφλεί με άμεση χρέωση του λογαριασμού που τηρεί σ'

αυτήν. Σε πολλές δε περιπτώσεις το ποσό της αγοράς έχει τη δυνατότητα να το εξοφλήσει τμηματικά, σε άτοκες δόσεις, καθώς πολλά καταστήματα προσφέρουν ανάλογα προγράμματα. Η πιστωτική κάρτα επιβαρύνεται με επιτόκιο και ετήσια συνδρομή.

Η χρεωστική κάρτα είναι συνδεδεμένη με καταθετικό λογαριασμό του δικαιούχου και δεν επιβαρύνεται με επιτόκιο ή ετήσια συνδρομή. Ο κάτοχος μπορεί να τη χρησιμοποιήσει, εκτός από αγορές και για ανάληψη μετρητών. Στην περίπτωση αυτή το ύψος της αγοράς αφαιρείται αυτόματα από τον καταθετικό του λογαριασμό. Ακόμη, προκειμένου να πάρει δάνειο ο πελάτης οφείλει να εξοφλήσει πρώτα το ποσό που έχει χρεωθεί στην κάρτα του, διαφορετικά η τράπεζα δεν του δίνει τέτοιο δικαίωμα.

Αναμφισβήτητα λοιπόν, οι κάρτες είναι ένα χρήσιμο εργαλείο, καθώς παρέχει στον κάτοχο της την δυνατότητα να εξυπηρετηθεί εύκολα, γρήγορα και απλά, τόσο όταν πρόκειται να πραγματοποιήσει μια αγορά όσο και στην περίπτωση της ανάληψης μετρητών από ΑΤΜ. Παράλληλα, η χρήση της κάρτας επεκτείνεται και σε πολλούς τομείς ενώ οι περισσότερες πιστωτικές κάρτες προσφέρουν σήμερα στους κατόχους τους «πακέτα» περιλαμβάνουν, από ταξιδιωτική ασφάλιση μέχρι επιστροφή τμήματος του ποσού των αγορών που πραγματοποίησαν υπό τη μορφή δωροεπιταγών ή μετρητών.

Σήμερα υπάρχουν δύο μεγάλοι οργανισμοί που εκδίδουν πλαστικές κάρτες, η Visa και η MasterCard. Προκειμένου μάλιστα να ενισχυθεί η ασφάλεια των συναλλαγών, οι δύο αυτοί οργανισμοί έχουν αναπτύξει τεχνολογικές πλατφόρμες, μέσω των οποίων μπορεί εύκολα να πιστοποιηθεί η αυθεντικότητα των συναλλαγών σε κάθε αγορά.

5.7 ΕΙΔΙΚΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ

Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (Factoring)

Ο έντονος ανταγωνισμός που παρατηρείται στην αγορά έχει επιβάλλει μια σχετικά μεγάλη διάρκεια στον τρόπο πληρωμής των επί πιστώσει πωλήσεων με τη συνέπεια, τη δημιουργία σημαντικών επισφαλών απαιτήσεων και κατ' επέκταση προβλημάτων ρευστότητας στις επιχειρήσεις. Λόγω αυτού του φαινομένου αλλά και λόγω του αυξανόμενου αριθμού των επιχειρήσεων που επεκτείνονται διεθνώς, οι επιχειρήσεις έχουν οδηγηθεί σε εναλλακτικές λύσεις είσπραξης των απαιτήσεων τους, όπως η πρακτορεία των επιχειρηματικών απαιτήσεων τους (factoring). Η πρακτορεία των επιχειρηματικών απαιτήσεων, σύστημα προσφοράς υπηρεσιών προς επιχειρήσεις ασφαλές, αξιόπιστο και λειτουργικό, συμβάλλει στην αύξηση της ρευστότητας της επιχείρησης και παρέχει βελτιωμένους όρους διακανονισμού των πωλήσεων προς τους πελάτες της. Επίσης, παρέχει στην επιχείρηση αυξημένη διαπραγματευτική ικανότητα έναντι των προμηθευτών της καθώς και ομαλή λειτουργία της παραγωγικής και εμπορικής διαδικασίας της με προγραμματισμένο κοστολόγιο.

Αναλυτικότερα, το factoring θα μπορούσε να οριστεί ως εκείνη η συναλλαγή που επιδιώκει το κέρδος με την αγορά από μια εταιρεία

χρηματοδότησης (συνήθως τράπεζα) των απαιτήσεων που έχουν εμπορικές εταιρείες έναντι τρίτων, βάσει των τιμολογίων που έχουν εκδοθεί απ' αυτές ή και των συναλλαγματικών και των ανοικτών λογαριασμών που επιβεβαιώνουν τις έναντι τρίτων απαιτήσεις.

Η αγορά των απαιτήσεων γίνεται με έκπτωση, δηλαδή σε χαμηλότερο ύψος από το πραγματικό σύνολο των απαιτήσεων (αυτή η διαφορά αποτελεί το κέρδος της τράπεζας που αγοράζει τις απαιτήσεις των εμπορικών επιχειρήσεων). Έτσι, η μεν τράπεζα ωφελείται από αυτή τη διαφορά, οι δε εμπορικές επιχειρήσεις που πωλούν τις απαιτήσεις τους στην πρώτη ωφελούνται κατά το ότι προεισπράττουν την αξία των τιμολογίων που πούλησαν και έτσι αφενός επιτυγχάνεται ρευστότητα και ταμειακή ενίσχυση και αφετέρου απαλλάσσονται από τη διαδικασία της είσπραξης των απαιτήσεων τους, την οποία αναλαμβάνει η τράπεζα που τις αγοράζει, παίρνοντας σε βάρος της και το σχετικό κίνδυνο από τυχόν μη είσπραξη.

Το factoring εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα με την υπ' αριθμό. 959/10.3.87 Πράξη του Διοικητού της Τράπεζας της Ελλάδος που επιτρέπει στις τράπεζες να αναλαμβάνουν της είσπραξη οικονομικών απαιτήσεων των εξαγωγικών επιχειρήσεων. Στην πράξη όμως οι πρώτες εταιρείες ξεκίνησαν να λειτουργούν σταδιακά στην ελληνική αγορά, προσφέροντας το νέο αυτό χρηματοοικονομικό εργαλείο από το 1995.

Fortraiting

Το Fortraiting αποτελεί επέκταση του factoring με διαφορά ότι αφορά μέσες και μακροπρόθεσμες απαιτήσεις 6 μηνών έως 6 ετών (ενώ το factoring αφορά βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις 3 – 6 μηνών). Οι χρηματοδοτήσεις στο Fortraiting γίνονται για αγορές απαιτήσεων από πωλήσεις κεφαλαιουχικών αγαθών (όπως μηχανολογικού εξοπλισμού).

Επιπλέον, στην περίπτωση του Fortraiting, όταν η τράπεζα αγοράζει απαιτήσεις επιχειρήσεων που προέρχονται από πωλήσεις κεφαλαιουχικών αγαθών στο εξωτερικό, αναλαμβάνει και τους κινδύνους που παρουσιάζουν αυτές οι πωλήσεις. Οι απαιτήσεις των εξαγωγέων έναντι των εισαγωγέων βασίζονται σε τιμολόγια πώλησης που συνοδεύονται συνήθως από συναλλαγματικές. Άρα, ουσιαστικά, το Fortraiting είναι η προεξόφληση γραμματίων, συναλλαγματικών ή άλλων αξιόγραφων στη διεθνή χρηματαγορά χωρίς δικαίωμα υπαναχώρησης.

Ο αγοραστής των απαιτήσεων, fortraiter – τράπεζα κάνει τη συναλλαγή Fortraiting με ωφέλεια ένα επιτόκιο (σύνθεση του τόκου απασχόλησης του κεφαλαίου από το χρονικό σημείο της προπληρωμής των απαιτήσεων στον πωλητή τους μέχρι το χρονικό σημείο της είσπραξης τους από τους οφειλέτες των απαιτήσεων και της προμήθειας που εισπράττει η τράπεζα).

Η εξυπηρέτηση που προσφέρει το Fortraiting στις συναλλαγές του εξωτερικού έγκειται στο ότι ο εξαγωγέας ενός κεφαλαιουχικού αγαθού γνωστοποιεί στην τράπεζα όλα τα στοιχεία τα σχετικά μ' εκείνον που θα πραγματοποιήσει την εισαγωγή σε μια ξένη χώρα, με το συγκεκριμένο κεφαλαιουχικό αγαθό που αποτελεί το αντικείμενο της εισαγωγής, με τον τρόπο εξόφλησης του τιμολογίου πώλησης που συμφωνείται (π.χ. με συναλλαγματική) και με τις παρεχόμενες εγγυήσεις από τον εισαγωγέα.

Η τράπεζα μετά από έλεγχο των παραπάνω στοιχείων

συγκατατίθεται ή όχι στην χρηματοδότηση. Αν συγκατατίθεται, συμφωνείται και η ωφέλεια που θα έχει από τη συναλλαγή (τόκος + προμήθεια). Στην συνέχεια προεξοφλεί την απαίτηση του εξαγωγέα παρακρατώντας το ποσό που προκύπτει από την παραπάνω συμφωνία και το οποίο αποτελεί την έκπτωση από τη συνολική αξία του τιμολογίου.

Μ' αυτόν τον τρόπο, ο εξαγωγέας προεισπράττει το ποσό που αντιστοιχεί στο υπόλοιπο του τιμολογίου (μετά την έκπτωση) και από τη στιγμή εκείνη οφειλέτης της τράπεζας είναι ο εισαγωγέας της ξένης χώρας. Η σύμβαση *Forfaiting* είναι συμφέρουσα για τον εξαγωγέα αν το κόστος της αφήνει περιθώριο κέρδους σ' αυτόν. Αν το κόστος (τόκος και προμήθεια στην τράπεζα) είναι υψηλότερο από το κέρδος που προσδοκούσε ο εξαγωγέας από την πράξη αυτή, τότε αυτή είναι ζημιογόνος.

Μίσθωση (Leasing)

Οι μισθώσεις διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: τη χρηματοδοτική μίσθωση και τη λειτουργική μίσθωση. Η χρηματοδοτική μίσθωση είναι μια μοντέρνα μορφή μεσοπρόθεσμης χρηματοδότησης κατάλληλη για επιχειρηματίες που αναζητούν την ανανέωση, τον εκσυγχρονισμό ή και την επέκταση των παραγωγικών εγκαταστάσεων τους, χωρίς να απαιτείται η διάθεση ιδίων κεφαλαίων ή η προσφυγή σε δανεισμό. Η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης αγοράζει το συγκεκριμένο πάγιο στοιχείο, σύμφωνα με τις οδηγίες του μελλοντικού μισθωτού και στη συνέχεια το εκμισθώνει. Επομένως, η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης έχει τη νομική ιδιοκτησία του συγκεκριμένου πάγιου στοιχείου, ενώ μισθωτής έχει την κατοχή και το δικαίωμα χρησιμοποίησης του. Έτσι, όλοι οι κίνδυνοι και τα σχετικά έξοδα λειτουργίας, ασφάλισης, φθοράς, συντήρησης βαρύνουν τον μισθωτή. Επιπλέον, ο μισθωτής πρέπει να καταβάλλει όλα τα μισθώματα διαφορετικά κινδυνεύει να κηρυχθεί σε πτώχευση.

Όσον αφορά στην λειτουργική μίσθωση είναι συνήθως για βραχύτερη περίοδο απ' ότι η χρηματοδοτική μίσθωση και οπωσδήποτε είναι για λιγότερο του 75% της εκτιμώμενης οικονομικής ζωής του περιουσιακού στοιχείου. Κατά συνέπεια, ο εκμισθωτής μετά το χρόνο της λειτουργικής μίσθωσης του μηχανήματος στο μισθωτή δε θα ανακτήσει τη καθαρή δαπάνη στην οποία είχε υποβληθεί. Ο εκμισθωτής εδώ διατηρεί τους συνήθεις κινδύνους και οφέλη τα οποία προκύπτουν από τη διατήρηση της ιδιοκτησίας του περιουσιακού στοιχείου, ενώ ο μισθωτής έχει τη χρήση του περιουσιακού στοιχείου. Συνήθως, ο εκμισθωτής είναι αυτός που φέρει την ευθύνη τεχνολογικής απαξίωσης, επισκευών και συντήρησης του μηχανήματος.

Ολόκληρη η χρονική διάρκεια της μίσθωσης δεν είναι πάντοτε γνωστή ενώ οι περίοδοι μίσθωσης μπορούν να παραταθούν ή να ανανεωθούν κατόπιν διαπραγμάτευσης κάθε φορά. Ο εκμισθωτής μπορεί να πουλήσει το περιουσιακό στοιχείο στο τέλος κάθε επιμέρους χρονικής περιόδου μίσθωσης.

Στην Ελλάδα, η λειτουργική μίσθωση εφαρμόζεται κυρίως για φωτοτυπικά και άλλα μηχανήματα, πρόσφατα δε εισήλθε και στον κλάδο των αυτοκινήτων με τη χρονομίσθωση αυτοκινήτων ή μακροενοικίαση,

όπως αλλιώς αποκαλείται. Εδώ ο πελάτης επιβαρύνεται εκτός από το μίσθωμα μόνο με τη βενζίνη την οποία καταναλώνει. Στη λήξη της μίσθωσης δεν μεταβιβάζεται η κυριότητα στον ενοικιαστή αλλά ο τελευταίος έχει τη δυνατότητα είτε επιστροφής του αυτοκινήτου στον εκμισθωτή, είτε αντικατάστασης του με καινούριο και ανανέωση της σύμβασης, σε αντίθεση με τη χρηματοδοτική μίσθωση, όπου προβλέπεται μεταβίβαση του αυτοκινήτου κατά τη λήξη στο μισθωτή.

Οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης που λειτουργούν στην ελληνική αγορά είναι σήμερα όλες θυγατρικές τραπεζών και παρουσιάζονται στον πίνακα 1.

Πίνακας 1
Εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης
1. Alpha Leasing A.E.
2. ATE Leasing A.E.
3. ΚΥΠΡΟΥ Leasing
4. ΕΘΝΙΚΗ Leasing
5. EFG EUROBANK
6. ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΜΙΣΘΩΣΕΙΣ Α.Ε.
7. ΓΕΝΙΚΗ Leasing
8. ΑΤΤΙΚΗΣ Leasing
9. ΛΑΙΚΗ Leasing
10. ΕΓΝΑΤΙΑ Leasing
11. PROBANK Leasing
Πηγή: Αποστολόπουλος, 2004

Η χρηματοδοτική μίσθωση, όπως και η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων, αποτελούν ουσιαστικά μια νέα μορφή «δανεισμού» για τις επιχειρήσεις, ιδιαίτερος ευνοϊκή καθότι ο τραπεζικός δανεισμός με την παραδοσιακή μορφή είναι απαγορευτικός πολλές φορές, ενώ ταυτοχρόνως δημιουργεί και προβλήματα ρευστότητας, κάτι το οποίο δεν ανακύπτει στην περίπτωση των δύο νέων μορφών «δανεισμού». Σε αυτές τις περιπτώσεις οι επιχειρήσεις μπορούν να αποκτήσουν διαρκή αγαθά που αποσβένονται γρήγορα με σταδιακή αποπληρωμή, χωρίς να περιορίζουν τη ρευστότητα τους. Αυτό είναι πολύ σημαντικό ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας και οι οποίες έχουν μόνο τις τράπεζες ως πηγή άντλησης κεφαλαίων.

5.8 ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Όπως, έχει ήδη αναφερθεί στο πρώτο κεφάλαιο, οι τράπεζες αποτελούν χρηματοπιστωτικούς ομίλους, δηλαδή είναι σύνολα μονάδων με

πιστωτικά και χρηματοπιστωτικά αντικείμενα που τελούν υπό κοινή ιδιοκτησία και ενιαίο έλεγχο. Οι χρηματιστηριακοί όμιλοι διαθέτουν θυγατρικές επιχειρήσεις, οι οποίες ασκούν παράλληλες και αλληλοσυμπληρούμενες δραστηριότητες. Τέτοιες δραστηριότητες είναι:

- Οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου
- Τα αμοιβαία κεφάλαια
- Οι χρηματιστηριακές εταιρείες
- Οι ασφαλιστικές εταιρείες

Εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου

Είναι ανώνυμες εταιρείες με αποκλειστικό σκοπό τη διαχείριση χαρτοφυλακίου κινητών αξιών (μετοχών, ομολόγων, ομολογιών, αμοιβαίων κεφαλαίων, κ.α.). Οι εταιρείες αυτές θέτουν στη διάθεση του κοινού ανά τρίμηνο πίνακα όλων των επενδύσεων τους, που αναγράφει το μέσο κόστος και την αγοραία αξία κάθε επένδυσης και δημοσιεύουν ανά εξάμηνο τη συνολική και κατά μετοχή λογιστική καθαρά θέση των εταιρειών επενδύσεων χαρτοφυλακίου σε τρέχουσες τιμές.

Αμοιβαία κεφάλαια

Λέγοντας αμοιβαίο κεφάλαιο εννοούμε σύνολο περιουσίας που σχηματίζεται από τις εισροές αποταμιευτών - επενδυτών. Το αμοιβαίο αυτό κεφάλαιο, ύστερα από άδεια συστάσεως που χορηγείται με απόφαση της επιτροπής κεφαλαιαγοράς, καθίσταται αντικείμενο διαχείρισης Ανωνύμου Εταιρείας Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων. Η συμμετοχή στο αμοιβαίο κεφάλαιο αποδεικνύεται με ονομαστικό τίτλο που εκδίδεται από την Α.Ε. Διαχειρίσεως και προσυπογράφεται από το θεματοφύλακα.

Ο θεματοφύλακας αποτελεί μία από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να συσταθεί μία εταιρεία διαχείρισης αμοιβαίων. Θα πρέπει να είναι μία εκ των τραπεζών που λειτουργούν στην Ελλάδα.

Ακριβώς λόγω αυτού, οι όμιλοι τραπεζών προβαίνουν στην ίδρυση εταιρειών διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, οι οποίες συνεργάζονται με τις τράπεζες του ιδίου ομίλου. Ο θεματοφύλακας από την άλλη πλευρά, είναι η τράπεζα του ομίλου που φροντίζει για τη φύλαξη της περιουσίας, για τις εισπράξεις και πληρωμές και τη σωστή εκτέλεση των συναλλαγών. Ελέγχει ανά πάσα στιγμή τη νομιμότητα των κινήσεων και την τήρηση του κανονισμού.

Χρηματιστηριακές εταιρείες

Πρόκειται για τις εταιρείες που αναλαμβάνουν τη διεκπεραίωση των εντολών του θεματοφύλακα, ο οποίος στην ουσία μεταβιβάζει εντολές της Ανωνύμου Εταιρείας Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (Α.Ε.Δ.Α.Κ.). Συνεπώς, η Α.Ε.Δ.Α.Κ. αποτελεί πελάτη των χρηματιστηριακών εταιρειών και

μάλιστα λόγω του αριθμού και του μεγέθους των εντολών πρόκειται για έναν «καλό» πελάτη. Τα τελευταία χρόνια οι τραπεζικοί οίκοι έχουν προχωρήσει στη δημιουργία θυγατρικών χρηματιστηριακών εταιρειών. Αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης είναι μία τράπεζα να διαθέτει με τη μορφή θυγατρικών και Α.Ε.Δ.Α.Κ. και χρηματιστηριακή εταιρεία. Επομένως, η μεν Α.Ε.Δ.Α.Κ. εξασφαλίζει ουσιαστικά χρηματιστηριακή εταιρεία που θα της προσφέρει τις υπηρεσίες της σε σχετικά χαμηλές τιμές, η δε χρηματιστηριακή εταιρεία έχει εξασφαλισμένο κύκλο εργασιών.

Ασφαλιστικές εταιρείες

Οι σύγχρονοι τραπεζικοί όμιλοι επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους και στον τομέα των τραπεζοασφαλειών. Πολλές τράπεζες επιχειρούν να αξιοποιήσουν τα κοινά δίκτυα διανομής με ασφαλιστικές εταιρείες, οι οποίες είναι θυγατρικές τους ή με τις οποίες απλώς συνεργάζονται, και να προωθήσουν νέα σύνθετα καταθετικά ή επενδυτικά προϊόντα που συνδέονται με συνταξιοδοτικά προγράμματα.

Η ασφάλιση είναι η σύμβαση εκείνη με την οποία μια ασφαλιστική εταιρεία υποχρεούται έναντι ασφαλιστρού να αποζημιώσει τις απώλειες ή τις ζημιές που είναι ενδεχόμενο να συμβούν στον ασφαλισμένο υπό ορισμένους κινδύνους, ρητά αναφερόμενους. Υπάρχουν διάφορες κατηγορίες ασφαλίσεων, που περιλαμβάνουν από ασφαλίσεις κλοπής, σεισμών, βλαβών μέχρι προσωπικές ασφαλίσεις ασθένειας, ζωής και ατυχημάτων.

5.9 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ

Η ηλεκτρονική τραπεζική ή διαφορετικά, το e-banking, περιλαμβάνει όλες εκείνες τις τραπεζικές συναλλαγές που διενεργούνται μέσω ηλεκτρονικών μέσων. Διαχωρίζεται στο:

- Mobile Banking, όπου ηλεκτρονικό μέσο είναι το κινητό τηλέφωνο,
- Phone Banking, όπου ηλεκτρονικό μέσο είναι το τηλέφωνο (24ωρη εξυπηρέτηση πελατών). Η εξυπηρέτηση γίνεται μέσω τηλεφώνου με δύο τρόπους είτε συνδεδεμένος με κάποιον αντιπρόσωπο είτε συνδεδεμένος με αυτόματη τηλεφωνητή που σε καθοδηγεί στην επιλογή της υπηρεσίας που επιθυμείς, και
- Internet Banking, όπου οι τραπεζικές συναλλαγές διενεργούνται μέσω διαδικτύου. Είναι η πιο διαδεδομένη μορφή της ηλεκτρονικής τραπεζικής και προσφέρει πλήθος υπηρεσιών. «Μεταφέρει» την ίδια την τράπεζα στην οθόνη του υπολογιστή μέσω του διαδικτύου, με άμεση πρόσβαση σε τραπεζικούς λογαριασμούς, προσφέροντας τη δυνατότητα διεκπεραίωσης συναλλαγών, παρακολούθησης της

πορείας χαρτοφυλακίων, εξόφλησης λογαριασμών ΔΕΚΟ και πιστωτικών καρτών, καθώς και πλήθος άλλων υπηρεσιών.

Οι πελάτες ωφελούνται σημαντικά από τη χρήση των υπηρεσιών e-banking, καθώς τους παρέχεται η δυνατότητα να διεκπεραιώνουν ένα μεγάλο μέρος των συναλλαγών τους με την τράπεζα εύκολα, γρήγορα και με ασφάλεια 24 ώρες το 24ωρο, 365 μέρες το χρόνο. Ωστόσο, ωφελημένη είναι η κάθε τράπεζα που έχει σχεδιάσει και προσφέρει τη δυνατότητα διενέργειας τραπεζικών συναλλαγών μέσω του διαδικτύου. Η σημαντική μείωση του κόστους είναι ο πιο σοβαρός λόγος υιοθέτησης του e-banking. Στον πίνακα 2 που ακολουθεί βλέπουμε το κόστος ανά συναλλαγή για διάφορες εναλλακτικές μεθόδους συναλλαγών.

Πίνακας 2	
Συναλλαγή μέσω:	Κόστος ανά συναλλαγή
Γκισέ σε υποκατάστημα	0,94 Ευρώ
Τηλεφώνου	0,50 Ευρώ
Αυτόματης Ταμειακής Μηχανής (ATM)	0,24 Ευρώ
Διαδικτύου (Internet)	0,03 Ευρώ
Πηγή: Αποστολόπουλος, 2004	

Επομένως, με το e-banking ωφελείται σημαντικά η τράπεζα, λόγω μείωσης κόστους και χρόνου εξυπηρέτησης αλλά και ο καταναλωτής, αφού μπορεί να ενημερωθεί για κάθε προϊόν ή υπηρεσία ανέξοδα και χωρίς χρόνους αναμονής. Συχνό είναι και το φαινόμενο των προσφορών ή της εφαρμογής ευνοϊκότερων όρων στην παροχή προϊόντων μέσω διαδικτύου, γεγονός που από μόνο του είναι ικανό να προσελκύσει σημαντική μερίδα καταναλωτών που αναζητούν προσφορές.

Οι βασικότερες υπηρεσίες που έχουν μέσω διαδικτύου είναι οι εξής:

- Πληροφορίες υπολοίπων για τους τηρούμενους λογαριασμούς
- Μεταφορές ποσών μεταξύ των τηρούμενων λογαριασμών του ιδίου νομίσματος
- Πληροφορίες σχετικά με τις πρόσφατες κινήσεις των τηρούμενων λογαριασμών
- Δυνατότητα έκδοσης και αποστολής παλαιότερων κινήσεων των τηρούμενων λογαριασμών

- Παραγγελία μπλοκ επιταγών
- Δυνατότητα υποβολής αίτησης για ανάκληση επιταγών ή ολόκληρου μπλοκ επιταγών
- Εντολές αγοροπωλησίας μετοχών
- Ενημέρωση για την κίνηση των προσωπικών αμοιβαίων κεφαλαίων
- Δυνατότητα υποβολής αιτήσεων εμβασμάτων
- Αλλαγή του απόρρητου αριθμού PIN
- Προσωπικά μηνύματα

Σύμφωνα με έρευνες, όλο και περισσότεροι ιδιώτες αλλά και επιχειρήσεις στην Ελλάδα προτιμούν να διεκπεραιώνουν τις τραπεζικές του συναλλαγές μέσω διαδικτύου.

Ωστόσο, παρά τις εξελιγμένες μεθόδους για την διασφάλιση των τραπεζικών συναλλαγών, η συχνότητα των ηλεκτρικών επιθέσεων αυξάνεται καθημερινά μια και όλο και περισσότερες τράπεζες παρέχουν στους πελάτες τους on-line υπηρεσίες. Η αύξηση αυτή δεν είναι τεράστια, εντούτοις όμως αποτελεί ένα ανησυχητικό φαινόμενο μια και πολλοί θεωρούν τις οικονομικές πληροφορίες που τους αφορούν άκρως απόρρητες και διατηρούν μια επιφυλακτική στάση απέναντι σε διαδικασίες που τις καθιστούν ευάλωτες στο ευρύ κοινό, όπως είναι το e-banking.

Στοιχεία για το ηλεκτρονικό έγκλημα δεν κοινοποιούνται δημοσίως, αλλά υπολογίζεται ότι στις Η.Π.Α. χάνονται ετησίως περίπου 11 δισεκατομμύρια δολάρια από εταιρείες και καταναλωτές λόγω αυτής της μορφής εγκλήματος (www.go-online.gr). Το μεγαλύτερο μέρος προέρχεται από οικονομικά ιδρύματα. Μάλιστα το μεγαλύτερο μέρος των ζημιών δεν προκύπτει από τις κλοπές χρημάτων, αλλά από έξοδα που κάνουν οι εταιρείες μετά από τέτοιου είδους επιθέσεις, προκειμένου να διασφαλίσουν τα συστήματά τους ώστε να μην ξανασυμβούν. Ειδικοί σε θέματα ασφάλειας έχουν υπολογίσει ότι μια τράπεζα μπορεί να ξοδέψει μέχρι και 1 εκατομμύριο δολάρια σε εξοπλισμό και συμβούλους ασφάλειας προκειμένου να διορθώσει τις ατέλειες και να κλείσει τις «τρύπες» στο σύστημά της.

5.10 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΟΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Όπως προαναφέραμε στο κεφάλαιο 3 το σύμφωνο της Βασιλείας έχει θεσπιστεί με σκοπό να έχουν όλες οι τράπεζες κοινό άξονα κίνησης, για τον λόγο αυτό δεν υπάρχουν πολλές και ουσιαστικές διαφορές ανάμεσα στις τράπεζες στον λειτουργικό τομέα.

Όλες οι εμπορικές τράπεζες άσχετα από το αν είναι δημόσιες ή

ιδιωτικές κάνουν τις ίδιες λειτουργίες, εκεί που εντοπίζεται διαφορά είναι στις συνεταιριστικές τράπεζες. Η σημαντικότερη λοιπόν διαφορά είναι ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες δεν ασχολούνται καθόλου με το συνάλλαγμα. Δηλαδή δεν ασχολούνται με εμβάσματα εξωτερικού, δεν έχουν καταθέσεις συναλλάγματος συνεπώς δεν αγοράζουν, δεν πωλούν και δεν δανείζουν συνάλλαγμα, επίσης όσον αφορά τα εμβάσματα εσωτερικού τα πραγματοποιούν μέσω άλλων «βοηθητικών» εταιριών (Western Union κ.α.). Άλλη μια διαφορά είναι ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες δεν διαθέτουν θησαυροφυλάκιο επομένως δεν διαθέτουν και θυρίδες. Μεγάλο μειονέκτημα των συνεταιριστικών τραπεζών είναι ότι δεν μπορούν να διαθέσουν εξειδικευμένα προϊόντα (factoring, forfaiting, leasing), τέλος επειδή ακριβώς είναι συνεταιριστικές τράπεζες δεν μπορούν να έχουν θυγατρικές εταιρίες (ασφαλιστικές, χρηματιστηριακές κ.τ.λ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά τη συμμόρφωση των τραπεζών με το Σύμφωνο της Βασιλείας, παρατηρούμε ελάχιστες διαφορές στον τρόπο οργάνωσης και διοίκησής τους, ανεξάρτητα από το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους. Κατά τη διάρκεια της συγγραφής της παρούσας πτυχιακής εργασίας, συνομιλήσαμε με πολλούς υπαλλήλους τραπεζών, καθώς και με πελάτες τους. Οι ουσιαστικές διαφορές που εντοπίσαμε αφορούν τις τραπεζικές λειτουργίες και το προσωπικό των καταστημάτων.

Αναλυτικότερα, το διεθνές τραπεζικό περιβάλλον, τα τελευταία χρόνια χαρακτηρίζεται από σημαντικές εξελίξεις, οι οποίες διαμόρφωσαν νέες παραμέτρους στη δομή και στον τρόπο λειτουργίας του. Οι εξελίξεις στην τεχνολογία, με το άνοιγμα των αγορών με την παγκοσμιοποίηση, σε συνδυασμό με την χρηματοπιστωτική απελευθέρωση ουσιαστικά από τον Ιανουάριο του 2001, έχουν συμβάλει σε ένα πιο ανταγωνιστικό περιβάλλον, στο οποίο οι τράπεζες ανταποκρίνονται ικανοποιητικά με την εισαγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών και τον εκσυγχρονισμό του τεχνολογικού τους εξοπλισμού. Σήμερα η αφοσίωση στις τράπεζες μειώνεται αισθητά λόγω της έντασης του ανταγωνισμού και παράλληλα η συμπεριφορά των καταναλωτών έχει αλλάξει καθώς είναι περισσότερο απαιτητικοί από το παρελθόν, ενώ οι ανάγκες μεταβάλλονται διαρκώς. Η νέα αντίληψη για την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος είναι η διατήρηση πιστών πελατών η οποία επιτυγχάνεται μέσω της προσφοράς ποιοτικών προϊόντων που ικανοποιούν τις εξειδικευμένες ανάγκες. Η εφαρμογή των αρχών του marketing και η υιοθέτηση στρατηγικών για την προσέλκυση των πελατών αποτελούν βασικότερες επιδιώξεις των τραπεζών.

Ο ανταγωνισμός που δέχτηκαν οι εγχώριες τράπεζες και η έντονη ανταγωνιστική απειλή από τραπεζικούς ομίλους, τις οδήγησε να προχωρήσουν στην αναγκαία εξυγίανση διάσπαρτων δραστηριοτήτων τους και να επεκταθούν σε όλο το εύρος της χρηματοοικονομικής αγοράς. Αυτό ήταν αναγκαίο καθώς η αγορά είχε μικρό μέγεθος και λίγες δυνατότητες χρησιμοποίησης των ίδιων τραπεζικών δικτύων για την προσφορά ενός μεγάλου εύρους χρηματοοικονομικών προϊόντων.

Η νοοτροπία των Ελλήνων καταναλωτών έχει αλλάξει πια. Για το λόγο αυτό και η ποιότητα των υπηρεσιών είναι πάρα πολύ σημαντική για την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Οι τράπεζες έχουν προχωρήσει σε αυτοματοποίηση των υπηρεσιών που προσφέρουν, για καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών τους και παρέχουν προϊόντα και υπηρεσίες με ηλεκτρονικά μέσα ή ηλεκτρονική πρόσβαση, χρησιμοποιώντας εναλλακτικά κανάλια όπως είναι το διαδίκτυο και τα κέντρα τηλεφωνικής εξυπηρέτησης, σύμφωνα με τις διεθνείς τάσεις. Στη χώρα μας, η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής τραπεζικής δεν έχει ακολουθήσει ακόμα το ρυθμό διεύθυνσης άλλων κρατών

κυρίως λόγω της περιορισμένης χρήσεως των ηλεκτρονικών υπολογιστών στην ελληνική κοινωνία και του υψηλού (ακόμα!!) κόστους πρόσβασης στο διαδίκτυο.

Σύμφωνα με τους καταναλωτές, οι παράγοντες που τους επηρεάζουν για να αλλάξουν τράπεζα συνεργασίας είναι συνήθως οι υψηλές επιβαρύνσεις, η απουσία του αισθήματος ασφάλειας στις συναλλαγές, το υψηλό κόστος δανείων και καρτών και η έλλειψη αξιοπιστίας. Επίσης, σημαντικό θεωρούν το γεγονός της μη τήρησης υποσχέσεων, οι χαμηλές αποδόσεις καταθετικών λογαριασμών, η χρονοβόρα διεκπεραίωση υποθέσεων, η καθυστερημένη ανταπόκριση στα αιτήματα, η ανεπάρκεια δικτύου ATM, οι μη πεπειραμένοι υπάλληλοι, η έλλειψη μεγάλου δικτύου καταστημάτων, η μη ευπρεπή συμπεριφορά και η εμφάνιση του προσωπικού, η έλλειψη εξατομικευμένης προσοχής, η έλλειψη ποικιλίας προϊόντων και η καθυστέρηση υιοθέτησης της νέας τεχνολογίας.

Σχετικά με τον βασικό στόχο της εργασίας μας, μεταξύ ιδιωτικών και κρατικών τραπεζών, οι καταναλωτές στηρίζουν εξίσου και τα δύο είδη στους τομείς ευκολία χρήση ATM, ακρίβεια στην τήρηση λογαριασμών, ακρίβεια στην παρουσίαση κίνησης λογαριασμών και καλή φήμη. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει διαφορά στην εχεμύθεια μεταξύ των δημοσίων και των ιδιωτικών τραπεζών.

Οι δημόσιες τράπεζες υπερτερούν στα λογικά έξοδα που επιβαρύνουν τους λογαριασμούς, στη χορήγηση εξηγήσεων για τις επιβαρύνσεις, στο αίσθημα ασφάλειας, στην απουσία λαθών στις παρεχόμενες υπηρεσίες, στην καλή φήμη, στην εμπιστοσύνη και στον επαρκή αριθμό ATM.

Οι ιδιωτικές τράπεζες αξιολογούνται θετικότερα για τον σύγχρονο εξοπλισμό τους, για τον μικρό χρόνο αναμονής, για την ποικιλία των προϊόντων που συμβαδίζουν με τις εξελίξεις, για την εκπαίδευση του προσωπικού, για το αποδοτικό περιβάλλον εργασίας και για τις προσωπικές σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των υπαλλήλων και των πελατών.

6.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Μετά από την έρευνά μας για την πτυχιακή αυτή, θελήσαμε να κάνουμε τις προτάσεις μας σχετικά με την οργάνωση, διοίκηση και λειτουργία των τραπεζών.

Οι δημόσιες τράπεζες θα πρέπει να ενισχυθούν με άτομα με μεγαλύτερη κατάρτιση, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού τους είναι χρόνια σε αυτές τις θέσεις χωρίς να έχουν περάσει από σεμινάρια για να εναρμονιστούν με τις επιταγές της σύγχρονης τραπεζικής. Ακόμη, θα πρέπει να αλλάξουν τον συγκεντρωτικό χαρακτήρα τους στο κομμάτι της διοίκησης και να αποσυμφορήσουν από ευθύνες τους Διοικητές τους, δίνοντας περισσότερες αρμοδιότητες σε Διευθυντές.

Αντίστοιχα οι ιδιωτικές, χρειάζεται να ενισχύσουν την φήμη τους, διαφημίζοντας την άρτια εκπαίδευση του προσωπικού τους και τη συνεχή επιμόρφωσή του. Κάτι τέτοιο θα δώσει κίνητρο στους καταναλωτές να τις εμπιστευτούν εξίσου με τις δημόσιες.

Από άποψη τραπεζικών λειτουργιών, η πρότασή μας είναι να εστιάσουν οι δημόσιες στα υπέρ των ιδιωτικών και αντίστροφα, έτσι ώστε να

πετύχουμε ένα αρκετά ανταγωνιστικό τραπεζικό περιβάλλον, που θα συμβαδίζει με τις σύγχρονες τραπεζικές μεθόδους.

Κλείνοντας, πρέπει να επισημανθεί η ανάγκη ανάπτυξης συστημάτων καταγραφής των πεποιθήσεων των καταναλωτών και παρακολούθησης των ιδιαίτερων αναγκών, εκ μέρους των τραπεζικών ιδρυμάτων. Έτσι μόνο θα τους δοθεί η δυνατότητα να βελτιώσουν την ποιότητα των υπηρεσιών τους και να ικανοποιήσουν τους καταναλωτές, ώστε να ενισχύσουν τη θέση τους στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον.

7 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

7.1 ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Με τη σταδιακή ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και του τραπεζικού συστήματος, οι Τράπεζες της χώρας αναγνώρισαν την ανάγκη για πρόσβαση σε ακριβή δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς, αφού κατέστη σαφές ότι τέτοιες πληροφορίες συμβάλλουν στην προστασία της πίστης και στη μείωση των επισφαλειών προς όφελος του τραπεζικού συστήματος και των ίδιων των συναλλασσομένων. Για το σκοπό αυτό το σύνολο, σχεδόν, των ελληνικών Τραπεζών ίδρυσε την εταιρεία Τειρεσίας στην οποία και ανετέθη η ανάπτυξη και διαχείριση ενός αξιόπιστου Αρχείου Δεδομένων Οικονομικής Συμπεριφοράς.

Η Τειρεσίας συστάθηκε αρχικά ως μη κερδοσκοπική εταιρεία και από το Σεπτέμβριο του 1997, λειτουργεί ως ανώνυμη εταιρεία, διατηρώντας αμιγώς τη φιλοσοφία της μη κερδοσκοπικής εταιρείας, αλλά εξασφαλίζοντας παράλληλα τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξή της.

Σήμερα, η Τειρεσίας ΑΕ εξειδικεύεται στη συγκέντρωση και διάθεση πληροφοριών οικονομικής συμπεριφοράς, για επιχειρήσεις και ιδιώτες, μέσω αξιόπιστων πληροφορικών συστημάτων. Παράλληλα, η εταιρεία αναπτύσσει νέα διατραπεζικά πληροφορικά συστήματα, ενώ ταυτόχρονα παρέχει υπηρεσίες ενημέρωσης και επαφής με τους άμεσα ενδιαφερομένους.

7.1.1 ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΕΙΡΕΣΙΑ

Με συνέπεια στη φιλοσοφία της, η Τειρεσίας ΑΕ εστιάζει στην εξασφάλιση της ορθότητας και αξιοπιστίας των δεδομένων των συστημάτων της, έτσι ώστε, αφενός να υπηρετεί την αποστολή της, δηλαδή να συμβάλλει στην προστασία της τραπεζικής πίστης και στην εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών και, αφετέρου να εξασφαλίζεται η προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη.

Για την επίτευξη της αποστολής της, η Τειρεσίας ΑΕ, με πλήρη συναίσθηση της ευθύνης για το έργο δημοσίου συμφέροντος που επιτελεί και σύμφωνα με τον Κανονισμό Επεξεργασίας Δεδομένων του αρχείου της (ΚΕΔ), εφαρμόζει απαραίτητα αρχές λειτουργίας, όπως:

- η απόλυτη διαφάνεια των κανόνων λειτουργίας του Αρχείου δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς και την απεργκλιτη εφαρμογή τους
- η απόλυτη εξασφάλιση του αδιάβλητου του Αρχείου, η πρόσβαση στο οποίο ελέγχεται με μηχανισμούς ασφαλείας
- ο σεβασμός και την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη και η παροχή προς αυτόν κάθε δυνατής συνδρομής σχετικά με δεδομένα που τον αφορούν
- η εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Ν. 2472/97)

- η εφαρμογή του άρθρου 40 του Ν. 3259/04
- ο επικουρικός ρόλος των δεδομένων του Αρχείου, αφού η Τειρεσίας ΑΕ δεν προβαίνει σε εκτίμηση, κρίση ή άλλη αξιολόγηση των δεδομένων αυτών. Η αξιολόγησή τους γίνεται αποκλειστικά από τον αποδέκτη τους.

7.1.2 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΕΙΡΕΣΙΑ

Στοχεύοντας στην προαγωγή της τραπεζικής και εμπορικής πίστης η Τειρεσίας ΑΕ πιστή στους στόχους και στις αρχές που διέπουν την αποστολή της, έχει αναπτύξει αξιόπιστα διατραπεζικά πληροφορικά συστήματα και υπηρεσίες, όπως:

1. Αρχείο Δεδομένων και Σύστημα Οικονομικής Συμπεριφοράς (ΣΟΣ)
2. Αρχείο Ταυτοτήτων/Διαβατηρίων που έχουν απολεσθεί ή κλαπεί
3. Επικοινωνία με άλλες βάσεις δεδομένων
4. Σύστημα Συγκέντρωσης Κινδύνων

Παράλληλα, η Τειρεσίας ΑΕ παρακολουθεί τις ανάγκες για ενημέρωση που δημιουργούνται καθημερινά στον τραπεζικό χώρο και ανταποκρίνεται με συνεχή έρευνα και αναζήτηση νέων πηγών και μέσων πληροφόρησης. Αυστηρή προϋπόθεση για την ανάπτυξη οποιασδήποτε νέας υπηρεσίας είναι πάντα η διασφάλιση της τήρησης των αρχών στις οποίες βασίζεται η εταιρεία και των σχετικών αποφάσεων της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

7.1.3 ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΕΙΡΕΣΙΑ

Βασικοί σκοποί της Τειρεσίας ΑΕ είναι:

1. Η ανάπτυξη και λειτουργία πληροφοριακών συστημάτων, με αποστολή:

- Την προαγωγή και προστασία του θεσμού της τραπεζικής πίστης
- Την εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών και συνεπώς, την ομαλή

λειτουργία της αγοράς

- Τη συμβολή της στη μείωση των επισφαλειών προς όφελος του τραπεζικού συστήματος και των συναλλασσομένων
2. Η διαχείριση και διάθεση των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται από τα πληροφοριακά της συστήματα.

7.2 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ

Ο Τραπεζικός Μεσολαβητής είναι ένας ανεξάρτητος θεσμός. Δημιουργήθηκε από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών με σκοπό να εξετάζει δίκαια, αμερόληπτα και με διαφανείς διαδικασίες τις διαφορές των συναλλασσομένων με τις τράπεζες και να επιδιώκει τη φιλική διευθέτησή τους. Το Γραφείο του Τραπεζικού Μεσολαβητή λειτουργεί από την 15.3.1999. Ο Τραπεζικός Μεσολαβητής συμμετέχει στο Δίκτυο Εξωδικαστικών Διασυνοριακών Καταγγελιών στον Τομέα των Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (FIN-NET) και ως συνδεδεμένο μέλος στο International Ombudsman Institute.

Τι εξετάζει:

Ο Τραπεζικός Μεσολαβητής εξετάζει δωρεάν παράπονα ή διαφορές που σχετίζονται με την παροχή από τις τράπεζες που συμμετέχουν στο θεσμό υπηρεσιών σε ιδιώτες. Συνεπώς στην αρμοδιότητα του θεσμού δεν εμπίπτουν διαφορές που προκύπτουν από τραπεζικές συναλλαγές που αφορούν την επαγγελματική δραστηριότητα ιδιωτών καθώς και νομικά πρόσωπα.

Τι δεν εξετάζει ο Τ.Μ. :

1. Ο Τ.Μ. δεν εξετάζει παράπονα ή διαφορές που εντάσσονται στις εξής περιπτώσεις:
2. Γεγονότα που συνέβησαν πριν από την 15/3/1999, δηλαδή πριν λειτουργήσει ο θεσμός του Τ.Μ.
3. Παράπονα για τα οποία δεν έχετε απευθυνθεί στην τράπεζά σας (υπεύθυνος καταστήματος, υπηρεσία πελατών).
4. Παράπονα που προέρχονται από ιδιώτες και σχετίζονται με την επαγγελματική τους δραστηριότητα ή από νομικά πρόσωπα.
5. Παράπονα που υποβάλλονται στον Τραπεζικό Μεσολαβητή μετά από 1 μήνα από την απάντηση της Υπηρεσίας Πελατών της τράπεζας ή από την πάροδο των 10 εργασίμων ημερών χωρίς απάντηση.
6. Παράπονα που υποβάλλονται στον Τραπεζικό Μεσολαβητή μετά από 3 μήνες αφότου συνέβη το γεγονός που τα προκάλεσε, εκτός αν αποδειχθεί ότι δεν μπορούσατε, με τη δέουσα επιμέλεια, να το γνωρίζατε νωρίτερα. Σε κάθε περίπτωση πάντως ο Τραπεζικός Μεσολαβητής δεν εξετάζει παράπονα που υποβάλλονται μετά από 1 χρόνο αφότου συνέβη το γεγονός που τα προκάλεσε.
7. Παράπονα που αποτελούν ήδη αντικείμενο δικαστικής επιδίωξης.
8. Διαφορές που διευθετήθηκαν ήδη με την τράπεζα.
9. Παράπονα που σχετίζονται με τη γενική επιχειρηματική πολιτική ή πρακτική μιας τράπεζας.
10. Θέματα γενικής πληροφόρησης για τις τράπεζες και τις υπηρεσίες που παρέχουν.
11. Παράπονα των οποίων έχει ήδη επιληφθεί ο Τραπεζικός Μεσολαβητής, εκτός αν υπάρχουν νέα στοιχεία.
12. Θέματα που σχετίζονται με αποφάσεις μιας τράπεζας που ενεργεί ως εκτελεστής διαθήκης ή καταπιστεύματος ή ως διαχειριστής περιουσίας.

13. Παράπονα στα οποία εμπλέκονται ποινικά αδικήματα που διώκονται αυτεπάγγελα.

7.3 ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΣ

7.3.1 Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Εταιρεία ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ (ΔΙΑΣ) Α.Ε. ιδρύθηκε στις 28 Ιουνίου 1989, με πρωτοβουλία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. Μέτοχοι της Εταιρείας είναι μόνον πιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένης και της Τράπεζας της Ελλάδος.

7.3.2 ΠΑΓΙΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Η Εταιρεία ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Ε. διαθέτει ιδιόκτητες κτιριακές εγκαταστάσεις 5.200 τ.μ. Το κτίριο έχει σχεδιαστεί με προδιαγραφές υψηλής ασφάλειας και η πρόσβαση σ' αυτό είναι ελεγχόμενη, μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων.

7.3.3 ΧΡΗΣΤΕΣ

Χρήστες των συστημάτων της ΔΙΑΣ Α.Ε. είναι οι τράπεζες και οι πελάτες τους.

7.3.4 ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της Εταιρείας είναι η ανάπτυξη και διαχείριση προηγμένων Διατραπεζικών Συστημάτων Πληρωμών, τα οποία συμβάλλουν:

- Στον εκσυγχρονισμό των συναλλαγών
- Στη μείωση χρήσης μετρητών
- Στην αποφυγή ληστειών
- Στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών
- Στη μείωση του κόστους προς όφελος του κοινού, των επιχειρήσεων, των Τραπεζών και του Δημοσίου.

7.3.5 Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Η Εταιρεία διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο, την προεδρία του οποίου ασκεί Υποδιοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, ενώ συμμετέχουν σ' αυτό Υποδιοικητές και Γενικοί Διευθυντές εννέα τραπεζών, που καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα του τραπεζικού χώρου και αντιπροσωπεύουν πάνω από

το 90% της τραπεζικής αγοράς. Συμμετέχει, επίσης, ο Διευθύνων Σύμβουλος της Εταιρείας και ο Γενικός Γραμματέας της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.

Τα Συστήματα Πληρωμών της ΔΙΑΣ Α.Ε. χρησιμοποιούνται για πληρωμές, κυρίως μικρής αξίας (retail συναλλαγές), που καλύπτουν κατά βάση συναλλαγές με κάρτες, δόσοληψίες πληρωμής των υποχρεώσεων των επιχειρήσεων και του Δημοσίου (μισθοί, συντάξεις κ.λ.π.) καθώς και εισπράξεις των απαιτήσεών τους (από παροχή υπηρεσιών τηλεπικοινωνίας, ενέργειας, ύδρευσης, από απαιτήσεις φόρων) κ.λ.π.

7.3.6 ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ / ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Τα συστήματα της ΔΙΑΣ Α.Ε. ως net συστήματα πληρωμών, προβαίνουν σε εκκαθάριση των συναλλαγών και συμψηφισμό στο τέλος της εργάσιμης ημέρας. Τα αποτελέσματα του συμψηφισμού διαβιβάζονται μέσω του συστήματος TARGET στην Τράπεζα της Ελλάδος για αυθημερόν συνολικό διακανονισμό.

7.3.7 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Τα συστήματα της ΔΙΑΣ Α.Ε. έχουν χαρακτηριστεί ως συστήματα χαμηλού κινδύνου και ως εκ τούτου έχουν ληφθεί τα προβλεπόμενα μέτρα διαχείρισης ανάλογου κινδύνου, όπως καθορισμός ορίων αξίας για κάθε σύστημα σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητές του. Πέραν όμως αυτών, πληρούνται επίσης ορισμένες από τις "Βασικές Αρχές για τα Συστημικώς Σημαντικά Συστήματα Πληρωμών" που έχει θεσπίσει η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών.

Ο διακανονισμός γίνεται αυθημερόν στην Τράπεζα της Ελλάδος. Ο συμψηφισμός καθίσταται οριστικός μετά το διακανονισμό του. Η εντολή για εκτέλεση του συμψηφισμού καθίσταται ανέκκλητη από την εισαγωγή της στο σύστημα TARGET.

7.3.8 ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Τα μηνύματα που χρησιμοποιούνται είναι είτε on line real time, είτε file transfer (batch), ανάλογα με την τεχνολογική υποδομή και τις απαιτήσεις κάθε συστήματος. Χρησιμοποιούμενα πρότυπα:

- Τα πρότυπα σύνταξης των μηνυμάτων είναι παραπλήσια των προτύπων SWIFT και ISO και έχουν συνταχθεί για να καλύπτουν τις ανάγκες της ΔΙΑΣ Α.Ε. και των τραπεζών.

7.3.9 ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ (αρχείων και μηνυμάτων)

Τα αρχεία και τα μηνύματα που ανταλλάσσονται μέσω συστημάτων είναι κρυπτογραφημένα και πιστοποιημένα με βάση τα διεθνή πρότυπα ISO.

7.3.10 ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΔΙΑΛΕΙΠΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Η ΔΙΑΣ Α.Ε. εξασφαλίζει την αδιάλειπτη λειτουργία της, σε περίπτωση καταστροφικού γεγονότος, μέσω Κέντρου Αποκατάστασης Εφαρμογών, που είναι εγκατεστημένο σε άλλη Τράπεζα, επιλεγμένη για να καλύπτει τις ειδικές ανάγκες των συστημάτων. Χρησιμοποιείται η μέθοδος mirroring, σύμφωνα με την οποία σε πραγματικό χρόνο (real time) κάθε κίνηση των συστημάτων της ΔΙΑΣ Α.Ε. αποτυπώνεται και στο εφεδρικό κέντρο της.

7.3.11 ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

Η ΔΙΑΣ Α.Ε. συνδέεται ηλεκτρονικά με όλες τις τράπεζες, την Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς επίσης και με ορισμένους φορείς και επιχειρήσεις, πελάτες των τραπεζών.

7.3.12 ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΕΛΑΤΩΝ

Στη διάθεση των χρηστών της ΔΙΑΣ Α.Ε. βρίσκεται το Γραφείο Εξυπηρέτησης Πελατών, το οποίο λειτουργεί σύμφωνα με τις ανάγκες των Συστημάτων της.

7.3.13 ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Για όλα τα συστήματα προβλέπεται διαδικασία διαχείρισης αμφισβητήσεων και επίλυσης διαφορών. Κάθε διαφορά, που δεν μπορεί να διευθετηθεί φιλικώς μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, εισάγεται στη Διαιτητική Επιτροπή Επίλυσης Διαφορών.

7.3.14 ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΦΥΛΑΞΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Τα συστήματα της εταιρείας παρέχουν την απαραίτητη πληροφόρηση στα συμμετέχοντα μέλη. Η φύλαξη ιστορικών δεδομένων εξασφαλίζεται σύμφωνα με τις ανάγκες των συστημάτων και τις απαιτήσεις του νόμου.

7.3.15 ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΣ

7.3.15.1 Διατραπεζικό Σύστημα Συμψηφισμού Επιταγών (DIASCHEQUE)

Το Σύστημα αφορά στον Ηλεκτρονικό Συμψηφισμό των επιταγών σε ευρώ, που αγοράζουν οι τράπεζες.

Σκοπός του Συστήματος είναι ο αυθημερόν ηλεκτρονικός συμψηφισμός των επιταγών, που αγοράζει μια τράπεζα και σύρονται σε βάρος των άλλων τραπεζών και ο αυθημερόν διακανονισμός τους στην Τράπεζα της Ελλάδος, με τα ποσά που προκύπτουν από την εκκαθάριση των επιταγών.

Το DIASCHEQUE λειτουργεί με την αρχή του check truncation, σύμφωνα με την οποία το τραπεζικό κατάστημα αγοράς της επιταγής δεν διακινεί περαιτέρω το σώμα της επιταγής, αλλά αποστέλλει στη ΔΙΑΣ Α.Ε., μέσω του ηλεκτρονικού κέντρου της τράπεζάς του, ηλεκτρονικό μήνυμα με τα στοιχεία της (αριθμό λογαριασμού, αριθμό επιταγής, ποσό, και ημερομηνία έκδοσης).

ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Η μη φυσική διακίνηση της επιταγής
- Η μείωση του λειτουργικού κόστους
- Η αυθημερόν χρέωση του λογαριασμού του εκδότη
- Ο αυθημερόν συμψηφισμός
- Η μείωση του πιστωτικού κινδύνου
- Η μείωση του κόστους χρήματος

7.3.15.2 Διατραπεζικό Σύστημα Πληρωμής Αποδοχών και λοιπών Υποχρεώσεων (DIASPAY)

Το Σύστημα εξυπηρετεί μαζικές πληρωμές Φορέων και Επιχειρήσεων, όπως πληρωμή μισθών, συντάξεων, μερισμάτων, επιδομάτων κ.λ.π.

Σκοπός του συστήματος είναι να προσφέρει τη δυνατότητα σε κάθε φορέα (Δημόσιο, ευρύτερο Δημόσιο, Επιχείρηση, Οργανισμό) να διενεργεί μαζικά, πληρωμές προς τρίτους (πληρωμή μισθών, συντάξεων, μερισμάτων, επιδομάτων κ.λ.π.) με πίστωση των λογαριασμών των δικαιούχων σε οποιαδήποτε τράπεζα επιθυμεί ο δικαιούχος.

ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Για τους φορείς και τις επιχειρήσεις :

- Η απλούστευση των διαδικασιών πληρωμής
- Η αυτοματοποίηση των εργασιών
- Η κατάργηση της μεταφοράς μετρητών
- Ο αποκλεισμός των ληστειών
- Η μείωση του λειτουργικού κόστους

Για τους δικαιούχους:

- Η ευχέρεια επιλογής της τράπεζας, με την οποία επιθυμούν να συνεργάζονται
- Η αποφυγή συνωστισμού και ταλαιπωρίας
- Η άμεση πίστωση των χρημάτων τους σε έντοκο λογαριασμό
- Η δυνατότητα μερικής ή ολικής ανάληψης των χρημάτων τους από τα ΑΤΜ των τραπεζών καθ' όλο το 24ωρο

7.3.15.3 Διατραπεζικό Σύστημα Κίνησης Κεφαλαίων (DIASTRANSFER)

Σκοπός του Συστήματος είναι να εξυπηρετεί εντολές πελατείας των τραπεζών για τη μεταφορά κεφαλαίων από την τράπεζα του εντολέα στην τράπεζα του δικαιούχου, για πίστωση λογαριασμού ή πληρωμή σε μετρητά. Εντολές και δικαιούχοι μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα του Δημόσιου ή Ιδιωτικού τομέα.

ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Ασφάλεια, ταχύτητα και αποφυγή ταλαιπωρίας
- Αυθημερόν πίστωση του λογαριασμού του δικαιούχου της εντολής ή το αργότερο την επομένη της επίδοσης
- Μείωση του λειτουργικού κόστους
- Μείωση του κόστους χρήματος
- Καλύτερη διαχείριση των διαθέσιμων από τον εντολέα, το δικαιούχο και τις τράπεζες

7.3.15.4 Διατραπεζικό Σύστημα Διασύνδεσης ATM (DIASATM)

Το Σύστημα DIASATM διασυνδέει τα δίκτυα των ATM όλων των τραπεζών με σκοπό να προσφέρει στους καταθέτες των τραπεζών τη δυνατότητα να αναλαμβάνουν μετρητά από οποιοδήποτε ATM, οποιασδήποτε τράπεζας, με τη χρήση της κάρτας τους και του προσωπικού κωδικού τους αριθμού. Μέσω του Συστήματος είναι δυνατή:

- Ανάληψη μετρητών (μέχρι του ποσού των 600 ευρώ ημερησίως)
- Ερώτηση υπολοίπου

ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Ανάληψη χρημάτων από οποιαδήποτε τράπεζα
- Ανάληψη χρημάτων σε οποιαδήποτε περιοχή στην οποία υπάρχει έστω και ένα ATM τράπεζας
- Ανάληψη χρημάτων καθ' όλο το 24ωρο
- Κέρδος χρόνου

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ATM ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η ΔΙΑΣ Α.Ε. παρέχει λειτουργική υποστήριξη και διαχείριση του δικτύου των ATM όλων των τραπεζών το επιθυμούν.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται στην εξυπηρετούμενη τράπεζα από τη ΔΙΑΣ Α.Ε. είναι:

- Ανάληψη μετρητών
- Ερώτηση υπολοίπου
- Κατάθεση σε λογαριασμό

- Μεταφορές μεταξύ λογαριασμών

ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Δυνατότητα ανάπτυξης δικτύου ΑΤΜ από οποιαδήποτε τράπεζα
- Δυνατότητα συμμετοχής της στο Διατραπεζικό Σύστημα DIASATM
- 24ωρη λειτουργία

7.3.15.5 Διατραπεζικό Σύστημα Μαζικών Εισπράξεων (DIASDEBIT)

Το Σύστημα εξυπηρετεί τις μαζικές εισπράξεις των απαιτήσεων των Φορέων και των Επιχειρήσεων με χρέωση των τραπεζικών λογαριασμών των οφειλετών/πελατών τους, ύστερα από εξουσιοδότησή τους.

Σκοπός του Συστήματος είναι να προσφέρει στους Φορείς και στις Επιχειρήσεις τη δυνατότητα μαζικής εισπράξης των απαιτήσεών τους, καθώς επίσης και στους οφειλέτες πελάτες τους τη δυνατότητα να εξοφλούν τις υποχρεώσεις τους προς αυτούς, δίνοντας πάγια ή κατά περίπτωση εντολή πληρωμής στην τράπεζά τους.

Το εύρος των εφαρμογών, που προσφέρει το σύστημα είναι μεγάλο και αφορά στις πληρωμές μαζικών υποχρεώσεων πάσης φύσεως, όπως ηλεκτρισμό, ύδρευση, τηλέφωνο, ασφάλιστρα, πρόστιμα τροχαίας, τέλη κυκλοφορίας κ.λ.π.

Το Σύστημα DIASDEBIT διεκπεραιώνει δύο κατηγορίες εντολών:

1. Εντολή Άμεσης Χρέωσης, με την οποία ο εντολέας - πελάτης δίνει στην τράπεζά του πάγια εντολή χρέωσης του λογαριασμού του, για ημερομηνίες και ποσά, που θα προσδιορίζονται κάθε φορά από τον δικαιούχο Οργανισμό.
2. Εντολή Πληρωμής, με την οποία ο εντολέας δίνει κατά περίπτωση - ad hoc - εντολή στην τράπεζά του να χρεώσει το λογαριασμό του, προκειμένου να εξοφλήσει συγκεκριμένη υποχρέωση προς τον Οργανισμό.

ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Για τον καταναλωτή:

- Αποφυγή μετακίνησης, συνωστισμού και ταλαιπωρίας
- Ταχύτητα και ποιότητα εξυπηρέτησης
- Βεβαιότητα πληρωμής
- Οικονομικότερος τρόπος πληρωμής

Για τον Οργανισμό:

- Καλύτερος προγραμματισμός εισπράξεων και διαχείριση των διαθεσίμων
- Μείωση κόστους εισπράξης απαιτήσεων
- Τυποποίηση και εκσυγχρονισμός των διαδικασιών εισπράξης
- Εξυπηρέτηση πελατών του

7.3.15.6 Διατραπεζικό Σύστημα Πληρωμής Υποχρεώσεων μέσω POS (DIASPOS)

Σκοπός του Συστήματος είναι να προσφέρει τη δυνατότητα στους συναλλασσόμενους να εξοφλούν τις υποχρεώσεις τους προς επιχειρήσεις ή φορείς για αγορά προϊόντων και υπηρεσιών με χρήση πιστωτικής ή χρεωστικής κάρτας, μέσω μηχανημάτων EFT/POS ιδιοκτησίας της ΔΙΑΣ Α.Ε., που είναι εγκατεστημένα στους χώρους συναλλαγής.

ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Για τον καταναλωτή:

- Αποδέσμευση από μεταφορά μετρητών
- Ασφάλεια και ευκολία πληρωμής
- Πιστωτική διευκόλυνση

Για τους φορείς:

- Αποφυγή διαχείρισης μετρητών
- Μείωση λειτουργικού κόστους
- Μείωση του κόστους χρήματος

7.3.15.7 DIAS-DRS

Το τραπεζικό Σύστημα Ανάκτησης Εφεδρικών Μηχανογραφικών Υπηρεσιών ΔΙΑΣ σε συνεργασία με εξειδικευμένη εταιρεία του εξωτερικού, διαθέτει την κατάλληλη υποδομή για την λειτουργία Κέντρου Εφεδρικών Μηχανογραφικών Υπηρεσιών, προς τις τράπεζες που διαθέτουν συγγενές μηχανογραφικό περιβάλλον.

Σκοπός της υπηρεσίας αυτής είναι η άμεση αποκατάσταση των κρίσιμων μηχανογραφικών συστημάτων της εξυπηρετούμενης τράπεζας μετά την επέλευση ενός καταστροφικού γεγονότος στο Μηχανογραφικό της Κέντρο.

8 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σύγχρονα θέματα τραπεζικού μάνατζμεντ, Ζοπουνίδης Κ., Κλειδάριθμος, 2009
- Τραπεζική στην πράξη, Δούρος Αθανάσιος, Παπασωτηρίου, 2007
- Εκπαιδευτική διοίκηση και οργανωτική συμπεριφορά, Αθανασούλα-Ρέππα Αναστασία, Ελλήν, 2009
- Τράπεζες και ποιότητα, Πρωτόπαπας Χάρης, Σάκκουλας Α.Ε., 1997
- Οι τράπεζες και η εποπτεία τους, Ψυχομάνης, Δ. Σπύρος, Σάκκουλας Α.Ε., 2006
- Χρήμα, Πίστη, Τράπεζες, Ζαχαριάδης-Σούρας Δημήτρης, Σταμούλη Α.Ε., 2003
- Τράπεζες και χρηματοπιστωτικό σύστημα, Αγγελόπουλος Χ. Παναγιώτης, Σταμούλη Α.Ε., 2005
- Συνεταιριστικές Τράπεζες, Κιντής Α. Σταύρος, Σάκκουλα Αντ., 2004
- Χρηματοοικονομική διοίκηση εμπορικών τραπεζών, Sinkey F. Joseph, Παπαζήσης, 1999

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

<http://www.serrescoopbank.gr/content/view/39/64/lang,el/>

http://portal.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_mc2_100144_21/02/2006_14625_0

<http://politicsgr.com/forum/showthread.php?t=1632>

<http://www.omogenia.com/forums/showthreaded.php/Cat/0/Number/48531/page/vc/1>

<http://www.ttbank.gr/>

www.hba.gr

www.pancretabank.gr

www.atebank.gr

<http://www.alphabank.gr>

www.bankofgreece.gr